

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**«Ο σωματειακός αθλητισμός στο Δήμο Καλλιθέας Αττικής κατά την
περίοδο της Μεταπολίτευσης»**

Ελένη Γ. Συμεωνίδου

Επιβλέπων καθηγητής: Ανδρέας Μπαλτάς

Πάτρα, Ιούνιος, 2023

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του/της φοιτητή/φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

**«Ο σωματειακός αθλητισμός στο Δήμο Καλλιθέας Αττικής κατά την
περίοδο της Μεταπολίτευσης»**

Ελένη Γ. Συμεωνίδου

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

«Ανδρέας Μπαλτάς»

«ΣΕΠ ΕΑΠ»

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

«Μιμήνα Πατεράκη»

«ΣΕΠ ΕΑΠ»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

«Νικόλαος Κοταρίδης»

« ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ »

«ΣΕΠ ΕΑΠ»

Πάτρα, Ιούνιος, 2023

Ευχαριστώ από καρδιάς τον καθηγητή μου κ. Ανδρέα Μπαλτά για την πολύτιμη βοήθειά του, στήριξη και καθοδήγησή του στην εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας μου, τη συμβολή του και ενθάρρυνση, έτσι ώστε να φέρω εις πέρας αυτό το ταξίδι στον κόσμο της γνώσης.

Παράλληλα, θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στην οικογένεια μου, η οποία τα τελευταία χρόνια, μου προσέφερε σταθερότητα, υποστήριξη και εμψύχωση, έτσι ώστε να υπερπηδήσω κάθε εμπόδιο και να ολοκληρώσω την πορεία μου στις μεταπτυχιακές σπουδές μου.

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία διαπραγματεύεται τη δημιουργία και την δραστηριότητα των αθλητικών σωματείων του δήμου Καλλιθέας, κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης. Η Καλλιθέα αποτέλεσε διαχρονικά τόπο εγκατάστασης προσφύγων της Μ. Ασίας και αργότερα εσωτερικών μεταναστών από διάφορα μέρη της Ελλάδας, καθώς και προσφύγων από τις δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ. Οι κάτοικοι που εγκαταστάθηκαν σε αυτή υπήρξαν φορείς μιας ιδιαίτερης αθλητικής παράδοσης, η οποία εκφράστηκε μέσα από την ίδρυση δεκάδων αθλητικών σωματείων. Πέραν των φορέων της κοινωνίας των πολιτών, πυλώνας ανάπτυξης του αθλητισμού στην Καλλιθέα αποτέλεσε και η τοπική δημοτική αρχή, μέσα από την παροχή αθλητικών υποδομών. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή αυτής της σωματειακής δράσης κατά την Μεταπολίτευση και η διερεύνηση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ερευνάται η συγκρότηση των σωματείων και η προέλευση των ιδρυτικών τους μελών, καθώς και οι σκοποί που υπηρετούσαν. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στα καλλιεργούμενα αθλήματα και σε διακεκριμένους αθλητές. Στο ίδιο πλαίσιο ερευνάται ο ρόλος του δήμου και οι παροχές υποδομών προς τα σωματεία. Οι πηγές της έρευνας αντλήθηκαν από τα αρχεία των σωματείων, τα καταστατικά, την προσωπική επικοινωνία και την διαδικτυακή έρευνα. Σημειώνεται ότι τα αρχεία των περισσότερων συλλόγων δεν είναι αξιοποιήσιμα και μεγάλο μέρος της έρευνας πραγματοποιήθηκε με καταγραφή μαρτυριών από φορείς των σωματείων. Συμπερασματικά, ο αθλητισμός της Καλλιθέας αναπτύχθηκε από τα ντόπια αθλητικά σωματεία, στηριζόμενος στις αθλητικές υποδομές του δήμου Καλλιθέας και στην αρωγή που αυτός επεδείκνυε διαχρονικά. Συνάγεται έτσι από τα παραπάνω ότι το μοντέλο ανάπτυξης του ερασιτεχνικού αθλητισμού στον δήμο Καλλιθέας βασίστηκε σε δύο πυλώνες, αφενός στους συλλογικούς αθλητικούς φορείς της πόλης και αφετέρου στην τοπική δημοτική αρχή.

Λέξεις – Κλειδιά

Καλλιθέα, αθλητικά σωματεία, αθλητικοί οργανισμοί, τοπική αυτοδιοίκηση.

Club sports in the municipality of Kallithea, Attica during the regime change

Eleni G. Simeonidou

Abstract

This thesis deals with the founding and the activity of the sports unions of the municipality of Kallithea, during the regime change/Metapolitefsi. (a period in modern Greek history from the fall of the Ioannides military junta of 1973–74 to the transition period shortly after the 1974 legislative elections). Kallithea has always been a place of settlement for refugees from Asia Minor/Anatolia and later for internal immigrants from various parts of Greece, as well as refugees from the republics of the former USSR. The residents who settled in Kallithea were carrying special sports traditions, which were expressed and delivered through the establishment of dozens of sports clubs. In addition to civil society actors, the local municipal authority was also a pillar of the development of sports in Kallithea, through the provision of sports infrastructure. Main purpose of this thesis is the recording of this trade union action during the regime change, and the investigation of the role of local authority. What is being investigated is the formation of the associations and the origin of their founding members, as well as the purposes they served, while specially mentioning distinguished athletes. Research sources were abstracted from association records, the clubs' charters, personal communication and online research. It should be noted that most of the clubs' files were not usable and a big part of the research was carried out by interviewing members of the clubs and recording their personal testimonies. In conclusion, the sports of Kallithea were developed by the local sports associations, relying on the sports infrastructure of the municipality of Kallithea and the help showed over time. It is thus concluded from the above that the development model of non professional sports in the municipality Kallithea was based on two pillars, on the one hand the collective sports unions of the city and on the other hand the local municipal authority.

Keywords

Kallithea, sports clubs, sports organizations, local government.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract.....	vi
Περιεχόμενα.....	vii
Εισαγωγή	x
Σκοπός της εργασίας- Ερευνητικά ερωτήματα.....	xi
Μεθοδολογία.....	xi
Διάρθρωση της εργασίας.....	xii
1. Αθλητικό Σωματείο- Νομική φύση και ιστορική εξέλιξη.....	1
1.1 Το νομικό πλαίσιο της ίδρυσης και λειτουργίας των σωματείων.....	1
1.2 Αθλητικό σωματείο.....	2
1.3 Το νομοθετικό πλαίσιο θέσπισης των κανονισμών των σωματείων.....	3
1.4 Οργανωτική δομή του αθλητισμού.....	4
2. Αθλητικοί οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.....	6
2.1 Η οργανωτική δομή του κράτους στον αθλητισμό.....	6
2.2 Ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης.....	6
2.3 Αθλητισμός και τοπική αυτοδιοίκηση.....	8
3. Η ιστορία της Καλλιθέας.....	10
3.1 Ο σχηματισμός του οικισμού της Καλλιθέας.....	11
3.2 Πρόσφυγες από την Μικρά Ασία και τον Πόντο.....	12
3.3 Η περίοδος της κατοχής και η εθνική αντίσταση.....	13
3.4 Μεταπολεμική περίοδος.....	15
4. Η εμφάνιση και ανάπτυξη του σωματειακού αθλητισμού στην Καλλιθέα.....	16
4.1 Εισαγωγή.....	16
4.2 Η σχέση των τοπικών αθλητικών σωματείων με τον αθλητικό οργανισμό του δήμου Καλλιθέας.....	17
4.3 Οι αθλητικές εγκαταστάσεις του δήμου Καλλιθέας.....	18
4.4 Αθλητικά σωματεία δήμου Καλλιθέας.....	19
5. Οι αθλητικοί σύλλογοι της Καλλιθέας.....	24
5.1 Εισαγωγή.....	24
5.2 Παναθλητικός όμιλος Καλλιθέας Έσπερος.....	24

5.3 Α.Ο. Αετός Καλλιθέας.....	31
5.4 Α.Ε. Ίκαρος Καλλιθέας.....	32
5.5 Γ.Σ Εσπερίδες Καλλιθέας.....	34
5.6 Πόλις αθλητικός σύλλογος Καλλιθέας.....	35
5.7 Αθλητική Ένωση Καλλιθέας – ΑΕΚΤ.....	37
5.8 Αθλητικός Όμιλος Κεντρικού Φαλήρου.....	42
5.9 Αθλητικός Όμιλος Φοίνικας Καλλιθέας.....	44
5.10 Γυμναστικός Σύλλογος Καλλιθέας.....	45
5.11 ΠΑΕ Γ.Σ. Καλλιθέας.....	49
5.12 Αθλητικός Όμιλος Παντζιτζιφιακός Καλλιθέας.....	50
5.13 Αθλητικός Σύλλογος Ολυμπιακός Καλλιθέας.....	51
5.14 Αθλητικός Σύλλογος Πρωταθλητής.....	51
5.15 Άτλας Καλλιθέας.....	52
5.16 Φιλαθλητικός Σύλλογος Καλλιθέας- Μοσχάτου-Τάυρου.....	55
6. Ναυταθλητικά σωματεία Καλλιθέας.....	58
6.1 Εισαγωγή.....	58
6.2 Ναυταθλητικός Όμιλος Τζιτζιφιών Καλλιθέας.....	58
6.3 Σύλλογος Ερασιτεχνών Αλιέων και ναυτικών αθλημάτων Τζιτζιφιών- Καλλιθέας (ΣΕΑΝΑΤΚ).....	61
6.4 Σύλλογος Ιστιοπλοΐας προσωπικού ΟΤΕ.....	62
6.5 Ιστιοπλοϊκός Όμιλος προσωπικού ΔΕΗ.....	63
6.6 Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Ειρήνης-Φιλίας-Καλλιθέας (Ν.Α.Ο.Ε.Φ.Κ.).....	64
6.7 Ναυτικός Όμιλος Ναυταθλητικού Κέντρου Καλλιθέας (Ν.Ο.Ν.Κ.Ε.Κ.).....	65
6.8 Ναυτικός Όμιλος Νο78.....	65
6.9 Διεθνές Ναυτοπροσκοπικό ναυταθλητικό κέντρο Δέλτα Φαλήρου (Καλλιθέας) Σώμα Ελλήνων Προσκόπων.....	66
7. Λοιποί Αθλητικοί σύλλογοι Καλλιθέας.....	67
7.1 Εισαγωγή.....	67
7.2 Σκοπευτική λέσχη ΖΕΥΣ.....	67
7.3 Σκακιστικός Όμιλος Καλλιθέας.....	68
7.4 Σύλλογος Αθλητική Δράση.....	70
7.5 Α.Γ.Σ. Τζιτζιφιών.....	70
7.6 Αθλητικός Σύλλογος Ανατολικών Πολεμικών Τεχνών.....	70

7.7 Αθλητικός Σύλλογος Καλλιθέας “Το Γεράκι”.....	70
7.8 Αθλητικός Όμιλος Ιλισσός Καλλιθέας-Μοσχάτου-Ταύρου.....	71
7.9 Αθλητικός Σύλλογος Θεαγένης.....	71
7.10 Αθλητικός Σύλλογος Θησέας.....	71
7.11 Γυμναστικός Σύλλογος Άμιλλα Καλλιθέας.....	71
7.12 Τζούντο Καλλιθέας.....	72
7.13 Αθλητικός σύλλογος Shaolinwugong “Φίδι-Γερανός”.....	72
7.14 Αθλητικός σύλλογος Αμυντωρ.....	72
8. Συμπεράσματα.....	73
Βιβλιογραφία.....	76

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τοπικές κοινωνίες εν γένει αποτελούν πυλώνες στην ανάπτυξη του αθλητισμού. Κάθε δήμος αναπτύσσει μία αυτοτελή αθλητική δραστηριότητα, χρωματισμένη από τα χαρακτηριστικά του, η οποία τον φέρει σε επικοινωνία με τους κατοίκους του, καθώς και με τους υπόλοιπους γειτονικούς και μη δήμους. Ο δήμος Καλλιθέας έχει αναπτύξει μια σημαντική αθλητική παράδοση, καθώς αθλητές του αναδείχθηκαν πρωταθλητές και ολυμπιονίκες. Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στους συλλόγους οι οποίοι συγκροτήθηκαν και ανέπτυξαν τον αθλητισμό μέσα σε δύσκολες συνθήκες, καθώς πολλοί αθλητές προέρχονταν από κατώτερα κοινωνικά στρώματα, ενώ παράλληλα πολλοί εξ αυτών ήταν προσφυγικής καταγωγής. Με τη βοήθεια των εκάστοτε δημάρχων και δημοτικών αρχών πραγματοποιήθηκαν οι υποδομές, ώστε οι αθλητές της Καλλιθέας να έχουν το δικό τους αθλητικό χώρο για να πραγματοποιούν τις προπονήσεις και τους αγώνες τους. Στην πόλη της Καλλιθέας τα ντόπια αθλητικά σωματεία αναπτύσσουν μεγάλο κομμάτι της αθλητικής δραστηριότητας η δε δημοτική αρχή εξασφαλίζει τις συνθήκες υλοποίησης των προγραμμάτων. Έτσι τα αθλητικά σωματεία μπορούν να εξασφαλίζουν τους δικούς τους χώρους άθλησης, όπως το γυμναστήριο πάλης «Άτλας», το Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας, τα κλειστά γυμναστήρια και τους υπαίθριους αθλητικούς χώρους. Ο αθλητικός οργανισμός του δήμου προσπαθεί να ικανοποιήσει σε μεγάλο βαθμό τις προσδοκίες των αθλητικών σωματείων, συμβάλλοντας στην καλύτερη λειτουργία και οργάνωση. Επίσης, τα ναυταθλητικά σωματεία δραστηριοποιούνται και αναπτύσσουν τα αθλήματα τους, όπως την ιστιοπλοΐα, εκμεταλλευόμενα την παραλιακή θέση της Καλλιθέας και την ναυταθλητική μαρίνα της περιοχής, ανταποκρινόμενα έτσι έμπρακτα στην επιθυμία των δημοτών για επαφή με τη θάλασσα. Τα αθλητικά σωματεία αποτελούν σημαντικό κεφάλαιο για την Καλλιθέα, η δε δραστηριότητά τους, όπως θα φανεί και στην παρούσα μελέτη, στηρίζεται στις υποδομές που τους παρέχει διαχρονικά η τοπική δημοτική αρχή.

Σκοπός της εργασίας-Ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της έρευνας είναι να αναδειχθεί ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας των πολιτών και της δημοτικής αρχής στην ανάπτυξη του σωματειακού αθλητισμού στην Καλλιθέα, μέσα από την καταγραφή και προβολή των διαθέσιμων στοιχείων. Η έρευνα εξετάζει επίσης την οργάνωση των αθλητικών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να διερευνήσει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία και ανάπτυξη τους, σε σχέση με την αθλητική δραστηριότητα των αθλητικών σωματείων. Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα μελέτη στρέφει το ενδιαφέρον της στην ανάπτυξη του σωματειακού αθλητισμού στον δήμο της Καλλιθέας, θέτοντας συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα: Πότε, από ποιους και με ποιους σκοπούς ιδρύθηκαν τα τοπικά αθλητικά σωματεία; Ποια είναι τα αθλήματα που καλλιεργούνται ευρέως στην επικράτεια του δήμου; Ποια είναι η συνεισφορά του δήμου Καλλιθέας και με ποιον τρόπο τα αθλητικά σωματεία χρησιμοποιούν τις δημοτικές αθλητικές εγκαταστάσεις. Αντιλαμβανόμενοι τον κομβικό ρόλο του δήμου, θέσαμε ερωτήματα για τον τρόπο λειτουργίας του τοπικού αθλητικού οργανισμού, ο οποίος αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, προσφέροντας αθλητικό και κοινωνικό έργο και αναπτύσσοντας τις υποδομές για να εξασφαλίζουν τα σωματεία εγκαταστάσεις και χώρους άθλησης.

Μεθοδολογία

Ο σχεδιασμός της έρευνας βασίζεται στην ποιοτική έρευνα. Η ερευνητική προσπάθεια ξεκίνησε με την καταγραφή των σωματείων του δήμου Καλλιθέας και την ταξινόμηση τους. Μέσα από την ποιοτική μέθοδο έγινε καταγραφή στοιχείων από τα διαθέσιμα αρχεία οργανισμών, συλλόγων και ατόμων. Σημαντικό στοιχείο της έρευνας αποτέλεσε το ιστορικό της ίδρυσης των σωματείων, μέσα από την έρευνα καταστατικών ίδρυσης και λοιπών ιδρυτικών εγγράφων των σωματείων. Στην παρούσα έρευνα ωστόσο, λόγω της έλλειψης αρχείων, η έρευνα στηρίχθηκε κυρίως σε προφορικές πηγές και μαρτυρίες. Σε αυτό το πλαίσιο, έγινε καταγραφή μαρτυριών των διοικούντων και των μελών των αθλητικών σωματείων, μέσα από συνεντεύξεις, όπου καταγράφονται ο λόγος και η δράση τους. Πηγή έρευνας αποτέλεσε και η επιτόπια παρατήρηση. Μέσα από την προσέγγιση αυτή δίνεται η δυνατότητα στον ερευνητή να αποκομίσει ένα υλικό, μέσα από την ανάδειξη του νοήματος. Οι ποιοτικές μέθοδοι, ερμηνεύουν τους σύνθετους κοινωνικούς κόσμους του αθλητισμού με ολιστικό τρόπο, μέσα από την πυκνή περιγραφή. (Ζαϊμάκης, 2020). Αφενός

η προσπάθεια της μελέτης ενός αθλητικού σωματείου, ως ένα συλλογικό αθλητικό υποκείμενο σε ένα ορισμένο ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο, και αφετέρου η λειτουργία του ως ενός φορέα συλλογικής μνήμης, απαιτεί διαφορετικές αναγνώσεις και μια σύνθεση μεθοδολογικών στρατηγικών. (Ζαϊμάκης, 2010).

Διάρθρωση της εργασίας

Η εργασία διαρθρώνεται σε επτά κεφάλαια και ξεκινά με την εισαγωγή. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας, που αφορά στη νομική φύση και στην ιστορική εξέλιξη του φαινομένου του αθλητικού σωματείου, καθώς και στη δομή και οργάνωση των αθλητικών οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Την ίδρυση των αθλητικών σωματείων, τα καταστατικά, αναλύονται οι σκοποί και τα ερωτήματα της έρευνας, με βάση τα στοιχεία των αθλητικών σωματείων, αρχειακό υλικό, τη νομική φύση. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται η ανάπτυξη αθλητικών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης αναφορικά με τον αθλητισμό και την ανάπτυξη του σωματειακού αθλητισμού. Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή της πόλης Καλλιθέας. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η κοινωνική ταυτότητα της Καλλιθέας, της άθλησης στο σωματειακό αθλητισμό, η ίδρυση του Αθλητικού Οργανισμού και η καταγραφή των αθλητικών σωματείων. Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται ξεχωριστή παρουσίαση του κάθε αθλητικού σωματείου της πόλης με αναφορά στο σκοπό της ίδρυσης τους, την λειτουργία τους, και την καταγραφή της αθλητικής τους δράσης. Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ναυταθλητικά σωματεία και η αθλητική τους δράση. Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους συλλόγους που δραστηριοποιούνται στον δήμο. Η εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα της έρευνας και την βιβλιογραφία πάνω στην οποία στηρίχτηκε.

1. ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

1.1 Το Νομικό πλαίσιο της ίδρυσης και λειτουργίας των σωματείων

Με το νόμο 281/1914 (ΦΕΚ 171/1914) περί σωματείων έκαναν την εμφάνιση τους και οι πρώτοι σύλλογοι στην Ελλάδα. (Σταμουλά, 2023:5). Το φιλελεύθερο νομικό πλαίσιο που δημιουργήθηκε τότε με βάση το νόμο 281 περί σωματείων του 1914, θεωρείται ως η αφετηρία της συνδικαλιστικής νομοθεσίας στην Ελλάδα και έτσι δημιουργήθηκε ένα πλαίσιο κρατικής επιτήρησης, σύμφωνα με τις αρχές της πολιτικής των Φιλελευθέρων. Με το νέο αυτό νόμο τα σωματεία εποπτεύονται τόσο από το δικαστή όσο και από τη διοικητική αρχή. Για να αποκτήσει νομική προσωπικότητα ένα σωματείο έπρεπε να υποβάλλει αίτηση στο δικαστήριο, το οποίο έλεγχε αν το καταστατικό πληρούσε τους όρους του νόμου και στη συνέχεια εφόσον επιβεβαιωνόταν η νομιμότητα, διέτασσε την καταχώρηση του στο βιβλίο αναγνωρισμένων σωματείων. Η διοίκηση από την πλευρά της, έλεγχε τη λειτουργία και τη δράση των ήδη εγκεκριμένων σωματείων. Η σύνταξη των καταστατικών βασιζόταν σε κάποιους γενικά παραδεκτούς κανόνες, γεγονός που επέτρεπε άλλωστε και τον έλεγχο νομιμότητας και σκοπιμότητας των διατάξεων τους, εκ μέρους της διοικητικής αρχής. Έτσι τα καταστατικά των σωματείων, χωρίς να έχουν αναγκαστικά τις ίδιες διατάξεις, ρύθμιζαν ενιαία όλα εκείνα τα θέματα που παρείχαν στο σύλλογο μια στοιχειώδη εγγύηση δημοκρατικής λειτουργίας. Οι ρυθμίσεις αφορούν μια σειρά θεμάτων, όπως τους σκοπούς του σωματείου, τα μέσα πραγματοποίησής τους, τις προϋποθέσεις για να αποκτήσει κάποιος την ιδιότητα του μέλους, τις κατηγορίες των μελών, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις των μελών, την απώλεια της ιδιότητας του μέλους, τις πειθαρχικές παραβάσεις και κυρώσεις, τους πόρους και δαπάνες του σωματείου, τη συγκρότηση, τη λειτουργία, τις αρμοδιότητες των διοικητικών του οργάνων, την εορτή και τα σύμβολα του, τις προϋποθέσεις διάλυσής του. (Κουλούρη, 1997:160-161). Οι στόχοι που αναφέρονται στα καταστατικά είναι σκόπιμο να συνδυαστούν με τα σύμβολα που επιλέγονται για να δηλωθεί η ταυτότητα του σωματείου, με τα είδη των αθλημάτων, αλλά και τις δραστηριότητες που περιλαμβάνει το κάθε σωματείο. Η ονομασία του σωματείου αποτελεί τον δείκτη της δημόσιας εικόνας του, καθώς και την ιδεολογική και κοινωνική του ταυτότητα. (Κουλούρη, 1997 :191).

1.2 Αθλητικό Σωματείο

Ο άνθρωπος κάνει αθλητισμό σε ατομικό επίπεδο, αλλά συνήθως ασκείται και γυμνάζεται με άλλους. Η εξάπλωση της σωματικής άσκησης και η ίδρυση γυμναστικών και αθλητικών σωματείων συνδέθηκε με την εμφάνιση της ελληνικής αστικής τάξης και την ανάπτυξη των πόλεων. Με αυτό τον τρόπο το αθλητικό σωματείο είχε την ευχέρεια να εκφράσει τις πολιτικές αξίες του φιλελευθερισμού και νέους κώδικες συμπεριφορών. (Κουλούρη, 1997). Τα τοπικά αθλητικά σωματεία διαμορφώνουν δίκτυα κοινωνικότητας και συλλογικής δράσης στην πόλη. Ταυτόχρονα, συγκροτείται και μια αστική κοινωνικότητα, η οποία εναρμονίζεται με τις νέες αντιλήψεις για τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου. (Ζαϊμάκης, 2012).

Ο αθλητισμός εκφράζεται κύρια μέσω της ομάδας. Ένας αριθμός ατόμων που συναντήθηκε τυχαία σε κάποιο αθλητικό χώρο για να παίξει το άθλημα που αγαπά, το οποίο συνήθως ήταν το ποδόσφαιρο, σχημάτισε μια ομάδα. Η ομάδα αυτή είναι μια πρωτογενής ομάδα χωρίς κάποιο συγκεκριμένο οργανωτικό σχήμα και νομική υπόσταση. Για να μπορέσει η ομάδα να παίξει σε κάποιο πρωτάθλημα και να λύσει τα προβλήματα οικονομικής φύσεως, προπόνησης αθλητικών χώρων, στέγασης, πρέπει να μεταβληθεί σε δευτερογενή ομάδα. Να αποκτήσει νομικό χαρακτήρα, οργάνωση και να γίνει σωματείο. Τα σωματεία λειτουργούν ως κύτταρα του αθλήματος που εκπροσωπούν για να επιλύσουν τα διάφορα προβλήματα τους, και συγκροτούν μια πρωτοβάθμια ένωση της περιοχής τους. Πολλές ενώσεις του ίδιου αθλήματος συγκροτούν το δευτεροβάθμιο όργανο την ομοσπονδία. Για να υπάρχει μια ορθολογιστική λειτουργία του αθλητισμού, δημιουργείται ένα πλέγμα ευρείας οργάνωσης, η οποία έχει σαν βάση το σύλλογο, το σωματείο. Ο κάθε αθλητής έχει το σωματείο του, αλλά και στο επίπεδο του πρωταθλητισμού αφετηρία αποτελεί ο σύλλογος και το σωματείο. Ο αθλητικός σύλλογος είναι μια δευτερογενής ομάδα, είναι εθελοντική οργάνωση με καταστατικό, αρχές, έχει τυπική ιεραρχία, στηρίζεται σε δημοκρατικές βάσεις, λειτουργεί για το συμφέρον των μελών του και είναι μια ένωση προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Στην Ελλάδα, το αθλητικό σωματείο παρουσιάζεται ως πρόσωπο νομικού δικαίου και στηρίζεται στο Σύνταγμα άρθρο 12, παράγραφος 1: «Έλληνες έχουν το δικαίωμα όπως συνιστούν ενώσεις και σωματεία μη κερδοσκοπικού σκοπού». (Αυγερινός & Κυπραίος, 2013). Το σωματείο είναι ένωση φυσικών προσώπων που συστάθηκε με ελευθερία βούλησης, αποκτά νομική προσωπικότητα και λειτουργεί σύμφωνα με το νόμο και τους κανόνες του καταστατικού. Αθλητικό σωματείο είναι αυτό

που σύμφωνα με το καταστατικό του επιδιώκει τη γυμναστική δραστηριότητα και τη σωματική άσκηση των ολυμπιακών και μη αθλημάτων. Κατά το αθλητικό δίκαιο, το αθλητικό σωματείο έχει ως κύριο σκοπό τη συστηματική καλλιέργεια και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών του, για τη συμμετοχή τους σε αθλητικούς αγώνες. Αυτή η διάταξη του αθλητικού νόμου συνδυάζεται με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Συντάγματος, που αφορούν στην ανάπτυξη της προσωπικότητας. Το αθλητικό σωματείο δεν πρέπει να έχει σαν κύριο σκοπό μόνο την ανάπτυξη των σωματικών δυνάμεων και δυνατοτήτων του αθλητή, αλλά να καλλιεργεί και συναφείς σκοπούς, όπως είναι η ανάπτυξη του αθλητισμού στο πλαίσιο του φίλαθλου πνεύματος και των κανόνων που απορρέουν από την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή. Επίσης η ανάπτυξη καλών σχέσεων, η διάδοση των αθλητικών ιδεών και των πολιτιστικών αξιών της καθημερινής ζωής. (Παναγιωτόπουλος, 2005). Κάθε άτομο απολαμβάνει του δικαιώματος της ελευθερίας του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι ειρηνικά, και κανένας δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αποτελέσει μέλος μια ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 20 του Συντάγματος. (Αυγερινός & Κυπραίος, 2013).

1.3 Το Νομοθετικό πλαίσιο θέσπισης των κανονισμών των σωματείων

Ο νόμος 2725/1999 περιλαμβάνει πληθώρα διατάξεων που αφορούν σε ποικίλα ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας των αθλητικών σωματείων. (Κουφός, 2020:83). Σύμφωνα με τον νέο αθλητικό νόμο 2725/1999, αθλητικό σωματείο είναι η κατά τις διατάξεις του άρθρου 78 και επόμενα του Αστικού Κώδικα, ένωση φυσικών προσώπων που έχει ως κύριο σκοπό τη συστηματική καλλιέργεια και την ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών της για τη συμμετοχή τους σε αθλητικούς αγώνες. (Ν 2725/1999, Άρθρο 1). Προϋπόθεση για να συσταθεί ένα αθλητικό σωματείο είναι ο ελάχιστος αριθμός των μελών του να ορίζεται σε είκοσι. Η διαγραφή και η αποβολή μέλους αθλητικού σωματείου, γίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού και του Αστικού Κώδικα. (Ν 2725/1999, άρθρο 2). Η έγγραφη συστατική πράξη στην οποία εκδηλώνεται η βούληση των προσώπων είναι το καταστατικό, στο οποίο είναι διατυπωμένοι οι κανόνες λειτουργίας του προς σύσταση σωματείου. Επίσης η αίτηση προς το μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας που θα έχει έδρα το σωματείο, και η απόφαση του πρωτοδικείου ότι δέχεται την αίτηση, με την οποία διατάσσει δημοσίευση περίληψης του καταστατικού και εγγραφή στο βιβλίο σωματείων του πρωτοδικείου. Μετά από την εγγραφή στο βιβλίο σωματείων του πρωτοδικείου, το σωματείο αποκτά νομική προσωπικότητα. (Παναγιωτόπουλος, 2005).

Το καταστατικό του οικείου αθλητικού σωματείου με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος νόμου, ρυθμίζει όλα τα θέματα που αφορούν τις αρχαιρεσίες, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία σύγκλησης και συμμετοχής των μελών στις συνελεύσεις, τη λήψη αποφάσεων σε αυτές, τα όργανα του σωματείου, τη συγκρότηση των οργάνων, τη λειτουργία και την οργάνωση του σωματείου και κάθε άλλο σχετικό θέμα. (Άρθρο 5). Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των αθλητικών σωματείων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, καθώς και τα θέματα οργάνωσης λειτουργίας τους ορίζονται από τα καταστατικά τους. (Άρθρο 7). Το αθλητικό σωματείο για κάθε κλάδο άθλησης που καλλιεργεί, δικαιούται να ζητήσει την παροχή ειδικής αθλητικής αναγνώρισης. Η ειδική αυτή αναγνώριση, χορηγείται ύστερα από την αίτηση του διοικητικού συμβουλίου με απόφαση του αρμόδιου για τον αθλητισμό υπουργού, ή άλλου από αυτόν εξουσιοδοτημένου οργάνου της Κεντρικής ή της Περιφερειακής Διοίκησης. (Άρθρο 8).

Το καταστατικό του σωματείου που ρυθμίζει τη λειτουργία του, πρέπει να αναφέρει το σκοπό, τον τίτλο και την έδρα του συλλόγου. Ακόμη τους όρους με τους οποίους γίνεται κανείς μέλος ή αποχωρεί. Άλλα βασικά στοιχεία του καταστατικού είναι οι διαδικασίες της Γενικής Συνέλευσης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Εξελεγκτικής Επιτροπής, καθώς και ο τρόπος σύγκλησης της Γενικής Συνέλευσης. Η συγχώνευση και η διάλυση του σωματείου μπορεί να αποφασιστεί μόνο από τη Γενική Συνέλευση και μάλιστα με αυξημένη πλειοψηφία. (Νόμος 2725/1999, άρθρα 1-9). Ο αθλητικός νόμος υφίσταται για να προσδιορίζει το περιεχόμενο της αθλητικής τάξης, τη φύση και τη δραστηριότητα στην αθλητική ζωή, η οποία πρέπει να βρίσκεται σε άμεση σχέση με την αθλητική τάξη και την αθλητική νομιμότητα.

1.4 Οργανωτική δομή του αθλητισμού

Για τον αθλητισμό στη χώρα μας είχε δημιουργηθεί από την αρχή της Μεταπολίτευσης το 1974 Υφυπουργείο Αθλητισμού, το οποίο ήταν ενταγμένο στο Υπουργείο Πολιτισμού. Από το 2012 το Υπουργείο Πολιτισμού ανήκει στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α) υπήρχε ήδη από το 1957. Η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού είναι η κεφαλή του ελληνικού αθλητισμού, καθώς εποπτεύει και επιχορηγεί όλους τους αθλητικούς φορείς. (Αυγερινός & Κυπραίος, 2013). Αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού είναι ο εθνικός επιτελικός σχεδιασμός και η συνολική ευθύνη για

θέματα που αφορούν στην καλύτερη οργάνωση, στην πρόοδο και στη λειτουργία του αθλητισμού στη χώρα. (Μπαλάσκα, 2013:5).

Τα σωματεία και οι ομοσπονδίες λειτουργούν υπό τη σκέπη της Ολυμπιακής επιτροπής. Η Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή (Ε.Ο.Ε.) διοικείται από μια γενική συνέλευση που απαρτίζεται από εκπροσώπους των ολυμπιακών αθλημάτων, αλλά δεν επεμβαίνει στα διοικητικά των ομοσπονδιών. Οι ομοσπονδίες δημιουργούνται και διοικούνται με τις ίδιες νομικές διατάξεις των σωματείων. Οι ομοσπονδίες και τα σωματεία λειτουργούν σύμφωνα με το νόμο 2725/1999 και τις τροποποιήσεις του, ο οποίος αποτελεί τη βασική νομοθεσία ή αλλιώς το νόμο πλαίσιο του ελληνικού αθλητισμού. (Αυγερινός & Κυπραίος, 2013).

2. ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

2.1 Η οργανωτική δομή του κράτους στον αθλητισμό

Η οργάνωση του αθλητισμού ξεκινά από το κράτος. Η πολιτεία είναι εκείνη που θέτει τα θεμέλια του αθλητισμού. Κανένα σύγχρονο σύνταγμα δεν παραλείπει να αναφερθεί στον αθλητισμό, γιατί ο αθλητισμός αποτελεί έναν κοινωνικό θεσμό και μεγάλος αριθμός της κοινωνίας ασχολείται με αυτόν. (Αυγερινός & Κυπραίος, 2013). Στον Δήμο Καλλιθέας δραστηριοποιούνται αθλητικά σωματεία, τα οποία αναπτύσσουν τα αθλήματα τους στις αθλητικές εγκαταστάσεις του δήμου. Έτσι η δημοτική αρχή στηρίζει την εξέλιξη του σωματειακού αθλητισμού παραχωρώντας γήπεδα, υπαίθριους χώρους, δημοτικά γυμναστήρια και εξυπηρετώντας έτσι τα σωματεία, ώστε να διαδώσουν το άθλημα που το κάθε ένα από αυτά αντιπροσωπεύει και έτσι να δραστηριοποιούνται αθλητές στον ερασιτεχνικό αθλητισμό.

Ο σωματειακός αθλητισμός αποτελεί το κύτταρο για το σημερινό αθλητικό μοντέλο, αλλά αποτελεί και τη βάση του οικοδομήματος για τον ερασιτεχνικό αγωνιστικό αθλητισμό. Η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί τον βασικό πυλώνα για την ανάπτυξη του αθλητισμού και παίζει τον δικό της ρόλο στα αθλητικά δρώμενα της τοπικής κοινωνίας, σε συνάρτηση με τα οικονομικά δεδομένα, τις προτεραιότητες και τις τοπικές ιδιαιτερότητες. Έτσι οι αθλητικοί οργανισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, έχουν αναλάβει ένα μεγάλο κομμάτι παροχής υπηρεσιών και αθλητικών δραστηριοτήτων. (Ψήμμα, 2020:1).

2.2 Ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί θεμελιώδη θεσμό, εκφράζει τη λαϊκή κυριαρχία στο δημόσιο βίο και κατοχυρώνεται θεσμικά από τις διατάξεις του άρθρου 102 του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο αθλητισμός αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στη βελτίωση ποιότητας ζωής και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης αναπτύσσουν πολύπλευρη δραστηριότητα και δράσεις, που σχετίζονται με την οργάνωση και διοίκηση των τοπικών αθλητικών θεμάτων. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί θεμελιώδη θεσμό για την ποιότητα της δημοκρατίας από τη σύσταση του πρώτου ελληνικού κράτους, η οποία καθιερώθηκε ως θεσμός βάσει του Βασιλικού Διατάγματος

της 27^{ης} Δεκεμβρίου 1833. (Γκανάτσιος & Γαργαλιάνος, 2007). Το 1975 το μεταπολιτευτικό Σύνταγμα προχώρησε στην κατοχύρωση της άμεσης εκλογής των τοπικών αρχών, ώστε η κρατική εποπτεία και η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων να ρυθμίζεται από τους ΟΤΑ. Αργότερα ακολούθησε η αναθεώρηση του Συντάγματος του 1975, και η πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 102 του Συντάγματος, «Περί δημοσιονομικής αυτοτέλειας τοπικών δημοψηφισμάτων και ανωτέρων βαθμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης». (Θεοδωρικάκος, 2011:8).

Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Οι δήμοι και οι κοινότητες συγκροτούν τους οργανισμούς πρώτου βαθμού της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ οι περιφέρειες τους οργανισμούς δεύτερου βαθμού. Όταν αναφερόμαστε σε τοπική αυτοδιοίκηση, εννοούμε τους οργανισμούς οι οποίοι συστάθηκαν σε συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια και έχουν την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων και ζητημάτων. Αυτοδιοίκηση εννοείται η διοίκηση κατά της οποίας υπάρχει ανεξαρτητοποίηση των οργάνων της και υπόκεινται στην εποπτεία της κεντρικής εξουσίας. (Ιωσηφίδου 2022:24). Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία όπως ορίζει ο νόμος. Το κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία, που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. (Άρθρο 102 παρ.1 Σύνταγμα της Ελλάδος 2019). Το 1997 ψηφίστηκε ο νόμος 2539 ως «Ι. Καποδίστριας» και στη συνέχεια ο νόμος 3852/2010 «Καλλικράτης» και ο νόμος 4555/2018 «Κλεισθένης», με τους οποίους η τοπική αυτοδιοίκηση λάμβανε περισσότερες αρμοδιότητες από το κράτος και οι δήμοι και οι κοινότητες συγχωνεύονταν. Με αυτό τον τρόπο δόθηκε μεγαλύτερη δυνατότητα στους δήμους να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τις αθλητικές δραστηριότητες, την πολιτιστική και αθλητική ταυτότητα και να βελτιώσουν, να οργανώσουν και να αναβαθμίσουν την τοπική κοινωνία. (Ψήμμα, 2020:20).

Η τοπική αυτοδιοίκηση διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην τοπική κοινωνία και απαρτίζεται από νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν δικά τους όργανα. Συστήνονται ως Ν.Π.Δ.Δ. τα οποία ασκούν δημόσια εξουσία σε τοπικό επίπεδο και εποπτεύονται από την πολιτεία. Οι αρμοδιότητες των δήμων ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 75, με στόχο την επίλυση και βελτίωση ζητημάτων τοπικού χαρακτήρα. (Παναγιωτόπουλος, 2023:24). Έτσι η ανάπτυξη του αθλητισμού σε τοπικό επίπεδο πραγματοποιείται από τους αθλητικούς

οργανισμούς σε κάθε δήμο είτε ως ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, είτε ως διευθύνσεις άθλησης και ο δήμος μπορεί να αποφασίσει, ώστε να ασκούνται οι σχετικές υπηρεσίες από τα εσωτερικά τμήματα του δήμου. (Παπαδομανωλάκη, 2014). Η συμβολή των ΟΤΑ έχει καθοριστική σημασία για τον αθλητισμό σε ότι αφορά τη συντήρηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, τη συνεργασία με τους αθλητικούς φορείς, την αξιοποίηση των φυσικών πόρων κλπ. (Γκανάτσιος & Γαργαλιάνος, 2007).

2.3 Αθλητισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση

Ο αθλητισμός αναπτύσσεται και ενισχύεται με βάση το θεσμικό πλαίσιο των τοπικών αρχών, αφού είναι οι κύριοι φορείς για την προώθηση της σωματικής δραστηριότητας και της παροχής υπηρεσιών αθλητικής ανάπτυξης. Η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι των αθλητικών προγραμμάτων, στα πλαίσια λειτουργίας των δήμων. Ο αθλητισμός για όλους αποτελεί σημαντική δράση της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής κοινωνίας με τη συμμετοχή των πολιτών στις αθλητικές δραστηριότητες. (Παναγιωτόπουλος, 2023:28). Με την δημιουργία των αθλητικών οργανισμών αναπτύσσεται και μια πολιτική για τη λειτουργία των αθλητικών προγραμμάτων, καθώς και τη λειτουργία των εγκαταστάσεων, συντονισμό προσωπικού και παροχή απαραίτητου αθλητικού υλικού. (Ψήμμα, 2020:20). Πέραν του αθλητισμού για όλους, στους δήμους δραστηριοποιούνται αθλητικά σωματεία τα οποία καλλιεργούν τα αθλήματα τους, χρησιμοποιώντας τις αθλητικές εγκαταστάσεις και στηριζόμενα από τη δημοτική αρχή. Τα αθλητικά σωματεία δεν μπορούν να λειτουργήσουν χωρίς αθλητικούς χώρους. Έτσι τη λύση δίνει η τοπική αυτοδιοίκηση που διαθέτει τους αθλητικούς χώρους, με προπονητικά ωράρια για τους συλλόγους και τα σωματεία που εκπροσωπούν την πόλη. (Αυγερινός & Κυπραίος, 2013). Ο αθλητικός οργανισμός, προσπαθεί να αναβαθμίσει τις αθλητικές εγκαταστάσεις μέσω των επιχορηγήσεων, συνεργάζεται με τα αθλητικά σωματεία και παραχωρεί τους αθλητικούς χώρους άθλησης για χρήση στα σωματεία. Οι αθλητικοί οργανισμοί αποτελούν τον κύριο φορέα ανάπτυξης των αθλητικών δραστηριοτήτων των σωματείων, με την κάλυψη των αθλητικών εγκαταστάσεων. Έτσι υλοποιούνται τα αθλητικά προγράμματα και εξασφαλίζονται από τα αθλητικά σωματεία μέσω των αθλητικών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι χώροι ανάπτυξης των αθλημάτων τους, των προπονήσεων και αγώνων. Ο ρόλος των ΟΤΑ στον αθλητισμό επικεντρώνεται στη ρύθμιση πλαισίων νομιμότητας και ασφάλειας, καθώς επίσης και στον έλεγχο των

αθλητικών προϊόντων υποδομών και ανθρώπινου δυναμικού. (Παναγιωτοπούλου, 2014 :15). Ο σωματειακός αθλητισμός δεν δραστηριοποιεί τους αθλητές μόνο μέσα από τη διάδοση του αθλήματος, αλλά προωθεί και το αθλητικό ιδεώδες. (Παναγιωτόπουλος, 2023:20). Οι αθλητές μαθαίνουν τον τρόπο της κοινωνικής συμπεριφοράς, να έχουν την ικανότητα να προσαρμόζονται και να αντιμετωπίζουν τις απαιτήσεις αντίπαλων ομάδων και να διαχειρίζονται διαπροσωπικές σχέσεις ανάμεσα σε συναθλητές τους. (Σπανού, 2004:32). Οι αθλητικοί σύλλογοι προσφέρουν κοινωνική υπηρεσία και παράλληλα διαμορφώνουν την προσωπικότητα των αθλητών, ώστε να καθιερώσουν τις αξίες τους και να επιτυγχάνουν μέσα από την προσωπική τους προσπάθεια. Η επίδοση των αθλητών είναι χαρακτηριστικό στοιχείο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, παράλληλα όμως μαθαίνουν να διαχειρίζονται και να αποδέχονται την ήττα τους. Η απόδοση του αθλητή εξαρτάται από τους στόχους που βάζει στον τομέα της αθλητικής δραστηριότητας και να επιμένει στην κατάκτηση τους. Ακόμα και στον αθλητισμό, το κίνητρο αποτελεί το κλειδί της επιτυχίας. Τα κίνητρα οδηγούν στην επιτυχία και η επιτυχία αυξάνει τις προσδοκίες και η αύξηση των προσδοκιών οδηγεί σε επιτυχία. Οι στόχοι, αποτελούν τα θεμέλια πάνω στα οποία οικοδομείται η θετική προσπάθεια για τον αθλητισμό και την αγωνιστική επίδοση. (Ζέρβας, 1989). Οι αθλητές αναπτύσσονται κοινωνικά, προσπαθώντας να διαμορφώσουν χαρακτήρες και να αποκτήσουν τα ιδανικά του υγιούς αθλητισμού.

Ο αθλητισμός διαμορφώνει αξίες οι οποίες είναι απαραίτητες για τη σημερινή κοινωνία. Η συνεργασία για να οργανωθούν προγράμματα μεταξύ οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, αθλητικών τοπικών σωματείων και πολιτών της τοπικής κοινωνίας, βασίζεται σε μακροχρόνια σχέδια. Η κοινωνία έχει μεγάλη ανάγκη από σχεδιασμό, οργάνωση και κοινωνική προσφορά και δεν είναι τυχαίο ότι ο αθλητισμός αποτελεί κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο, που συμβάλει στην επίτευξη στόχων και συγχρόνως θεωρείται ένα κοινωνικό κεφάλαιο για την τοπική κοινωνία. Οι σύλλογοι και τα σωματεία, λειτουργούν εντός της κοινωνίας και μπορούν να δώσουν μεγάλη δυναμική στην τοπική κοινωνία. (Στέλλα, 2016::43).

3. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Η Καλλιθέα είναι ένα πολυπληθές προάστιο των Αθηνών, δήμος του Νοτίου Τομέα Αθηνών, ο οποίος προσεγγίζει τους 200.000 κατοίκους και η επικράτεια του απλώνεται ανάμεσα στην Αθήνα και στον Φαληρικό όρμο. Η Καλλιθέα έχει ιστορία εκατόν δέκα επτά χρόνων, αναγνωρίστηκε ως οικισμός με το βασιλικό διάταγμα της 12^{ης} Ιανουαρίου 1885 και ως οικισμός ήταν ένας από τους πρώτους έξω από το κέντρο της Αθήνας. Ο οικισμός της Καλλιθέας κατοικήθηκε για πρώτη φορά από τον 19^ο αιώνα από την δεκαετία του 1870 και μετά. Αρχαιολογικά ευρήματα ενισχύουν την άποψη ότι η περιοχή της Καλλιθέας κατοικούνταν ήδη από τον 4^ο αιώνα π. Χ., οπότε θεωρείται πως σε αυτή αναπτύχθηκε ναυτιλιακή δραστηριότητα. Η αρχαιολογική σκαπάνη και η τυχαία εύρεση τάφων βεβαιώνουν την ύπαρξη ζωής στην περιοχή. Ως έμβλημα του δήμου απεικονίζεται η παράσταση του Θησέα σε έναν από τους άθλους του. (https://kallithea.gr/?page_id=17309). Η Καλλιθέα κατέχει το μεγαλύτερο μέρος σε έκταση στην Αττική, καθώς διαθέτει μακρόστενη έκταση. Η έκταση της ξεκινά από τις οδούς Λαγουμιτζή και Καλιρρόης ως το Φαληρικό Όρμο, ο οποίος βρίσκεται νότια. Από τον βορρά μέχρι τον νότο, διατρέχεται από την κεντρικότερη λεωφόρο, που ονομάζεται Θησέως, με συνολικό μήκος περίπου τεσσάρων χιλιομέτρων. Στην ανατολική πλευρά της, συνορεύει με την γνωστότερη λεωφόρο της Αθήνας με το όνομα λεωφόρο Ανδρέα Συγγρού, η οποία την διαχωρίζει και από τις άλλες γνωστές περιοχές της Αθήνας, όπως τον Νέο Κόσμο, την Νέα Σμύρνη, το Παλαιό Φάληρο. Στην δυτική πλευρά της ωστόσο η τεχνητή κοίτη του Ιλισσού και οι γραμμές του Ηλεκτρικού Σιδηροδρόμου, την διαχωρίζουν από την περιοχή του Μοσχάτου και του Ταύρου. Στα γεωγραφικά πλαίσια της Καλλιθέας συμπεριλαμβάνεται το κτίριο της Σιβιτανείδου σχολής, οικοδομικό τετράγωνο από την περιοχή στο δυτικό κέρασ των σιδηροδρομικών γραμμών. (<https://www.maxmag.gr/agnosti-ellada/kallithea-attikis/>). Η Καλλιθέα ήταν μια εξοχική τοποθεσία, την οποία θαύμαζαν οι Αθηναίοι από τον λόφο Φιλοπάππου και την Ακρόπολη. Η ονομασία Καλλιθέα αναφέρεται στην πρώτη της εκδοχή στο επιφώνημα μιας βασιλοπούλας η οποία κοιτάζοντας την απέραντη ομορφιά του τοπίου από την Ακρόπολη, επιφώνισε «Ω τι κάλλιστη θέα». Αυτή είναι η πρώτη ετυμολογία και η καταγωγή της λέξης Καλλιθέας. Σαν δεύτερη εκδοχή αναφέρεται ότι ο Γεώργιος Κρέμος ήταν αυτός που φώναξε το «κάλλιστη θέα». (Παπάζογλου, 2000).

3.1 Ο σχηματισμός του οικισμού της Καλλιθέας.

Ο σχηματισμός του σύγχρονου οικισμού της Καλλιθέας άρχισε το 1884 με 1885. Η δημιουργία του οικισμού συμπίπτει χρονικά με το εκσυγχρονιστικό πείραμα του Χαριλάου Τρικούπη και αντιπροσωπεύει γνήσια την προσπάθεια μιας νέας δυναμικής αστικής τάξης να διευρύνει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική της επιρροή στη δημόσια ζωή της χώρας. Έτσι το 1884 ιδρύεται το νέο προάστιο που ονομάστηκε «Καλλιθέα» λόγω της υπέροχης θέας προς τον Σαρωνικό. Την πρωτοβουλία για την δημιουργία είχε η «Ανώνυμος Οικοδομική Εταιρεία», το καταστατικό της οποίας ενεκρίθη με Β.Δ. το 1883, με κύριο ιδρυτή της εταιρείας τον Ευθύμιο Κεχαγιά. Τα σχέδια των πρώτων οικημάτων έφεραν την υπογραφή του περίφημου Ernst Ziller. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ο οικισμός ήταν γεμάτος από υπέροχα νεοκλασικά σπίτια, κυρίως εξοχικές κατοικίες. Σημαντικές προσωπικότητες της κοινωνικής ζωής της Αθήνας, άρχισαν να συνδέουν το όνομα τους με την περιοχή. Από τους πρώτους που κατοίκησαν την Καλλιθέα ήταν ο Γεώργιος Φιλάρετος, διδάκτωρ της Νομικής, δημοσιογράφος, πολιτικός, ο οποίος διετέλεσε και Υπουργός Δικαιοσύνης και ο έμπορος Λάσκαρης Λασκαρίδης. Σημαίνουσα προσωπικότητα, υπήρξε αναμφίβολα και ο διακεκριμένος ιστορικός Γεώργιος Κρέμος, ο οποίος ήταν στενός συνεργάτης του Ελευθερίου Βενιζέλου και πρόμαχος των ιδεών της εδαφικής ολοκλήρωσης του νεαρού ελληνικού κράτους. Αυτοί ήρθαν να ζήσουν εδώ μέσα στα λουλούδια, το πράσινο, το οξυγόνο των πεύκων και το υγιεινό περιβάλλον. (Παπάζογλου, 2000).

Το πολεοδομικό σχέδιο του οικισμού που εκπονήθηκε από Γάλλο μηχανικό, ήταν βασισμένο στο ιπποδάμειο σύστημα. Σύμφωνα με το σχέδιο, ο οικισμός θα είχε σχήμα αυστηρά ορθογώνιου παραλληλόγραμμου, οριζόμενου από τέσσερις δενδροφυτεμένες λεωφόρους. Οι δύο κεντρικοί άξονες θα τέμνονταν ακριβώς στο κέντρο του οικισμού, όπου θα υπήρχε ρομβόσχημη πλατεία. Στη νοτιοδυτική γωνία του οικισμού θα υπήρχε σχετικά εκτεταμένο πάρκο. Ακόμα, προβλέπονταν πέντε πλατείες, θέατρο, σχολείο και εκκλησία. Το σχέδιο εγκρίθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 1884 από τον πολιτικό συνεργάτη του Κεχαγιά και τότε υπουργό Εσωτερικών, Κωνσταντίνο Λομβάρδο. Η πλήρης εφαρμογή αυτού του πολεοδομικού σχεδίου δεν κατέστη ποτέ δυνατή. Με την πάροδο των χρόνων υπέστη πολλαπλές τροποποιήσεις και αλλαγές. Από τις προβλεπόμενες πλατείες, κατασκευάστηκε μόνο αυτή που σήμερα ονομάζεται πλατεία Κύπρου, ενώ πολύ αργότερα η κεντρική, δηλαδή η σημερινή πλατεία Δαβάκη. (Λερίου & Μουρουγκλού, 2006).

Το 1887 η «Οικοδομική Εταιρεία» παρεχώρησε μια κεντρική έκταση του οικισμού στην Εταιρεία Ιπποσιδηροδρόμων, δημιουργώντας έτσι την παράδοση των τροchioδρόμων στην Καλλιθέα, που διήρκεσε μέχρι το 1958. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι και τη δεκαετία του 30, άρχισε η εγκατάσταση στην Καλλιθέα γνωστών ιδρυμάτων, όπως ο Οίκος Τυφλών (1906), το «Εθνικόν Ορφανοτροφείο Πολέμου» (1912), η Χαροκόπειος Σχολή (θεμελιώθηκε το 1915 από τη βασίλισσα Όλγα και λειτούργησε το 1929), ο ξενώνας για τα τυφλά παιδιά (κτίστηκε το 1922 και κατά τη διάρκεια της κατοχής στέγασε τη «Δημόσια Εμπορική Σχολή»), το «Νικολοπούλειον Οικοτροφείον» (1925) και η Πάντειος Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών, η οποία θεμελιώθηκε το 1927. (Ψαλιδόπουλος, 2002). Στην Καλλιθέα κατά τους πρώτους νεότερους Ολυμπιακούς αγώνες το 1896, έγιναν τα αγωνίσματα της σκοποβολής. Έτσι για τις ανάγκες των Ολυμπιακών αγώνων κατασκευάστηκε το συγκρότημα του Εθνικού Σκοπευτηρίου, όπου την άνοιξη του 1896 έγιναν τα αγωνίσματα της σκοποβολής. Το Εθνικό Σκοπευτήριο στην Καλλιθέα κτίστηκε το 1895 αποκλειστικά για τους Ολυμπιακούς αγώνες του 1896. (Παπάζογλου, 2000).

3.2 Πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και τον Πόντο

Στο Σκοπευτήριο δύο δεκαετίες αργότερα φιλοξενήθηκαν πρόσφυγες από τον Πόντο και την Μικρά Ασία. Με την Μικρασιατική καταστροφή του 1922, Έλληνες που ζούσαν στα παράλια της Μικράς Ασίας και του Πόντου βρέθηκαν μετά από πολύμηνη ταλαιπωρία στη Ελλάδα. Από αυτούς περίπου 20.000 κατέληξαν στη Καλλιθέα. Από τον Αύγουστο του 1922 μέχρι το Δεκέμβριο του 1924, 1.200.000 Έλληνες εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα ως πρόσφυγες και η Καλλιθέα ήταν από τις πρώτες περιοχές που φιλοξένησε τεράστιο αριθμό ανέστιων ανθρώπων. (Παπάζογλου, 2000). Έτσι η Καλλιθέα μετατράπηκε από μεσοαστική κοινότητα σε προσφυγικό συνοικισμό. Οι πρόσφυγες τροφοδότησαν την εργατική τάξη της πόλης και άλλαξαν την κοινωνική της σύνθεση. Το 1925 με την έλευση των προσφύγων, η πόλη της Καλλιθέας αριθμούσε περί τους 25.000 κατοίκους. Ωστόσο η κοινότητα της Καλλιθέας ιδρύθηκε επισήμως το 1925, τρία χρόνια μετά την έλευση των Μικρασιατών προσφύγων. (Ψαλιδόπουλος, 2002).

Η νευραλγική θέση της Καλλιθέας μεταξύ Αθήνας και Πειραιά κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, ευνόησε την εγκατάσταση βιοτεχνιών και εργοστασίων με συνέπεια την ανάπτυξη του εμπορίου και έτσι η Καλλιθέα μετατράπηκε σε εμπορικό κέντρο, με μεγάλη βιομηχανική και βιοτεχνική δραστηριότητα, προσελκύοντας μεσαία στρώματα εμπόρων

και βιοτεχνών. Τα πρώτα βήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης έγιναν κάτω από τις εξαιρετικά αντίξοες συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής και της βαθιά πολιτικής κρίσης που ακολούθησε, η δε κοινωνική και πολιτική ζωή της Καλλιθέας επηρεάστηκε από την εγκατάσταση των προσφύγων. Το προσφυγικό στοιχείο της πόλης, παρά τις δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, ανέπτυξε έντονη πολιτισμική δραστηριότητα και συνετέλεσε στην εξέλιξη διαφόρων δραστηριοτήτων, όπως της μουσικής, του θεάτρου, του κινηματογράφου και του αθλητισμού. Επίσης οι πρόσφυγες της Καλλιθέας δημιούργησαν σημαντικούς συλλόγους, όπως τον Σύλλογο Ποντίων «Αργοναύται Κομνηνοί» (1972), και τον Σύλλογο Κωνσταντινουπολιτών (1928), οι οποίοι γεννήθηκαν μέσα σε δύσκολες συνθήκες. Επίσης εξέδιδαν εφημερίδες και περιοδικά και οργάνωσαν νυκτερινή σχολή για τη μόρφωση των παιδιών τους. Το 1930 οι πρόσφυγες με εθελοντική εργασία έχτισαν τον ξύλινο ναό του Αγίου Νικολάου, δίπλα στο Σκοπευτήριο, στη θέση όπου βρίσκεται σήμερα η ομώνυμη εκκλησία. (<https://mikrasiatis.gr/i-stegasi-ton-prosfygon-stin-kallithea/>). Εκτός από τους ιστορικούς συλλόγους, υφίστανται και λειτουργούν στην Καλλιθέα σύλλογοι όπως η Αδελφότητα Ποντίων «Παναγία Γουμερά», η Αδελφότης Τριπολιτών Πόντου «Ο Αρχιστράτηγος Μιχαήλ», ο Σύλλογος Ποντιακού Ελληνισμού «Ο Μιθριδάτης», ο Παμποντιακός Σύλλογος «Η Αργώ», το Σωματείο Ποντίων «Η Πρόοδος» και η Πανελλήνια Ένωση Νεοελθόντων από το 1957 Ελλήνων Ποντίων προσφύγων εκ Ρωσίας. Έτσι, οι Πόντιοι πρόσφυγες συνέβαλαν μαζί με τους άλλους εποίκους πρόσφυγες και ντόπιους κατοίκους στην ανάπτυξη του προαστίου της Καλλιθέας. (Παπάζογλου, 2000).

3.3 Η περίοδος της Κατοχής και η Εθνική Αντίσταση

Σημαντική ήταν και η συμμετοχή των κατοίκων της Καλλιθέας στην Εθνική Αντίσταση, κατά την περίοδο της γερμανικής και ιταλικής κατοχής, οι δε πρόσφυγες κάτοικοι της πόλης πρωτοστάτησαν σε αυτήν. Η ανάμνηση των γεγονότων εκείνης της περιόδου εξακολουθεί να παραμένει ζωντανή, ως στοιχείο της συλλογικής μνήμης των κατοίκων της πόλης. Το 1940 η Καλλιθέα αριθμούσε περίπου 36.000 κατοίκους, στην πλειοψηφία τους Πόντιους και Μικρασιάτες. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή η λαϊκή κινητοποίηση του 1940, συνέγειρε τα πατριωτικά αισθήματα των μελών του προσφυγικού κόσμου, οι οποίοι αναζητούσαν στην Ελλάδα την επόμενη ευκαιρία για να ανασυγκροτήσουν τη ζωή τους. Οι μεταπολεμικές εξελίξεις πέρα από τον προσφυγικό πληθυσμό αφορούσαν ολόκληρη την

κοινωνία η οποία εισερχόταν στον πόλεμο, ύστερα από την σκληρή πολιτική δοκιμασία του διχασμού και της Δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου. Η οργανωμένη Αντίσταση στην Καλλιθέα εκφράστηκε κατά κύριο λόγο από τη δράση του ΕΑΜ και των δυνάμεων του. Επίσης η δραστηριότητα της Πανελλήνιας Ένωσης Αγωνιζομένων Νέων (ΠΑΕΝ) Κέντρου Καλλιθέας, ιδρύθηκε στις 3 Απριλίου του 1941. Με τη δράση του ΕΑΜ η Καλλιθέα έγινε κέντρο της Αντίστασης και οι προσφυγικοί συννοικισμοί της τα Παλαιά Σφαγεία, τα Προσφυγικά και οι Τζιτζιφιές, ήταν οι κύριοι χώροι όπου αναπτύχθηκε. Συνταρακτικό γεγονός υπήρξε τον Ιούλιο του 1944, η μάχη της οδού Μπιζανίου το πιο σκληρό γεγονός στην κατοχική ιστορία της Καλλιθέας. Το Μπλόκο της 28^{ης} Αυγούστου 1944 ήταν από τα πιο αιματηρά γεγονότα, καθώς τέσσερις χιλιάδες κάτοικοι διατάχθηκαν να συγκεντρωθούν για αναγνώριση ενδεχόμενης συμμετοχής τους σε αντιστασιακή οργάνωση. Το Μπλόκο του 1944 υπήρξε και η τελευταία γερμανική επιχείρηση στην Καλλιθέα. Στην Καλλιθέα έδρευε και η αντιστασιακή οργάνωση ΠΕΑΝ οργάνωση «πληροφοριών και δολιοφθοράς», μέλη της οποίας ανατίναξαν το κτήριο και τα γραφεία της προδοτικής ΕΣΠΟ, στις 20 Σεπτεμβρίου του 1942, και θεωρείται ότι ήταν η μόνη πράξη δολιοφθοράς που έλαβε χώρα στην Αθήνα σε όλη τη διάρκεια της Κατοχής. Η ΠΕΑΝ υπήρξε η μόνη αντιστασιακή οργάνωση η οποία διαλύθηκε εθελοντικά μετά από την Απελευθέρωση, θεωρώντας πως πλέον είχε ολοκληρωθεί η αποστολή της. (Ψαλιδόπουλος, 2002).

3.4 Μεταπολεμική περίοδος

Στην μεταπολεμική περίοδο η Καλλιθέα, κατά τις δεκαετίες του 1950 και 1960 έγινε τόπος υποδοχής εσωτερικών μεταναστών από διάφορα μέρη της Ελλάδας και απέκτησε τα χαρακτηριστικά μεγαλούπολης. Στην περιοχή εγκαταστάθηκαν και Αρμένιοι, οι οποίοι προηγουμένως διαβιούσαν στον προσφυγικό συνοικισμό του Δουργουντιού. Τη δεκαετία του 1970 άρχισε να εφαρμόζεται η ανοικοδόμηση σε οικόπεδα παλαιών κατοικιών με την μέθοδο της αντιπαροχής, η οποία συνετέλεσε και οδήγησε σε νέα μεγάλη αύξηση του πληθυσμού της πόλης, αλλά και στην στέρηση και οικιστική κάλυψη πολλών ελεύθερων χώρων. (<https://mikrasiatis.gr/i-stegasi-ton-prosfygon-stin-kallithea/>).

Κατά τη δεκαετία του 1990, έπειτα από τη διάλυση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, η Καλλιθέα έγινε τόπος εγκατάστασης αξιοσημείωτου αριθμού Ελλήνων Ποντίων. (<https://www.maxmag.gr/agnosti-ellada/kallithea-attikis/>).

Κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, η Καλλιθέα ονομάστηκε πάλι Ολυμπιακή πόλη. Σημαντικό γεγονός στην αναβάθμιση της πόλης αποτέλεσε η απομάκρυνση του Ιπποδρόμου. Το μεγαλύτερο και πιο σημαντικό έργο της Καλλιθέας που παραδόθηκε το 2016, ήταν το νέο πάρκο του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Επίσης, παραδόθηκε προς χρήση η Λυρική Σκηνή και η Εθνική Βιβλιοθήκη. (https://kallithea.gr/?page_id=17309).

4. Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΑΚΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑ

4.1 Εισαγωγή

Η Καλλιθέα αποτελεί ένα αθλητικό φυτώριο, μέσα από το οποίο αναδείχτηκαν μια σειρά από διακεκριμένους αθλητές. (Τριανταφυλλίδης, 1972). Ο σωματειακός αθλητισμός ξεκίνησε από φίλους της γυμναστικής και του στίβου, ενώ μετά την Μικρασιατική καταστροφή και την άφιξη των προσφύγων, εμφανίστηκε το ποδόσφαιρο και ιδρύθηκαν κυρίως ποδοσφαιρικά σωματεία. Τα υπόλοιπα αθλήματα, όπως το βόλεϊ, είχαν μια σχετική απήχηση, ενώ το μπάσκετ δεν είχε ακόμα σημαντική αποδοχή. Στην Καλλιθέα το μικρασιατικό και το ποντιακό στοιχείο, πρωτοστάτησε στην ίδρυση των αθλητικών συλλόγων και οι περισσότεροι αθλητές ήταν προσφυγικής καταγωγής. Έτσι δεν δόθηκε τυχαία στην Καλλιθέα ο τίτλος της «αθλητομάνας» και «ποδοσφαιρομάνας». Ο αθλητισμός αναπτύχθηκε στην πόλη, παρότι δεν υπήρχαν στάδια και γήπεδα. Ποδοσφαιρικές ομάδες υπήρχαν σε κάθε γειτονιά. Το ποδόσφαιρο ως ο «βασιλιάς των σπορ», κυριάρχησε στην εξέλιξη του τοπικού σωματειακού αθλητισμού. Η τοπική κοινωνία και οι διοικήσεις του δήμου, κατανόησαν τη σημασία του αθλητισμού και αναπτύχθηκε η συνεργασία με τα αθλητικά σωματεία για την ανάπτυξη του αθλητισμού και των αθλητικών υποδομών. Καθοριστικός παράγοντας για την διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του αθλητισμού της Καλλιθέας, ήταν το γεγονός ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού της πόλης προερχόταν από τα κατώτερα και μεσαία κοινωνικά στρώματα. (Χιουρέας, 2003). Μεταξύ των φιλάθλων των αθλητών και των διοικητικών παραγόντων, επικρατούσε ένα κλίμα συναισθηματικής σύνδεσης, ο δε συνδετικός κρίκος ήταν η αγάπη για τον σύλλογο, το έμβλημά του, την φανέλα και τα χρώματα. Το ποδόσφαιρο γεννά ινδάλματα και λαϊκούς ήρωες που τροφοδοτούν το φαντασιακό των φιλάθλων. (Μπαλτάς, 2021). Στον σωματειακό αθλητισμό σημαντικό ρόλο παίζει η σχέση των τοπικών σωματείων με την τοπική ταυτότητα, καθώς επίσης και ο μεταξύ τους ανταγωνισμός για συμβολική κυριαρχία στην πόλη. Το σωματείο ενισχύει τους δεσμούς αλληλεγγύης και συλλογικής συνείδησης ανάμεσα στα μέλη μιας κοινότητας, και επίσης συμβάλει στη συγκρότηση ενός δικτύου κοινωνικών σχέσεων. Η σημασία των σωματείων ως κοινωνικοί οργανισμοί ενισχύουν την αίσθηση του συνανήκειν και μια κοινής ταυτότητας. (Ζαϊμάκης, 2010). Τα αθλητικά σωματεία αποτελούσαν

κύτταρα της κοινωνικής ζωής και πλαίσια διεκδίκησης ισότιμης συμμετοχής στο δημόσιο χώρο. (Μπαλτάς, 2021).

Κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης αρχικά με δήμαρχο τον Γιάννη Γάλλο, η Καλλιθέα εκσυγχρονίστηκε ως περιοχή και οι δημότες συμμετείχαν μαζικότερα σε πρωτοβουλίες αυτό-οργάνωσης σε όλες τις συνοικίες της πόλης. Έτσι το επίπεδο της πολιτικής και κοινωνικής κουλτούρας αναβαθμίστηκε, παράλληλα με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου. (Αποστολίδου, 2003). Ο αθλητισμός αποτέλεσε και αυτός αναπόσπαστο κομμάτι της εξέλιξης της σύγχρονης Καλλιθέας. Σε αυτό το πλαίσιο, ο τοπικός σωματειακός αθλητισμός αναπτύχθηκε έχοντας ως κύριους άξονες το ποδόσφαιρο, την καλαθοσφαίριση, την πάλη, τον ναυταθλητισμό και την σκοποβολή. Επίσης ιδρύθηκαν και νέα αθλητικά σωματεία που επιδίδονται σε διάφορες άλλες κατηγορίες αθλημάτων. Έτσι η Καλλιθέα διαθέτει σημαντική αθλητική παράδοση και κατά την Μεταπολίτευση σημειώθηκε μεγάλη άνθηση, καθώς αναπτύσσεται πλούσια αθλητική δραστηριότητα η οποία υποστηρίζεται από τα αθλητικά σωματεία. (Λερίου & Μουρουγκλού, 2006).

4.2 Η σχέση των τοπικών αθλητικών σωματείων με τον Αθλητικό Οργανισμό του Δήμου Καλλιθέας

Κομβικός ήταν ο ρόλος του Αθλητικού Οργανισμού του Δήμου Καλλιθέας στην ανάπτυξη του τοπικού σωματειακού αθλητισμού. Αυτό το νομικό πρόσωπο είχε συσταθεί από τον Δήμο Καλλιθέας Αττικής το 1961, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου στις 24-2-1961 και έλαβε το όνομα «Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας». Σκοπός του ήταν η οργάνωση του δημοτικού γυμναστηρίου, καθώς επίσης η προώθηση και ανάπτυξη του αθλητισμού. Για αυτό το λόγο απαλλοτριώθηκε από το Δήμο Καλλιθέας στο λόφο Σικελίας, χώρος έκτασης 29.400 τ.μ. προκειμένου να δημιουργηθεί στο σημείο αυτό το Δημοτικό Στάδιο της Καλλιθέας. (Παπάζογλου, 2000). Στις 20 Δεκεμβρίου 1985, το δημοτικό συμβούλιο του νομικού προσώπου αποφάσισε να τροποποιήσει το καταστατικό λειτουργίας του «Δημοτικού Σταδίου», ώστε να υπάρξει καθολική εποπτεία όλης της αθλητικής δραστηριότητας, αλλά και ένας ενιαίος φορέας του αθλητισμού στην περιοχή της Καλλιθέας. Έτσι, μετονομάστηκε από «Δημοτικό Στάδιο» και λαμβάνει την επωνυμία Ν.Π.Δ.Δ «Για τον Αθλητισμό και τα Σπορ». Οι δραστηριότητες του αθλητικού οργανισμού,

πέρα από την οργάνωση των αθλητικών προγραμμάτων για τους δημότες, φροντίζει για την κατασκευή και συντήρηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, καθώς επίσης και στην υποστήριξη των αθλητικών σωματείων της Καλλιθέας. Το νομικό πρόσωπο έχει υπό την εποπτεία του τις αθλητικές εγκαταστάσεις του δήμου, στις οποίες τα ερασιτεχνικά σωματεια της πόλης δραστηριοποιούνται και πραγματοποιούν τις προπονητικές και αγωνιστικές τους υποχρεώσεις. (Έγκριση καταστατικού λειτουργίας του Ν.Π.Δ.Δ., 19/2/1985). Τέλος, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, ο αθλητικός οργανισμός συστάθηκε ως Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης «Γιάννης Γάλλος». (ΦΕΚ Β 502/1-4-2011).

4.3 Οι αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου Καλλιθέας

- Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας επί της οδού Γρηγορίου Λαμπράκη 1, στο οποίο διεξάγονται αγώνες επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Επίσης, λειτουργούν προγράμματα κλασικού αθλητισμού, ενόργανης και ρυθμικής γυμναστικής και προπονούνται ερασιτεχνικά σωματεια.
- Δημοτικό κλειστό γυμναστήριο «ΕΣΠΕΡΟΣ», επί της οδού, Χ. Τρικούπη και Μίλωνος. Σε αυτό λειτουργούν προγράμματα καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης, χειροσφαίρισης και διεξάγονται αγώνες από τα ερασιτεχνικά σωματεια.
- Δημοτικό κλειστό γυμναστήριο Χ. Παπαδόπουλος επί της οδού Ν. Ζερβού.
- Δημοτικό κλειστό γυμναστήριο επί της οδού Λ. Κατσώνη.
- Δημοτικό κλειστό γυμναστήριο «ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ», επί της οδού Ιφιγενείας 11^Α. Σε αυτό διεξάγονται προπονήσεις καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης και αγώνες από τα ερασιτεχνικά σωματεια.
- Το κλειστό γυμναστήριο «ΑΤΛΑΣ», επί της οδού Πατριάρχου Γρηγορίου Ε', στο οποίο διεξάγονται προπονήσεις και αγώνες πάλης.
- Δημοτικό γήπεδο ποδοσφαίρου παραλίας Τζιτζιφιών.
- Δημοτικό γήπεδο ποδοσφαίρου Αθλητικού πάρκου και Αναψυχής.
- Γήπεδα ποδοσφαίρου 5Χ5, πλησίον «ΗΣΑΠ Ταύρου», επί της οδού Παναγή Τσαλδάρη και Μενελάου, στα οποία προπονούνται ακαδημίες από τα ερασιτεχνικά σωματεια της πόλης.

- Γήπεδα ποδοσφαίρου 5Χ5 επί της οδού Παναγή Τσαλδάρη και Φορνέζη, στα οποία πραγματοποιούνται προγράμματα ακαδημιών.
- Υπαίθρια γήπεδα καλαθοσφαίρισης επί της οδού 'Σαλαμίνος 50'', στα οποία πραγματοποιούνται προγράμματα από τα ερασιτεχνικά σωματεία.
- Γήπεδα αντισφαίρισης, επί της οδού Σαλαμίνος 50, στα οποία καλλιεργείται το άθλημα του τένις.

Οι αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου παρέχονται δωρεάν στα αθλητικά σωματεία της πόλης.

4.4 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

		ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ	
	ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ
1.	ΠΟΚ ΕΣΠΕΡΟΣ	1943	ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΠΕΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΧΕΙΡΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗ
2.	Α.Ε ΙΚΑΡΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1983	ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΠΕΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
3.	Α.Ο ΑΕΤΟΣ	1981	ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ
4.	Α.Σ ΠΟΛΙΣ	2002	ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ
5.	Γ.Σ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ	2003	ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
6.	Α.Ε ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1983	ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ

		ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ	
	ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ
7	ΠΑΕ Γ.Σ ΚΑΛΛΙΘΕΑ	1966	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
8	Γ.Σ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1966	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
9	Α.Ο ΦΟΙΝΙΚΑΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1947	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
10	Α.Ο.Κ ΦΑΛΗΡΟΥ	1950	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
11	Α.Ο ΠΑΝΤΖΙΤΖΙΦΙΑΚΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1977	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
12	Α.Σ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1993	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 5Χ5
13	Α.Σ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ	2001	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ 5Χ5

		ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ	
	ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ
14	Π.Σ.Φ Κ ΑΤΛΑΣ	1932	ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΑΛΗ ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΙΚΗ ΑΡΣΗ ΒΑΡΩΝ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΩΝ
15	ΦΙΛΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ- ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ	1991	ΚΛΑΣΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΣΦΑΙΡΙΣΗ ΡΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΑΓΩΝΩΝ ΔΡΟΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑ

16	Α.Σ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	2000	ΡΥΘΜΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ
17	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΙΛΛΑ	2015	ΕΝΟΡΓΑΝΗ ΑΚΡΟΒΑΤΙΚΗ ΤΡΑΜΠΟΛΙΝΟ –ΑΕΡΟΒΙΚΗ- ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ
18	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΛΙΣΣΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	2012	ΠΙΝΓΚ-ΠΟΝΓΚ
19	Α.Σ ΘΗΣΕΑΣ	2003	ΤΑΕΚWONDO, HAPKIDO
20	Α.Σ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΘΕΑΓΕΝΗΣ	2008	ΤΑΕΚWONDO
21	Α.Σ SHAOLIN WU GONG ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ “ΦΙΔΙ-ΓΕΡΑΝΟΣ”	2001	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΣΑΟΛΙΝ ΓΟΥ ΓΚΟΝΚ ΚΑΙ ΚΟΥΝΓΚ ΦΟΥ
22	Α.Σ ΑΜΥΝΤΩΡ	2007	ΤΑΕΚWONDO - HAPKIDO
23	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1980	ΚΑΡΑΤΕ ΠΥΓΜΑΧΙΑ KICK BOXING
24	ΤΖΟΥΝΤΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	2007	ΤΖΟΥΝΤΟ
25	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ “ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ”	2007	WADO RYO
26	Α.Γ.Σ ΤΖΙΤΖΙΦΙΩΝ	1996	HAPKIDO – ΤΑΕΚWONDO
27	ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1995	ΣΚΑΚΙ
28	ΖΕΥΣ ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ	1999	ΣΚΟΠΟΒΟΛΗ

		ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ	
	ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ	ΑΘΛΗΜΑΤΑ
29	Ν.Ο.Τ.Κ – ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΤΖΙΤΙΖΙΦΙΩΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	1958	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ ΤΡΙΓΩΝΟΥ – ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ – ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΩΝ
30	ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΕΑΝΑΤΚ	1982	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΛΙΕΙΑ ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ- ΚΑΝΟΕ ΚΑΓΙΑΚ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΣΚΙ ΥΠΟΒΡΙΧΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
31	ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ – Ν.Α.Ο.Ε.Φ.Κ	1990	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ
32	ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ Ν.Ο.Ν.Κ.Ε	1978	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ
33	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ Ι.Ο.Π -ΔΕΗ	1982	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ
34	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΠΠ- ΟΤΕ	1991	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ

35	ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ7 Νο78	2018	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ
36	ΝΑΥΤΟΠΡΟΣΚΟΠΟΙ ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ	1945	ΙΣΤΙΟΠΛΟΪΑ

5. ΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

5.1 Εισαγωγή

Τα αθλητικά σωματεία της Καλλιθέας αναδεικνύουν την προσπάθεια και σταθερότητα ύπαρξης τους διότι πολλά από αυτά δημιουργήθηκαν σε δύσκολες συνθήκες και αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια των χρόνων. Μέσα από την ίδρυση τους τα αθλήματα εξελίσσονται και παρέχουν εσωτερικό κίνητρο στους αθλητές και φιλοδοξία να προβληθούν τόσο οι ίδιοι όσο και η ομάδα τους. Στην αθλητική ιστορία της πόλης η εμφάνιση του οργανωμένου αθλητισμού αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο για την πορεία και ανάπτυξη των αθλητικών σωματείων. Στον αθλητικό στίβο οι ομάδες δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους προβάλλοντας την πόλη από αθλητικές διοργανώσεις, νίκες και διακρίσεις. Κάθε ένα από αυτά τα σωματεία έχει την δική του αθλητική διαδρομή και αγωνίζεται για την ανάπτυξη του αθλήματος που καλλιεργεί. Μέσα από τα αθλήματα των σωματείων, ενισχύονται οι στόχοι οι αθλητικές δράσεις και δημιουργούνται οι θεσμοί, οι αξίες και τα πρότυπα του αθλητισμού. Τα σωματεία της πόλης μεταβάλλονται σε κύτταρα αθλητικής και κοινωνικής ζωής, καλλιεργώντας το αθλητικό ιδεώδες σε συνδυασμό με την εξελικτική τους πορεία και αθλητική τους δράση.

5.2 ΠΑΝΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ «ΕΣΠΕΡΟΣ»

Ίδρυση του Εσπέρου

Το 1943 στη διάρκεια της γερμανικής κατοχής, ιδρύθηκε ο Έσπερος από μια ομάδα φίλων και φιλάθλων. Μέσα σε δύσκολες συνθήκες, ο Λάζαρος Αντωνιάδης, ο Σπύρος Κοσμίδης, ο Αγάπιος Τιγλίογλου και οι αδελφοί Δημήτρης και Πολυζώης Καρετζόπουλοι, βρήκαν το κουράγιο να σκεφτούν την ίδρυση ενός συλλόγου. Με αυτό το τρόπο θα δινόταν η ευκαιρία στους νέους της περιοχής να συγκεντρώνονται και να αθλούνται. Η επωνυμία Παναθητικός Όμιλος Καλλιθέας «Έσπερος» ήταν έμπνευση του Πολυζώη Καρετζόπουλου (Ποκ Έσπερος, 60 χρόνια ιστορίας, 2003). Η φιλική παρέα που είχε την πρωτοβουλία συνεδρίασε στο σπίτι του Σπύρου Κοσμίδη. Ο Πολυζώης Καρετζόπουλος δείχνοντας ένα αστέρι στον ουρανό είπε «Θα τον ονομάσουμε Έσπερο και όλοι δέχτηκαν την πρόταση και έτσι καταγράφηκε η ονομασία. Στις 15 Ιουνίου 1943 υπογράφηκε η ίδρυση

του συλλόγου και συγκροτήθηκε το πρώτο προσωρινό διοικητικό συμβούλιο, το οποίο αποτέλεσαν οι: Δημήτριος Καρετζόπουλος (πρόεδρος), Λάζαρος Αντωνιάδης (αντιπρόεδρος), Σπύρος Κοσμίδης (γενικός γραμματέας), Αλέξανδρος Κούρος (ταμίας), Αγάπιος Τιγλίογλου (γενικός αρχηγός και έφορος), Πολυζώης Καρετζόπουλος και Βασίλειος Μιχαηλίδης (σύμβουλοι). Τα μέλη που αποτελούσαν το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο άρχισαν την εγγραφή νέων μελών. Όταν ο αριθμός των μελών έφθασε τα εκατό έγινε η γενική συνέλευση στις 20 Ιουλίου 1943 και ψηφίστηκε το καταστατικό, το οποίο κατατέθηκε στο Πρωτοδικείο Αθηνών, το οποίο και ενέκρινε με την υπ' αρ. 5743/1943 απόφασή του. (Χιουρέας, 2003).

Μέλη και Διοίκηση

Τα μέλη του συλλόγου ήταν άνθρωποι οι οποίοι προέρχονταν από διάφορους επαγγελματικούς κλάδους, έμποροι, επιχειρηματίες, δημόσιοι και ιδιωτικοί υπάλληλοι, αλλά και όσοι ασχολούνταν με χειρωνακτικές εργασίες. Όλοι όσοι ασχολήθηκαν με τον σύλλογο είχαν τις ίδιες ευαισθησίες, και προσπάθησαν να διατηρήσουν σχέσεις φιλίας, αλληλεγγύης και να βρίσκονται σε επαφή και επικοινωνία. Έτσι υπήρχε ένας βασικός πυρήνας μελών, οι οποίοι ασχολούνταν πιστά με τις υποθέσεις του συλλόγου, μεταξύ των οποίων ήταν και η επιλογή των διοικήσεων του συλλόγου, καθώς και η συμμετοχή τους σε διάφορες επιτροπές που είχαν την ευθύνη λειτουργίας των αθλητικών τμημάτων και άλλων αναγκών του συλλόγου. (Χιουρέας, 2003).

Καταστατικό του συλλόγου

Το καταστατικό του συλλόγου προσδιόριζε με σαφήνεια ότι ο σκοπός του ήταν *«η αθλητική ανάπτυξη και διαπαιδαγώγηση των μελών και αθλητών του και η διάδοση της σωματικής αγωγής και του εν γένει αθλητισμού, εντός και εκτός της περιφέρειας του Ομίλου.»* Οι σκοποί του συλλόγου ήταν η εξυπηρέτηση του αθλητισμού και η διάδοση της αθλητικής ιδέας, όχι μόνο στα πλαίσια των ενδιαφερόντων και συμφερόντων του συλλόγου, αλλά και σε δραστηριότητες πολιτιστικής και μορφωτικής φύσεως. Οι στόχοι και δραστηριότητες εκτείνονταν πέραν των ορίων της τοπικής κοινωνίας και έτσι ο Έσπερος δεν αποτελούσε συνοικιακό σύλλογο περιορισμένης εμβέλειας. Το έμβλημα και τα χρώματα του Εσπέρου ορίζονταν στο πρώτο καταστατικό: *«Σήμα του Ομίλου ορίζεται κυανούς πεντάκτινος αστήρ με εγγεγραμμένον το γράμμα Ε, χρώματα δε του Ομίλου το κυανούν και το λευκόν.»*

Ο Έσπερος ξεκίνησε ως αθλητικός σύλλογος με το ποδοσφαιρικό του τμήμα. Τον Μάιο του 1944 ιδρύθηκαν και αναγνωρίστηκαν από τον ΣΕΓΑΣ το βόλεϊ και στις αρχές του 1945 τα τμήματα καλαθοσφαίρισης. Επίσης το 1956 ιδρύθηκε το τμήμα πινγκ-πονγκ ως επιτραπέζια αντισφαίριση. Η αθλητική εμβέλεια του Εσπέρου εκτάθηκε σε πανελλήνιο επίπεδο και γρήγορα αναδείχτηκε σε αξιόλογη αθλητική δύναμη, καθώς εκπροσωπούσε την πόλη στα διάφορα αθλήματα και διακρινόταν σε πανελλήνια κλίμακα. Το 1966 μετά από συνεργασία με τον τοπικό δήμο, ο Έσπερος διέλυσε το ποδοσφαιρικό του τμήμα και άρχισε μια νέα περίοδος καθώς επικεντρώθηκε στα τμήματα καλαθοσφαίρισης, τα οποία άρχισαν να αποκτούν ευρεία δημοτικότητα στα τμήματα πετοσφαίρισης και στο πινγκ-πονγκ. Το δε προσφυγικό στοιχείο της πόλης ήταν εμφανές, καθώς ο σύλλογος προσέλκυε αθλητές οι οποίοι προέρχονταν από αυτή την πληθυσμιακή ομάδα.

Μπάσκετ ανδρών

Το τμήμα μπάσκετ ιδρύθηκε το 1945 και ήταν το τμήμα στο οποίο επικεντρώθηκε η αθλητική δραστηριότητα του συλλόγου, μετά από τη διάλυση του ποδοσφαιρικού τμήματος το 1966. Αναπτύχθηκε ιδιαίτερα μετά το 1954 με εμπνευστή τον Τάκη Κοντούζογλου, ο οποίος από την πρώτη συμμετοχή του στο σύλλογο έδειξε το ενδιαφέρον του για την ανάπτυξη του αθλήματος είτε ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου είτε ως πρόεδρος. Το τμήμα μπάσκετ του συλλόγου με την κατασκευή του κλειστού δημοτικού γυμναστηρίου «ΕΣΠΕΡΟΣ» στο λόφο Σικελίας, απέκτησε το δικό του γήπεδο. Η αξιόλογη πορεία του που περιλαμβάνει κατακτήσεις πρωταθλημάτων και κυπέλλων, αφορά σε όλες τις κατηγορίες ανδρών, εφήβων και παιδών. Μεταξύ των σημαντικών παικτών καλαθοσφαίρισης υπήρξε και ο Λιβέρης Ανδρίτσος, ο οποίος συμμετείχε στον θρίαμβο της Εθνικής Ελλάδος στο Ευρωμπάσκετ του 1987. Ο Έσπερος συνεργάστηκε με κορυφαίους προπονητές στο μπάσκετ όπως ο Φαίδων Ματθαίου, Αναστασάτος Κώστας. (Ποκ Έσπερος, 60 χρόνια ιστορίας, 2003).

Την περίοδο 1973-1974, η ομάδα αγωνίστηκε στη νεοσύστατη Β΄ εθνική κατηγορία, το 1974-1975 αγωνίστηκε στην Α΄ ΕΣΚΑ πρώτος στην κατηγορία, την σεζόν 1975-1976 και τις τρεις συνεχείς επόμενες χρονιές, αγωνιζόμενος στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής διεκδίκησε την άνοδό του στην Α΄ εθνική κατηγορία. Την περίοδο 1976-1977 αγωνιζόμενος στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής διεκδίκησε και πάλι την άνοδό του στην Α΄ Εθνική κατηγορία. (Ποκ Έσπερος, 60 χρόνια ιστορίας, 2003).

Το 1977-1978 με 21 νίκες σε 22 αγώνες αναδείχθηκε πρωταθλητής Β΄ Εθνικής και προβιβάστηκε για δεύτερη φορά στην Α΄ Εθνική κατηγορία. Το 1978-1979 αγωνίστηκε για δεύτερη χρονιά στην Α΄ Εθνική κατηγορία. Το 1979-1980 με 19 νίκες σε 22 αγώνες αναδείχθηκε πάλι πρωταθλητής Β΄ Εθνικής και προβιβάστηκε για τρίτη φορά στην Α΄ Εθνική κατηγορία. Το 1980-1981 αγωνίστηκε για τρίτη φορά στην Α΄ Εθνική κατηγορία. Το 1981-1982 με 19 νίκες σε 22 αγώνες αναδείχθηκε πάλι πρωταθλητής Β΄ Εθνικής και προβιβάστηκε για τέταρτη φορά στην Α΄ Εθνική κατηγορία. Το 1982-1983 αγωνίστηκε για τέταρτη φορά στην Α΄ Εθνική κατηγορία.

Την περίοδο 1983-1984 με 13 νίκες σε 20 αγώνες τερμάτισε στη δεύτερη θέση στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής πίσω από το Σπόρτιγκ. Το 1984-1985 αγωνίστηκε στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής κατηγορίας και τερμάτισε δεύτερος με 13 νίκες και 5 ήττες. Το 1985-1986 αγωνίστηκε στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής κατηγορίας τερμάτισε πέμπτος με 9 νίκες και 9 ήττες.

Το 1986-1987 με 19 νίκες σε 26 αγώνες αναδείχθηκε πρωταθλητής της ενιαίας Β΄ Εθνικής και προβιβάστηκε στην Α2΄ Εθνική κατηγορία. Το 1987-1988 αγωνίστηκε στο πρωτάθλημα της Α2 Εθνικής κατηγορίας χρησιμοποιώντας ως έδρα το δημοτικό κλειστό γυμναστήριο Καλλιθέας «ΕΣΠΕΡΟΣ» και με 11 νίκες και 11 ήττες κατετάγη έβδομος. Το 1988-1989 αγωνίστηκε για δεύτερη φορά στο πρωτάθλημα της Α2 Εθνικής κατηγορίας.

Το 1989-1990 αγωνίστηκε για πέμπτη φορά στην Α1 Εθνική κατηγορία χρησιμοποιώντας για πρώτη φορά στην ανώτατη κατηγορία ως έδρα του το κλειστό δημοτικό γυμναστήριο Καλλιθέας «ΕΣΠΕΡΟΣ».

Την περίοδο 1990-1991 αγωνίστηκε στην Α2 Εθνική κατηγορία. Το 1991-1992 αγωνίστηκε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά στην Α2 Εθνική κατηγορία κατατασσόμενος δέκατος. Την περίοδο 1992-1993 συνέχισε να αγωνίζεται στην Α2 Εθνική κατηγορία. Με 17 νίκες και 9 ήττες τερμάτισε τέταρτος. Το 1993-1994 συνέχισε να αγωνίζεται για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά στην Α2 Εθνική κατηγορία κατατασσόμενος όγδοος. Το 1994-1995 αγωνίστηκε και πάλι για πέμπτη συνεχόμενη χρονιά στην Α2 Εθνική κατηγορία κατατασσόμενος ένατος. Το 1995-1996 αγωνίστηκε και πάλι για έκτη συνεχόμενη χρονιά στην Α2 Εθνική κατηγορία κατατασσόμενος ενδέκατος. Το 1996-1997 αγωνίστηκε και πάλι για έβδομη χρονιά στην Α2 Εθνική κατηγορία κατατασσόμενος ενδέκατος. Την περίοδο 1997-1998 κατέλαβε την πέμπτη θέση στο πρωτάθλημα της Α2 Εθνικής κατηγορίας στο οποίο αγωνίστηκε για όγδοη συνεχόμενη χρονιά. Την περίοδο 1998-1999 ο Ποκ Έσπερος, ανέθεσε τη διοίκηση του

τμήματος αμειβομένων καλαθοσφαιριστών σε ιδιώτη χορηγό. Η ομάδα κατέλαβε την δεύτερη θέση στο πρωτάθλημα της Α2 Εθνικής κατηγορίας, στο οποίο αγωνίστηκε για ένατη συνεχόμενη χρονιά και προβιβάστηκε για έκτη φορά στην Α1 Εθνική κατηγορία. Την περίοδο 1999-2000 ο Έσπερος αγωνίστηκε για έκτη φορά στην Α1 Εθνική κατηγορία. Το Τ.Α.Κ Έσπερος μετετράπη σε Καλαθοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία (Κ.Α.Ε) η οποία διοικείται από τον χορηγό. Την περίοδο 2000-2002 ο Έσπερος (Κ.Α.Ε), διοικούμενος από ανθρώπους του χορηγού τερμάτισε τελευταίος στην Α2 Εθνική κατηγορία και υποβιβάστηκε στη Β' Εθνική. Την περίοδο 2002-2003 τερμάτισε έβδομος στη Γ' Εθνική κατηγορία (όμιλος Νότου). Διεθνείς Μπασκετμπολίστες οι οποίοι αγωνίστηκαν στην ομάδα του Ποκ Έσπερος, υπήρξαν, ο Κομνηνάκης Άρης, Ταυρόπουλος Περικλής, Καρυπίδης Κυριάκος, Απτόσογλου Βασίλης, Ανδρίτσος Λιβέρης, Δημακόπουλος Δημήτρης, Δεμέναγας Αχιλλέας, Ταμπάκης Κώστας επίσης το 2002 οι Κατιάκος Δημήτρης και Βασσάλος Γιάννης κλήθηκαν στην Εθνική Παίδων.

Μπάσκετ Γυναικών

Σχεδόν από την ίδρυση του ο Έσπερος διατηρούσε γυναικεία αθλητικά τμήματα. Το 1978 η διοίκηση του συλλόγου αποφάσισε την επανίδρυση του γυναικείου τμήματος μπάσκετ. Τον αρχικό πυρήνα αποτελούσαν οι αθλήτριες Ξηροχειμώννα Ηρώ, Αποστολάκου Ολυμπία, Λαμπρινού Κάτια, Πάνια Αθηνά, Λιάπη Έφη, Μαραγκάκη Γκέλυ, Παραγιουδάκη Αθηνά, Ξηροχειμώννα Τζένη, Τσακιριάν Μίριαν και Πασούρη Γιώτα. Η ιστορία της ομάδας μπάσκετ γυναικών του Εσπέρου, κλείνει πανηγυρικά την περίοδο 1994-1995 με την άνοδο στη Β' Εθνική κατηγορία. Οι διοικήσεις του Εσπέρου την ίδια χρονιά και του Παντζιτζιφιακού αποφάσισαν τη συγχώνευση των γυναικείων τμημάτων μπάσκετ σε ένα νέο σύλλογο μπάσκετ γυναικών, τον Αθλητικό Σύλλογο «Εσπερίδες» Καλλιθέας. (Χιουρέας, 2003).

Βόλεϊ ανδρών

Την πρώτη ομάδα βόλεϊ του συλλόγου αποτέλεσε μια παρέα που επιδιδόταν στο άθλημα σε ένα οικόπεδο, επί της Χαροκόπου και Συγγρού, στο γήπεδο «Κολωνάκια». Οι πρώτοι επίσημοι αγώνες της ομάδας βόλεϊ του Εσπέρου έγιναν το καλοκαίρι του 1944, με τη συμμετοχή τους στο Διασυλλογικό Πρωτάθλημα Αθηνών –Πειραιώς του ΣΕΓΑΣ. (Χιουρέας, 2003).

Από το 1972 μέχρι το 1975 η ομάδα βόλεϊ του Εσπέρου αγωνίστηκε στην Α΄ κατηγορία Αθηνών, την δεύτερη τότε ιεραρχικά κατηγορία. Από το 1975 μέχρι το 1981 αγωνίστηκε για 6 χρόνια στην Α΄ κέντρου, την τρίτη ιεραρχικά κατηγορία. Από το 1981 μέχρι το 1986 αγωνίστηκε έξι χρόνια στην Β΄ Εθνική των τεσσάρων ομίλων, τη δεύτερη ιεραρχικά κατηγορία. Από το 1986 μέχρι το 1990 αγωνίστηκε τέσσερα χρόνια ακόμη στη Β΄ Εθνική, των δύο πια ομίλων, τη δεύτερη ιεραρχικά κατηγορία. Το 1990 -1991 στην Α2 Εθνική κατηγορία. Από το 1991 μέχρι το 1994 στη Β΄ Εθνική, την τρίτη ιεραρχικά κατηγορία. Το 1994-1995 αναδείχθηκε πρωταθλητής Γ΄ Εθνικής και επανήλθε στη Β΄ Εθνική. Το 1995-1999 αγωνίστηκε στη Β΄ Εθνική (νότιος όμιλος). Το 1992-2002 στη Γ΄ Εθνική (νότιος όμιλος) και από το 2002 στην Β΄ Εθνική, την τρίτη ιεραρχικά κατηγορία. Το τμήμα βόλεϊ από την ίδρυση του το 1944 συμμετέχει στα πρωταθλήματα χωρίς να διακόψει τη λειτουργία του και μαζί με το τμήμα μπάσκετ ανδρών αποτελούν την αθλητική ραχοκοκαλιά του Εσπέρου. Διεθνείς Βολεϊμπολίστες ήταν ο Λάιος Γιάννης και ο Πέτρος Ρέππας. (Ποκ Έσπερος, 60 χρόνια ιστορίας, 2003).

Βόλεϊ γυναικών

Ο Έσπερος διατηρούσε γυναικεία αθλητικά τμήματα από την ίδρυση του. Το 1978 η διοίκηση του Εσπέρου αποφάσισε την επανίδρυση των τμημάτων μπάσκετ και βόλεϊ. Το 1978-1980 το τμήμα βόλεϊ γυναικών του Εσπέρου εντάχθηκε στη Γ΄ κατηγορία Αττικής της Τοπικής Επιτροπής Αττικής (Τ.ε.π.Α) της Ε.Ο.Π.Ε, στην οποία αγωνίστηκε δύο χρονιές. Το 1980 προβιβάστηκε στη Β΄ κατηγορία Αττικής της Τ.Ε.π.Α και το 1984 υποβιβάστηκε στη Γ΄ κατηγορία, στην οποία αγωνίστηκε μέχρι το 1987, μέχρι έως τη συγκρότηση της Ένωσης Σωματείων Πετοσφαίρισης Δυτικής Αττικής. Το 1987-1989 αγωνίστηκε στη Β΄ κατηγορία Ε.Σ.Π.Ε.Δ.Α. Το 1989-1993 στη Γ΄ κατηγορία. Το 1993 προβιβάστηκε στη Β΄ κατηγορία Ε.Σ.Π.Ε.Δ.Α, στην οποία αγωνίστηκε μέχρι και την περίοδο 2000-2001. Το 2001 τα τμήματα βόλεϊ ανδρών και γυναικών του Παντζιτζιφιακού συγχωνεύτηκαν με τα αντίστοιχα του Εσπέρου, σε μια προσπάθεια συνένωσης για καλύτερες προοπτικές. Την περίοδο 2001-2003, η ομάδα του Εσπέρου αγωνίστηκε για πρώτη φορά στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής κατηγορίας βόλεϊ γυναικών. (Ποκ Έσπερος, 60 χρόνια ιστορίας, 2003).

Επιτραπέζια αντισφαίριση

Ο Έσπερος είναι ιδρυτικό μέλος της ΕΦΟΕΠΑ από το 1956. Για πρώτη φορά έλαβε μέρος στο πρωτάθλημα Αθηνών το 1957-1958 και πήρε την τρίτη θέση πίσω από τον ΠΑΟ και την ΑΕΚ. Μέχρι το 2002 η ομάδα πινγκ-πονγκ των ανδρών αγωνιζόταν στην Α2 Εθνική κατηγορία. Την περίοδο 2002-2003 οι ομάδες ανδρών και γυναικών αγωνίστηκαν στο πρωτάθλημα Β΄ Εθνικής κατηγορίας (όμιλος Αττικής). (Χιουρέας, 2003).

Χάντμπολ Εσπέρου

Ο Έσπερος ίδρυσε τμήμα χάντμπολ για πρώτη φορά το 2002, ύστερα από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου τον Απρίλιο του 2002. Το 2002 το τμήμα του Παντζιτζιφιακού Α.Ο. συγχωνεύτηκε με τον Έσπερο, σε μια προσπάθεια συνένωσης για καλύτερες προοπτικές. Την περίοδο 2002-2003 το τμήμα χάντμπολ ανδρών κατέκτησε το πρωτάθλημα Α΄ κατηγορίας Ε.Σ.Χ.Α και προβιβάστηκε στη Β΄ Εθνική κατηγορία. Οι προπονητικές και αγωνιστικές υποχρεώσεις διεξάγονται στο δημοτικό κλειστό γυμναστήριο «ΕΣΠΕΡΟΣ». (Χιουρέας, 2003).

Ακαδημίες Εσπέρου

Ο Έσπερος διατηρεί μαζικά τμήματα, τα οποία συνδέονται με τα αγωνιστικά τμήματα παιδών, κορασίδων και αργότερα εφήβων και νεανίδων. Με την ευθύνη της δημοτικής αρχής λειτουργούν στην πόλη της Καλλιθέας κλειστά γυμναστήρια και υπαίθρια γήπεδα, όπου ο Έσπερος αξιοποιεί τα τμήματα υποδομών. Ο Έσπερος ξεκίνησε τη διοργάνωση τουρνουά ακαδημιών μπάσκετ που έφεραν το όνομα του Νίκου Γκάλη. Η τελετή λήξης και η απονομή επάθλων του τουρνουά Νίκος Γκάλης διεξάγονταν στο Δημοτικό κλειστό γυμναστήριο Έσπερος. Το πρώτο τουρνουά διοργανώθηκε την περίοδο 1998- 1999. Το δεύτερο τουρνουά την περίοδο 1999-2000 με τη χορηγία του Δήμου Καλλιθέας. Το τρίτο τουρνουά την περίοδο 2000-2001 με τη χορηγία του Δήμου Καλλιθέας. Το τέταρτο τουρνουά την περίοδο 2001-2002. Το πέμπτο τουρνουά την περίοδο 2002-2003. (Ποκ Έσπερος, 60 χρόνια ιστορίας, 2003).

Αθλητικές εγκαταστάσεις

Ο σύλλογος καλύπτει τις προπονητικές και αγωνιστικές του υποχρεώσεις στην καλαθοσφαίριση και πετοσφαίριση ανδρών στο Δημοτικό γυμναστήριο «Έσπερος». Στο δημοτικό γυμναστήριο «Εθνικής Αντίστασης» πραγματοποιεί προπονήσεις και αγώνες καλαθοσφαίρισης ακαδημιών και πετοσφαίρισης γυναικών. Στα δημοτικά γυμναστήρια «Χ. Παπαδόπουλος» και «Λ. Κατσώνη» πραγματοποιούνται προπονήσεις.

5.3 Α.Ο. ΑΕΤΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Ο Α.Ο ΑΕΤΟΣ ιδρύθηκε το έτος 1981, με πρώτο πρόεδρο τον Γεώργιο Νικολιδάκη παλιό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Αθλητικού Οργανισμού και γενικό γραμματέα τον Αλέκο Γεωργίου. Αποτελεί ένα σωματείο με πολύπλευρη και κοινωνική δράση. Το 1990 αναδιοργανώθηκε και χρέη προέδρου ανέλαβε ο Δημήτρης Μακρής, ενώ γενικός γραμματέας παρέμεινε ο Αλέκος Γεωργίου. Ο σύλλογος είχε ανθρώπους αρωγούς που στήριξαν και βοήθησαν στην ανάπτυξη του συλλόγου. Ανάμεσα σε αυτούς συγκαταλέγονται ο Γεώργιος Βιλαντώνης, τέως γενικός γραμματέας και ο τέως πρόεδρος Ανδρέας Αλεβιζόπουλος, οι οποίοι συνέβαλαν στην εδραίωση του συλλόγου στον αθλητικό χώρο. Στα ιδρυτικά στελέχη του συλλόγου συγκαταλέγεται και ο Τζανής Σταυρακόπουλος ο οποίος είχε αγωνιστεί με την Εθνική Ανδρών και την Εθνική Ελπίδων. (<https://www.aetoskallitheasbc.gr/σωματείο>).

Σκοπός και στόχοι του συλλόγου

Ο Α.Ο ΑΕΤΟΣ Καλλιθέας καλλιεργεί αποκλειστικά το άθλημα της καλαθοσφαίρισης. Σκοπός του συλλόγου είναι να προάγει ιδανικά και αξίες, μέσα από την κοινωνικότητα και την ομαδικότητα και την πειθαρχία των αθλητών. Στόχος του συλλόγου για τα τμήματα των ακαδημιών είναι η καλλιέργεια της αθλητικής παιδείας, της συνεργασίας αλλά και της αλληλεγγύης, ταυτόχρονα με την ανάδειξη των αθλητικών ικανοτήτων και του ταλέντου. Το 1995 η ομάδα των ανδρών κατόρθωσε να ανέβει κατηγορία από την ΕΣΚΑ στην ΕΣΚΑΝΑ. Ιδιαίτερη μέριμνα του συλλόγου αποτελεί η ανάπτυξη των ακαδημιών και των

τμημάτων υποδομής του συλλόγου. Οι συνεργάτες μαζί με την εμπειρία του Τζανή Σταυρακόπουλου προσπαθούν στην επίτευξη των στόχων του συλλόγου. Τα τμήματα των υποδομών αριθμούν στα διακόσια τέσσερα παιδιά που προπονούνται, μαθαίνοντας παράλληλα τα μυστικά του αθλήματος.

(<https://www.aetoskallitheasbc.gr/ακαδημία/φιλοσοφία>)

Συμμετοχές και κατηγορίες στα πρωταθλήματα

Το Αντρικό τμήμα το Εφηβικό και το Παιδικό συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Γ' ΕΣΚΑΝΑ. Αγόρια της κατηγορίας U14 συμμετέχουν στο πρωτάθλημα ΕΣΚΑΝΑ. Στο τουρνουά Legacy συμμετέχει το παιδικό και εφηβικό τμήμα. Στο τουρνουά ΦΕΑ (Αγώνες Φιλίας και Ευγενούς Άμιλλας) συμμετέχουν κορίτσια μίνι, κορίτσια junior, αγόρια μίνι, αγόρια προμίνι, (δύο τμήματα), αγόρια junior (δύο τμήματα), αγόρια projunior (δύο τμήματα) και αγόρια U14 (Τ. Καραγιαννάκη, προσωπική επικοινωνία, 27 Απριλίου 2023).

Διακρίσεις

Το Ανδρικό τμήμα την περίοδο 2012-2013 ανέβηκε στην κατηγορία Α' ΕΣΚΑΝΑ. Την περίοδο 2019-2020 άνοδος στη Β' ΕΣΚΑΝΑ, ενώ το γυναικείο τμήμα ανέβηκε στη Α2 Εθνική κατηγορία το 2019-2020. Το Παιδικό τμήμα ανέβηκε στη Β' ΕΣΚΑΝΑ την περίοδο 2020-2021. (Τ. Καραγιαννάκη, προσωπική επικοινωνία, 27 Απριλίου 2023). Το γυμναστήριο «Εθνικής Αντίστασης» «Χ. Παπαδόπουλος» και τα υπαίθρια γήπεδα καλαθοσφαίρισης επί της οδού Σαλαμίνας 50, είναι οι χώροι όπου πραγματοποιούνται οι προπονήσεις και οι αγώνες του συλλόγου.

5.4 Α.Ε. ΙΚΑΡΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Σύμφωνα με το καταστατικό του συλλόγου, στις 26-10-1983 ιδρύθηκε ο σύλλογος με την επωνυμία «Αθλητική Ένωση Καλλιθέας Τζιτζιφιών». Σκοπός του σωματείου είναι η συμμετρική και αρμονική ανάπτυξη των σωματικών και ψυχικών δυνάμεων και δεξιοτήτων των μελών και η δημιουργία ισχυρών και ηθικών χαρακτήρων, μέσω της γυμναστικής, της αγωνιστικής και λοιπών αθλημάτων και ασκήσεων, σε συνδυασμό με την εφαρμογή του μορφωτικού και ψυχαγωγικού προγράμματος για τους αθλητές. Το σωματείο διοικείται από 15 μέλη, τον πρόεδρο, τους δύο αντιπροέδρους, τον γενικό γραμματέα, τον ειδικό

γραμματέα, τον ταμία, τον έφορο υλικού και λέσχης, τον έφορο δημοσίων σχέσεων και επτά συμβούλους. (Καταστατικό του Φιλάθλου Σωματείου υπό την επωνυμία «Αθλητική Ένωση Καλλιθέας Τζιτζιφιών», 12279/26-10-83).

Αθλητική δράση του συλλόγου

Καλαθοσφαίριση

Το 1985 και 1986 ξεκίνησε η δράση του τμήματος καλαθοσφαίρισης ανδρών. Η Αθλητική Ένωση «Ίκαρος» Καλλιθέας προέκυψε το 2007 έπειτα από τη μετεγκατάσταση του ανδρικού τμήματος καλαθοσφαίρισης του συλλόγου Α.Ο. «Ίκαρος» Νέας Σμύρνης και τη συγχώνευση αυτού με την Α.Ε. Καλλιθέας Τζιτζιφιών, με έτος ίδρυσης το 1983. Η διοίκηση του συλλόγου αποφάσισε να απομακρύνει τις δραστηριότητες του Ικάρου από τη Νέα Σμύρνη, όπου υπήρχαν δύο ισχυρά σωματεία, ο Πανιώνιος και ο Μίλωνας και επιλέχθηκε ως έδρα η Καλλιθέα, με επωνυμία του νέου σωματείου Αθλητική Ένωση «Ίκαρος» Καλλιθέας. Το 2007 απορροφήθηκε τμήμα του Ικάρου Ν. Σμύρνης και με αίτηση στο Πρωτοδικείο έγινε η αλλαγή καταστατικού με την ονομασία Αθλητική Ένωση Ικάρου Καλλιθέας η οποία αγωνίστηκε στην Β΄ Εθνική κατηγορία. Παρέμεινε για δύο χρονιές και το 2009 προβιβάστηκε στην Α2 Εθνική κατηγορία.

Την περίοδο 2010-2011 συμμετείχε για πρώτη φορά στην Α1 Εθνική κατηγορία όπου παρέμεινε για τέσσερα χρόνια και την αγωνιστική περίοδο 2012-2013 κατέλαβε την έβδομη θέση. (<http://www.ikaroskallitheas.gr/o-σύλλογος/ιστορικό>).

Το γυναικείο τμήμα μπάσκετ του συλλόγου συγχωνεύτηκε το 2002 με τον σύλλογο γυναικείου μπάσκετ Α.Ε. «Εσπερίδες».

Ποδόσφαιρο

Η ΑΕΚΤ ιδρύθηκε το 1983 και ένας από τους ιδρυτές και πρόεδρος του ποδοσφαιρικού τμήματος συλλόγου ήταν ο Ευάγγελος Καλογεράς. Το 1986 και 1987 ξεκίνησε επίσης η λειτουργία της ποδοσφαιρικής ομάδας των ανδρών. Η ομάδα αγωνιζόταν στο πρωτάθλημα της Ε.Π.Σ Πειραιά έως το 2000. Την χρονική περίοδο 2000-2001 αναδείχθηκε πρωταθλήτρια στην Γ΄ κατηγορία. Την περίοδο 2006-2007 η ομάδα ανέβηκε στην Α΄ κατηγορία και την χρονική περίοδο 2007-2008, μετονομάστηκε σε Ίκαρος Καλλιθέας. Την περίοδο 2014-2015 συγχωνεύτηκε με την ομάδα του νέου Φαλήρου, η οποία είχε πρόεδρο

τον Βασίλη Αναστασόπουλο και ο Ίκαρος τους προέδρους Μπίλιο Μάριο και Φαναριώτη Στέφανο. Κατέκτησε το πρωτάθλημα στην Α΄ κατηγορία αλλά στη διάρκεια των μπαράζ δεν κατάφεραν να κατακτήσουν την άνοδο για την Γ΄ εθνική κατηγορία. Από την περίοδο 2015-2016 έως και σήμερα πρόεδρος είναι ο Περλορέντζος Ιωάννης και η ομάδα βρίσκεται σταθερά στην Α΄ κατηγορία και απαρτίζεται αμιγώς από ποδοσφαιριστές της ακαδημίας. (Ι. Περλορέντζος, Προσωπική επικοινωνία, 16 Ιουνίου 2023).

Τμήματα του σωματείου

Ο σύλλογος διατηρεί τμήματα καλαθοσφαίρισης ανδρών, πετοσφαίρισης γυναικών και ποδοσφαίρου ανδρών. Οι προπονήσεις και οι αγώνες του συλλόγου πραγματοποιούνται στο δημοτικό γυμναστήριο «Έσπερος», της καλαθοσφαίρισης στο γήπεδο Εθνικής Αντίστασης, τα δε τμήματα ακαδημιών και υποδομών καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης φιλοξενούνται στα γήπεδα «Χ. Παπαδόπουλος» και «Λ. Κατσώνη». Στο γήπεδο παραλίας Τζίτζιφιων πραγματοποιούνται οι προπονήσεις και οι αγώνες του ποδοσφαίρου.

5.5 Γ.Σ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Ο Γυμναστικός Σύλλογος «Εσπερίδες» Καλλιθέας ασχολείται με το άθλημα της καλαθοσφαίρισης και ιδρύθηκε το 1995 με την επωνυμία Αθλητική Ένωση «Εσπερίδες» Καλλιθέας, μετά από τη συγχώνευση των γυναικείων ομάδων καλαθοσφαίρισης του Εσπέρου Καλλιθέας, του Παντζιτζιφιακού Α.Ο. της Α.Ε. Καλλιθέας Τζίτζιφιων, καθώς και του τμήματος καλαθοσφαίρισης του ΑΝΟ Γλυφάδας, κατά την χρονική περίοδο 1995-2003. Οι Εσπερίδες είναι η μοναδική γυναικεία ομάδα καλαθοσφαίρισης στην πόλη της Καλλιθέας.

Αθλητική δράση του συλλόγου

Ο σύλλογος διατηρεί τμήματα καλαθοσφαίρισης για αθλήτριες όλων των ηλικιών. Οι Εσπερίδες κατάφεραν να διακριθούν σε πανελλήνιο και σε τοπικό επίπεδο με τις ομάδες παγκορασίδων, κορασίδων και νεανίδων. Η ομάδα της Καλλιθέας έχει στο δυναμικό της δύο πρωταθλήματα σε ομαδικό επίπεδο το 2006-2008 και τέσσερα κύπελλα Ελλάδος, 2006, 2007, 2008, 2009. Στα τμήματα υποδομών συγκέντρωσε σε πανελλήνιο επίπεδο δέκα επτά

μετάλλια, από τα οποία τα δέκα μετάλλια ήταν από τις διακρίσεις των κορασίδων, τέσσερα χρυσά κατά τις χρονικές περιόδους από το 2004, 2009, 2012, 2023, τρία χρυσά, τις περιόδους 2003, 2006, 2007, τρία χάλκινα τις περιόδους 2005, 2011, 2022. Στην κατηγορία των νεανίδων συγκέντρωσε τα επτά μετάλλια, τρία χρυσά τις χρονικές περιόδους 1996, 2004, 2005, δύο αργυρά 2003, 2010, δύο χάλκινα 2012, 2022. Στα πρωταθλήματα της ΕΣΚΑΝΑ συγκέντρωσε δέκα εννέα χρυσά μετάλλια, τα οποία τα δέκα ήταν από το τμήμα των κορασίδων και τα εννέα από το τμήμα των νεανίδων. Οι νεάνιδες κατέκτησαν δύο φορές το κύπελλο γυναικών ΕΣΚΑΝΑ το 2010 και 2023. Αγωνίστηκαν τέσσερις φορές στο κύπελλο Liliana Ronchetti στην Ευρώπη, στο Fiba Eurocup το 1998-1999 Minolta Esperides. Το 2008-2009 η ομάδα αγωνίστηκε στη Ευρώπη με την ονομασία που έγραψε εποχή στο ελληνικό μπάσκετ γυναικών 'Esperides Ravenna Kallithea'. Στις Εσπερίδες αγωνίστηκε η αθλήτρια Σέριλ Σουπς. Οι Εσπερίδες αγωνίζονται στην πρώτη τετράδα της Α1 Εθνικής κατηγορίας. Συμμετέχει σε όλες τις κατηγορίες κάτω των κορασίδων (U16, νεανίδων (U18). Διατηρεί τις κατηγορίες σε U13, U14, U15, Καλλιθεατόπουλα στην συντριπτική τους πλειοψηφία, όπως και τα μέλη του Διοικητικού Συλλόγου. Οι προπονήσεις και οι αγώνες του συλλόγου πραγματοποιούνται στα δημοτικά γυμναστήρια «Εσπερος» και «Εθνικής Αντίστασης». Προπονήσεις πραγματοποιούνται στα δημοτικά γυμναστήρια «Λ. Κατσώνη» και «Χ. Παπαδόπουλος» (Αρχείο Γ.Σ. Εσπερίδες Καλλιθέας & Σ. Θεοδοσιάδης, προσωπική επικοινωνία, 18 Μαΐου 2023).

5.6 ΠΟΛΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Η ομάδα «Πόλις» Α.Σ. Καλλιθέας ιδρύθηκε στις 7 Ιανουαρίου 2002 από μία ομάδα αστυνομικών που αρχικά αποφάσισε να ασχοληθεί ερασιτεχνικά, συμμετέχοντας στο εργασιακό πρωτάθλημα μπάσκετ της Ε.Κ.Α. (Εργατοϋπαλληλικό κέντρο Αθηνών). Με πολλή προσπάθεια κατάφερε να φτάσει στην τρίτη θέση του πρωταθλήματος. Αυτή η ομάδα που είχε στη δύναμη της πολλούς αθλητές αστυνομικούς ανέβαινε κατηγορίες κάθε δύο χρόνια, μέχρι το 2013 φτάνοντας στην τρίτη κατά σειρά αξιολόγησης Β' Εθνική κατηγορία.

Αθλητική δράση του συλλόγου

Ο «Πόλις» Α.Σ. Καλλιθέας εκτός από την ομάδα μπάσκετ ανδρών, διαθέτει πλήρη τμήματα υποδομής μπάσκετ, μίνι, παιδικό, παμπαίδες, εφηβικό. Όλα τα τμήματα αγωνίζονται στα πρωταθλήματα που διοργανώνει η τοπική ένωση μπάσκετ ΕΣΚΑΝΑ (Ένωση Σωματείων Καλαθοσφαίρισης Νότιας Αττικής).

Το 2002-2003 ήταν τριταθλητές της Α2 Εργασιακού Πρωταθλήματος Ε.Κ.Α Το 2004-2005 πρωταθλητές της Δ' ΕΣΚΑΝΑ και ανέβηκαν στη Γ' ΕΣΚΑΝΑ. Το 2006-2007 τριταθλητές της Γ' ΕΣΚΑΝΑ και ανέβηκαν στη Β' ΕΣΚΑΝΑ. Το 2008-2009 πρωταθλητές της Β' ΕΣΚΑΝΑ και ανέβηκαν, άνοδος στη Α' ΕΣΚΑΝΑ. Το 2009-2010 ήταν τριταθλητές της Α' ΕΣΚΑΝΑ. Το 2010-2011, πρωταθλητές της Α' ΕΣΚΑΝΑ και ανέβηκαν στη Γ' Εθνική κατηγορία. Το 2011-2012 κατέλαβαν την πέμπτη θέση στη Γ' Εθνική κατηγορία. Το 2012-2013 αναδείχτηκαν πρωταθλητές στη Γ' Εθνική κατηγορία και ανέβηκαν στη Β' Εθνική κατηγορία. Το 2018-2019 ήταν τριταθλητές της Β' ΕΣΚΑΝΑ και ανέβηκαν στη Α' ΕΣΚΑΝΑ. Το 2018 ιδρύθηκε ομάδα πετοσφαίρισης και στις 29-6-2018 εντάχθηκε στην ΕΟΠΕ (Ελληνική Ομοσπονδία Πετοσφαίρισης).

Έχοντας μέλη που έχουν την ιδιότητα του αστυνομικού, ο σύλλογος εκπροσωπείται και συμμετέχει σαν εργασιακή ομάδα σε διεθνείς αγώνες των διεθνών ενώσεων των σωμάτων ασφαλείας και στρατιωτικών, στα πανευρωπαϊκά και παγκόσμια εργασιακά πρωταθλήματα αυτών. Πολλοί από τους αθλητές, συμμετείχαν σε διάφορες ομάδες των αστυνομικών τμημάτων στην περιοχή της Αθήνας και στα πρωταθλήματα και κύπελλα τους πλαισιώνουν την εθνική ομάδα της αστυνομίας. Ο σύλλογος διακρίνεται για την φιλανθρωπική του δράση. Στις 4 Οκτωβρίου 2015, διοργάνωσε τουρνουά καλαθοσφαίρισης με το σύλλογο βετεράνων καλαθοσφαιριστών Ελλάδος, για την ενίσχυση του πρότυπου εθνικού νηπιотροφείου Ελλάδος. Στις 23 Φεβρουαρίου 2019, σε συνεργασία με την ένωση αστυνομικών υπαλλήλων Αθηνών και το Δήμο Καλλιθέας, διοργάνωσε τουρνουά καλαθοσφαίρισης, για την ενίσχυση του οργανισμού «η καρδιά του παιδιού» και του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων ατόμων με αναπηρία το «Εργαστήρι» και των παιδιών του «Πρότυπου Εθνικού Νηπιотροφείου Καλλιθέας». (Αρχείο Πόλις Αθλητικός Σύλλογος Καλλιθέας & Κ. Ριχάρδος, προσωπική επικοινωνία, 29 Απριλίου 2023). Το σωματείο πραγματοποιεί τις προπονήσεις και τους αγώνες του στο δημοτικό γυμναστήριο «Εθνικής Αντίστασης» και στα γυμναστήρια «Χ. Παπαδόπουλος» και «Λ. Κατσώνη».

5.7 ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Η ιστορική διαδρομή του συλλόγου ξεκινά το 1977, όταν μια παρέα τεσσάρων παιδιών ηλικίας 15-16 χρόνων σύστησε μία ομάδα ποδοσφαίρου, στην οποία συμμετείχαν τα παιδιά της γειτονιάς τους και όχι μόνο, προκειμένου να παίζουν το αγαπημένο τους άθλημα σε τακτά χρονικά διαστήματα, συμμετέχοντας σε διάφορα τουρνουά που διοργάνωναν ιδιωτικοί φορείς. Το όνομα αυτής ήταν Rovers (πειρατές) Καλλιθέας. Η όλη προσπάθεια μεγάλωσε με πολύ γρήγορους ρυθμούς, (δημιουργήθηκαν τμήματα υποδομής, αναδεικνύονταν αθλητές που συνέχιζαν την ποδοσφαιρική τους καριέρα σε αναγνωρισμένες ομάδες κ.α.), με αποτέλεσμα λίγα χρόνια μετά οι υπεύθυνοι της ομάδας, να αποφασίσουν να προχωρήσουν στην έκδοση καταστατικού και στην εγγραφή της ομάδας στα μητρώα αθλητικών σωματείων της χώρας.

Καταστατικό του συλλόγου

Το 1983, οι ιδρυτές της ομάδας προέβησαν στην έκδοση του καταστατικού του συλλόγου με την επωνυμία Αθλητική Ένωση Καλλιθέας – Τζιτζιφιών με έδρα την Καλλιθέα και πραγματοποίησαν την εγγραφή του στα μητρώα της Γ.Γ.Α. Αμέσως μετά απευθύνθηκαν στην Ε.Π.Σ.Π. (Ένωση Ποδοσφαιρικών Σωματείων Πειραιά), υποβάλλοντας αίτηση εγγραφής ως μέλους σ' αυτή. Ο γενικός γραμματέας της Ε.Π.Σ.Π. την εποχή εκείνη Παναγιώτης Σαλπέας, σε συνάντησή του με τους υπεύθυνους της ομάδας, τους ενημέρωσε για τις ενέργειες στις οποίες θα έπρεπε να προβούν και πρότεινε να προχωρήσουν στην δημιουργία και άλλων τμημάτων και στην καλλιέργεια άλλων αθλημάτων, για να διευκολύνουν την λήψη απόφασης ένταξης της ομάδας ως μέλους της, (η ένταξη ομάδας ως μέλος της ένωσης ήταν μία δύσκολη διαδικασία καθώς υπήρχε μεγάλη έλλειψη γηπέδων, που λειτουργούσε αποτρεπτικά στην αύξηση του αριθμού των συλλόγων, καθώς μεγαλύτερος αριθμός αγώνων δεν μπορούσε να εξυπηρετηθεί στους υφιστάμενους γηπεδικούς χώρους). Η συμβουλή του Γ.Γ. έτυχε αποδοχής από τους παράγοντες της ομάδας, οι οποίοι προχώρησαν στην δημιουργία τμημάτων καλαθοσφαίρισης και επιτραπέζιας αντισφαίρισης. Από την επόμενη αγωνιστική περίοδο (1984-1985) ο σύλλογος συμμετείχε στα πρωταθλήματα των τοπικών ενώσεων και ομοσπονδιών για τα συγκεκριμένα αθλήματα που καλλιεργούσε, (ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, επιτραπέζια αντισφαίριση). Στα χρόνια που ακολούθησαν η δραστηριότητα του συλλόγου μεγάλωσε με

εκθετικό αριθμό. (Αρχείο Αθλητικής Ένωσης Καλλιθέας & Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

Αθλητική Δράση

Δημιουργήθηκαν τμήματα υποδομών σε όλα τα αθλήματα, στα οποία η προσέλευση των παιδιών της πόλης και όχι μόνο ήταν αθρόα και πολυπληθής. Ο σύλλογος έφθασε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 να έχει πάνω από 400 αθλητές και αθλήτριες στα τμήματά του. Η ποδοσφαιρική ομάδα ανδρών ανήλθε έως την Α΄ κατηγορία, έχοντας αξιοπρόσεκτη παρουσία σ΄ αυτήν, πρωταγωνιστώντας και διεκδικώντας την άνοδό της στην Δ΄ Εθνική κατηγορία από το 2003 έως το 2007. Ακόμη, πέτυχε την κατάληψη της πρώτης θέσης του ομίλου της στα ηλικιακά πρωταθλήματα της ΕΠΣΠ σε επίπεδο εφήβων (δύο περιόδους, 1989-1990 & 1992-1993), καθώς και σε επίπεδο παιδών (τρεις περιόδους 1988-1989, 1991-1992 & 1997-1998). (Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

Μπάσκετ γυναικών

Η ομάδα καλαθοσφαίρισης γυναικών ανήλθε στην Α΄ κατηγορία Ε.Σ.Κ.Α. (Ένωση Σωματείων Καλαθοσφαίρισης Αττικής) και από τις τάξεις της αναδείχθηκαν αρκετά νέα talέντα με κορυφαία την Σοφία Κυριακοπούλου που αγωνίστηκε στις μικρές εθνικές ομάδες και στη συνέχεια μεταγράφηκε στον Παναθηναϊκό Α.Ο. Το 1999, στα πλαίσια της δημιουργίας μίας ισχυρής γυναικείας ομάδας καλαθοσφαίρισης, συγχωνεύθηκε με τα γυναικεία τμήματα καλαθοσφαίρισης των συλλόγων ΠΟΚ Έσπερος και Πατζιτζιφιακός Α.Ο. δημιουργώντας το αθλητικό σωματείο Α.Ε. Εσπερίδες Καλλιθέας, το οποίο καλλιεργεί μόνο το άθλημα της καλαθοσφαίρισης γυναικών.

(Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

Μπάσκετ Ανδρών

Η ομάδα καλαθοσφαίρισης ανδρών ανήλθε στην Α΄ κατηγορία Ε.Σ.Κ.Α το 1992 – 1993 από την Ε΄ κατηγορία όπου αρχικά εντάχθηκε, κατόπιν διαδοχικών ανόδων. Το 2003 ανήλθε στην Γ΄ εθνική κατηγορία στην οποία παρέμεινε έως το 2006, από όπου και υποβιβάστηκε, συμμετέχοντας την επόμενη περίοδο στο πρωτάθλημα της Α΄ κατηγορίας ΕΣΚΑΝΑ (η τοπική ένωση μπάσκετ στην περιοχή που προήλθε από την διάσπαση της ενιαίας ΕΣΚΑ το 1997), όπου τερμάτισε οριακά στη δεύτερη θέση, κάνοντας

πρωταθλητισμό. Σ' όλη την παραπάνω μακρόχρονη περίοδο, αγωνίστηκαν στην ομάδα μπάσκετ ανδρών σημαντικοί αθλητές, όπως οι διεθνείς Θόδωρος Καραμανώλης, Αχιλλέας Δεμέναγας, και άλλοι, που αγωνίστηκαν στην Α' Εθνική όπως Νικόλαος Κάτρης, Νικόλαος Μαριάτος κ.α., αλλά και αθλητές που αναδείχθηκαν μέσα από την εξαιρετική δουλειά που γινόταν στα τμήματα υποδομής του συλλόγου, όπως οι διεθνείς με τις μικρές εθνικές ομάδες Άγγελος Συριστατίδης, Γιάννης Αγγελόπουλος, Ηλίας Καραντανάς, Σάββας Σιδερίδης και πολλοί άλλοι. Είναι άξιο αναφοράς ότι αρκετοί αθλητές του συλλόγου αγωνίστηκαν στις μεγαλύτερες κατηγορίες (Α1 & Α2), μεταγραφόμενοι σε αντίστοιχους συλλόγους. Τα τμήματα υποδομών του συλλόγου είχαν ιδιαίτερα αξιόλογη δραστηριότητα, καθώς η φιλοσοφία των απασχολούμενων παραγόντων ήταν πάντα η ανάπτυξη των υποδομών και η ανάδειξη νέων παιδιών στο άθλημα. Κορυφαίες επιτυχίες ήταν η πρόκριση στο πανελλήνιο πρωτάθλημα παιδών στις περιόδους 2003 –2004 και 2006 – 2007, όπου κατέλαβε την τρίτη και τέταρτη θέση στην Ελλάδα, έχοντας αποκλείσει μεγάλες ομάδες στην πορεία (Ολυμπιακός Σ.Φ.Π., Πανιώνιος Γ.Σ. κ.α.). Ακόμη, πολλές χρονιές προχώρησε στις τελικές φάσεις των ηλικιακών πρωταθλημάτων των τοπικών Ενώσεων ΕΣΚΑ και ΕΣΚΑΝΑ (Οι έφηβοι κατέλαβαν τρίτη θέση στην ΕΣΚΑ το 1994-1995, στην ΕΣΚΑΝΑ τη δεύτερη θέση το 1998-1999 & τελική φάση 2001-2002), (οι παίδες πρώτη θέση το 2003-2004, 2006-2007 και τελική φάση 1996-1997, 1997-1998). Τέλος, είναι άξιο αναφοράς ότι από την πρώτη χρονιά λειτουργίας των τμημάτων καλαθοσφαίρισης, ο σύλλογος προχώρησε στην διοργάνωση τουρνουά μπάσκετ παιδών κάθε καλοκαιρινή περίοδο, στο οποίο συμμετείχαν επιλεκτικά οι πλέον ισχυρές ομάδες του λεκανοπεδίου και σε ορισμένες χρονιές και ομάδες εκτός αυτού, (1992 Ποσειδών Λουτρακίου, 1993 ΑΣ ΦΙΑΞ Κέρκυρας). Στο συγκεκριμένο τουρνουά αγωνίστηκαν πάρα πολλά παιδιά, μετέπειτα πρωταθλητές του αθλήματος (Φραγκίσκος Αλβέρτης, Γιάννης Μίχαλος, Κώστας Ταμπάκης, Νίκος Πέττας, Μανώλης Παπαμακάριος, Βασίλης Κικίλιας, Μάκης Δρελιώζης, Γιώργος Καλαϊτζής κ.α.), προσδίδοντας ιδιαίτερη αίγλη στην όλη διοργάνωση. Το τουρνουά ήταν τέτοιου επιπέδου που όποιος κατακτούσε το τρόπαιο ήταν κατά πάσα πιθανότητα ο πρωταθλητής της επόμενης περιόδου στο αντίστοιχο ηλικιακό πρωτάθλημα της Ένωσης. Ολοκληρωνόταν πάντα με αγώνες ALL STAR, στους οποίους συμμετείχαν παιδιά από όλες τις συμμετέχουσες ομάδες και στα οποία παρευρίσκονταν μετά από πρόσκληση και τους καθοδηγούσαν κορυφαίοι προπονητές, όπως ο Μάκης Δενδρινός (προπονητής Εθνικής Ανδρών), Περικλής Ταυρόπουλος, Ηλίας Αρμένης, Ηλίας Ζούρος, Δημήτρης Πρίφτης, κ.α.

Για τις 24 συνεχείς διοργανώσεις του συγκεκριμένου τουρνουά, η ΕΣΚΑΝΑ βράβευσε τον σύλλογο στην τελετή κοπής πίττας της το 2013.

(Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

Επιτραπέζια Αντισφαίριση

Η ομάδα επιτραπέζιας αντισφαίρισης τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, δραστηριοποιήθηκε από το 1985, συμμετέχοντας στα πρωταθλήματα της ομοσπονδίας, ξεκινώντας από την Γ΄ κατηγορία. Τα τμήματα στεγάστηκαν σε αθλητικό κέντρο που μίσθωνε ο Δήμος Καλλιθέας επί της οδού Αθηνάς 60. Λειτουργήσαν υπό την προπονητική καθοδήγηση του Γιώργου Παπαδόπουλου, ενός ανθρώπου με ήθος και πολλές γνώσεις επί του αθλήματος. Τα τμήματα γνώρισαν πολλές επιτυχίες, με την μεγαλύτερη εξ αυτών την ανάδειξη της αθλήτριας Χριστίνας Φίλη, η οποία ξεκίνησε από τα 9 της χρόνια στον σύλλογο, για να φθάσει να αναδειχθεί ως η κορυφαία αθλήτρια της χώρας και μέλος της Εθνικής Γυναικών, έχοντας μετεγγραφεί από το 1993 (στα 14 χρόνια της) σε ομάδα της Α1 γυναικών. Οι ομάδες τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών έφθασαν να αγωνίζονται στην Α΄ κατηγορία, κατόπιν ανόδων από τις μικρότερες που ξεκίνησαν. Το 2001, μετά το κλείσιμο του εν λόγω αθλητικού κέντρου και την απόσυρση του Παπαδόπουλου, το τμήμα συρρικνώθηκε και εν τέλει ανέστειλε την λειτουργικότητά του.

(Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

Προτάσεις συγχώνευσης

Το 2007 τέθηκε στον σύλλογο η πρόταση συγχώνευσης με τον Γ.Σ. «Ίκαρος» Ν. Σμύρνης, προκειμένου ο σύλλογος να αναβαθμιστεί και ισχυροποιηθεί ακόμη περισσότερο, τόσο σε διοικητικό επίπεδο όσο και στο άθλημα της καλαθοσφαίρισης αγοριών (ήταν το μόνο άθλημα που καλλιεργούσε ο Γ.Σ. Ίκαρος). Μετά τις αναγκαίες διαβουλεύσεις, αποφασίσθηκε από τις Γ.Σ. και των δύο συλλόγων να πραγματοποιηθεί η συγχώνευση (με την απορρόφηση του Ικάρου Ν. Σμύρνης από την ΑΕ Καλλιθέας – Τζίτζιφιών) και να μετονομασθεί ο σύλλογος σε Αθλητική Ένωση Ικάρου Καλλιθέας. Ο σύλλογος προχώρησε για δύο χρόνια κατ' αυτόν τον τρόπο, συμμετέχοντας στο πρωτάθλημα της Β΄ Εθνικής ανδρών μπάσκετ και με μεγάλες επιτυχίες στα ηλικιακά πρωταθλήματα (δεύτερη θέση στο πανελλήνιο πρωτάθλημα εφήβων περιόδου 2008-2009, δεύτερη θέση στο πρωτάθλημα εφήβων της ΕΣΚΑΝΑ περιόδου 2007-2008, πρώτη θέση στο πρωτάθλημα παιδών της

ΕΣΚΑΝΑ περιόδων 2007-2008 και 2008-2009 και δεύτερη και τρίτη θέση στα αντίστοιχα πανελλήνια πρωταθλήματα).

Το 2009 τέθηκε στο σύλλογο η πρόταση συγχώνευσης με το ιστορικό σωματείο της πόλης Ποκ Έσπερο Καλλιθέας. Παρά τις επιφυλάξεις και την αρνητική γνώμη του ιστορικού στελέχους της ΑΕ Καλλιθέας – Τζιτζιφιών Κωνσταντίνου Τσιβιλτίδη που διατυπώθηκαν γραπτά, η Γ.Σ. του συλλόγου με οριακή πλειοψηφία αποφάσισε να προχωρήσει στην συγχώνευση των δύο συλλόγων με την επωνυμία Π.Ο. Ικάρου – Εσπέρου Καλλιθέας.

(Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

Επωνυμία νέου συλλόγου

Στον νέο σύλλογο που προέκυψε δεν συνέχισαν ορισμένα παλαιά μέλη που διαφωνούσαν. Σε συνεργασία με λίγους νέους παράγοντες, αποφασίσθηκε η αναζήτηση μίας νέας κατάστασης στο χώρο της πόλης, η οποία θα λειτουργούσε στο πνεύμα και τη φιλοσοφία της αρχικής προσπάθειας της Α.Ε. Καλλιθέας-Τζιτζιφιών, δηλαδή την άθληση των παιδιών σε ένα υγιές και οικογενειακό κλίμα, η οποία θα συμπλήρωνε το κενό που δημιουργήθηκε από την συγχώνευση των δύο προγενέστερων συλλόγων σε ένα. Σε γενόμενη αναζήτηση λύσεων, παρουσιάστηκε η λύση του σωματείου με την επωνυμία Α.Ο. Κερατσινίου «Θεμιστοκλής», το οποίο είχε βρεθεί προ αδιεξόδου και θα ανέστειλε την δραστηριότητά του, η οποία περιοριζόταν στον χώρο της καλαθοσφαίρισης αγοριών. Λίγοι παράγοντες ανέλαβαν τις τύχες του σωματείου αυτού με σκοπό την αλλαγή επωνυμίας και έδρας του για να δραστηριοποιηθεί στον χώρο της Καλλιθέας. Πράγματι η προσπάθεια ξεκίνησε αρχικά με την συμμετοχή της ομάδας στην Β΄ κατηγορία ανδρών με έδρα το Κερατσίνι και στα αντίστοιχα ηλικιακά πρωταθλήματα της ΕΣΚΑΝΑ με έδρα ανοικτό γήπεδο στην Καλλιθέα. Το 2011 ολοκληρώθηκε η διαδικασία της αλλαγής έδρας και επωνυμίας με την έκδοση του τροποποιημένου καταστατικού όπου πλέον ο σύλλογος λειτουργούσε ως Αθλητική Ένωση Καλλιθέας με έδρα την Καλλιθέα. (Επιλέχθηκε η ίδια επωνυμία με την αρχική Α.Ε. Καλλιθέας – Τζιτζιφιών εκτός της αναγραφής του τελευταίου προσωνύμιου για να μην υπάρχουν ενστάσεις από το σωματείο ΑΕ Ικάρου – Καλλιθέας το οποίο διατηρούσε το καταστατικό της Α.Ε.Κ.Τ από την πρώτη συγχώνευση του 2007).

Η δραστηριότητα του νέου συλλόγου

Ο σύλλογος έκτοτε συνέχισε την δραστηριότητά του στην πόλη της Καλλιθέας με αδιάλειπτη συμμετοχή στα πρωταθλήματα της ΕΣΚΑΝΑ. Ανήλθε το 2014 στην Α' κατηγορία ανδρών, από την οποία υποβιβάστηκε στην Β' κατηγορία το 2017, ανήλθε εκ νέου την επόμενη περίοδο στην Α' κατηγορία για να υποβιβαστεί στην Β' κατηγορία το 2022 όπου αγωνίστηκε κατά την τελευταία περίοδο 2022–2023. Στα ηλικιακά πρωταθλήματα ξεκίνησε από την Γ' κατηγορία για να φθάσει μέχρι την Β' κατηγορία παίδων και την Α' κατηγορία εφήβων στην οποία αγωνίστηκε από το 2019 έως και την τελευταία περίοδο.

Στον σύλλογο της Α.Ε. Καλλιθέας αθλούνται περίπου 110 παιδιά στο άθλημα της καλαθοσφαίρισης αγοριών και μόνο. Το όραμα ενός συλλόγου για υγιές περιβάλλον για την άθληση των παιδιών της πόλης, εξακολουθεί να είναι το διαρκές ζητούμενο, είναι δε περισσότερο επίκαιρο από ποτέ, καθώς οι κοινωνικές αλλαγές που έχουν επέλθει, η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η αύξηση της παραβατικότητας ιδιαίτερα στον χώρο της νεολαίας επιβάλλει την υποστήριξη ανάλογων προσπαθειών που θα λειτουργούν ως ανάχωμα και αντίβαρο και θα δίνει διέξοδο στα νέα παιδιά για δημιουργική και υγιή απασχόληση που τόσο πολύ έχουν ανάγκη. Οι προπονήσεις και οι αγώνες του συλλόγου πραγματοποιούνται στο δημοτικό γυμναστήριο «Εθνικής Αντίστασης», προπονήσεις πραγματοποιούνται στο γυμναστήριο «Χ. Παπαδόπουλος» καθώς και στα υπαίθρια γήπεδα καλαθοσφαίρισης «Περώνια».(Κ. Τσιβιλτίδης, προσωπική επικοινωνία, 30 Απριλίου 2023).

5.8 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ

Ίδρυση του συλλόγου

Ο Αθλητικός Όμιλος Κεντρικού Φαλήρου ιδρύθηκε το 1930 και θεωρείται από τους παλαιότερους στο δήμο της Καλλιθέας. Το αρχικό του όνομα ήταν Αιολικός Τζιτζιφιών ή ΑΕΚ Φαλήρου όπως λεγόταν ως το 1970. «*Ιδρύεται εν Τζιτζιφιές αθλητικόν σωματείον υπό την επωνυμία "Αθλητικός Όμιλος Τζιτζιφιών Αιολικός"*». (καταστατικό άρθρο 1ον). Σκοπός του ομίλου είναι η σωματική άσκηση των μελών αυτού δια της αναπτύξεως μεταξύ αυτών της αγάπης προς τον αθλητισμόν ως και η ηθική και κοινωνική αυτών διαπαιδαγώγησις. Ο σκοπός ούτος επιτυγχάνεται δια της συστάσεως αθλητικών τμημάτων

πάσης φύσεως, δια διαλέξεων, εκδρομών εορτών, δια της ιδρύσεως βιβλιοθήκης, εντευκτηρίου και εκδόσεως ιδιαιτέρου οργάνου. (Καταστατικό, άρθρο 2ον). «Επειδή η προκειμένη αίτηση περί αναγνώρισεως Σωματείου υπό την επωνυμία 'Αθλητικός όμιλος Τζίτζιφιών Αιολικός»'' στηρίζεται εις τον περί Σωματείων νόμον (αρ. 26 και 27 του Νόμου 281 του 1911 περί Σωματείων» (Καταστατικό ως ετροποποιήθη τούτο κατά τη Γενική Συνέλευση της 15ης Αυγούστου 1932). Τα βασικά του χρώματα είναι το μπλε και το άσπρο, με έμβλημα το περιστέρι που κρατά το κλαδί της ελιάς. Το κλαδί έχει σαν συμβολισμό την ειρήνη και την νίκη που σχετίζεται με τα έθιμα της αρχαίας Ελλάδας. Ιδρυτής του συλλόγου ήταν ο φίλαθλος Γ. Ιατρίδης. Το 1945 έγινε επίσημο μέλος της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματείων Πειραιά και ξεκίνησε να πρωταγωνιστεί στα ενωσιακά πρωταθλήματα, με αποκορύφωμα την άνοδο της ομάδας στην Β' Εθνική κατηγορία την αγωνιστική χρονιά 1966-1967.

Από το 1970 μετονομάστηκε σε Α.Ο. Κεντρικού Φαλήρου. Την περίοδο της χούντας η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού απαγόρευσε στις ομάδες να φέρουν στον τίτλο τους τη λέξη «Ένωση», με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί άλλος τίτλος και έτσι την 1^η Νοεμβρίου του 1970 η ΑΕΚ Φαλήρου μετονομάστηκε σε Α.Ο.Κ. Φαλήρου (Αθλητικός Όμιλος Κεντρικού Φαλήρου), όνομα με το οποίο αγωνιζόταν ως το 1974.

Αθλητική δράση του συλλόγου

Το 1974 ο σύλλογος επανέφερε την παλιά ονομασία «ΑΕΚ Φαλήρου» και ως ΑΕΚ Φαλήρου αγωνίστηκε ως το 1983 στην Α' Πειραιά, μέχρι που υποβιβάστηκε. Παρέμεινε στη Β' κατηγορία για τρεις συνεχόμενες χρονιές με δύο συνεχόμενες ανόδους και κατάφερε το 1987 να μεταπηδήσει στη Δ' Εθνική, όπου επανέφερε και πάλι το όνομα ΑΟΚ Φαλήρου. Αγωνίστηκε στην Δ' Εθνική από το 1987 έως το 1992, για πέντε συνεχόμενες χρονιές και από το 1992 συμμετείχε στην Β' Πειραιά.

Μέλη της ομάδας που κατέκτησαν το πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής κατηγορίας ήταν οι διεθνείς Γιάννης Γιαννακόπουλος, Παπαδόπουλος, Σιατούνης, Φρατζεσκάκης, Σιδεράς, Κουμουτσάκος, Ταρίφας, Ζήγας, Κοντιζάς, Καραμιχάλης, με προπονητή τον διεθνή τερματοφύλακα Κώστα Βαλλιάνο.

Το 1990 ο Γεώργιος Σιάκουλης αναδείχθηκε πρόεδρος του συλλόγου, αποτελώντας έναν από τους σημαντικότερους συνεχιστές του ομίλου. Τότε δημιουργήθηκαν τμήματα υποδομών με συμμετοχή στα επίσημα πρωταθλήματα και τουρνουά. Το 2019 ο σύλλογος

άλλαξε διοίκηση έχοντας ως επικεφαλής τον Παναγιώτη Κεραμυδά, σημερινό πρόεδρό του, δίνοντας νέα πνοή στην εξέλιξη του συλλόγου. Με επαγγελματισμό και μεθοδικότητα οι συνεργάτες του προσπαθούν να αναδείξουν αθλητές - ποδοσφαιριστές έχοντας αθλητική παιδεία, μέσα από το αίσθημα της ομαδικότητας και της αγάπης για το ποδόσφαιρο. Το ανδρικό τμήμα αποτελείται από γηγενείς αθλητές, οι οποίοι προσπαθούν να εξελίξουν την ομάδα. Ο σύλλογος αριθμεί μονοετή τμήματα ακαδημιών από Κ-6 έως Κ-18, αναδεικνύοντας ως σκοπό, την βελτίωση και εξέλιξη των ποδοσφαιριστών. Οι προπονήσεις των ακαδημιών πραγματοποιούνται στο γήπεδο ποδοσφαίρου στο Δημοτικό Πάρκο Αθλητισμού και Αναψυχής. Στο γήπεδο της παραλίας Τζιτζιφιών στο δήμο Καλλιθέας πραγματοποιούνται προπονήσεις, καθώς επίσης και οι αγώνες του συλλόγου στο πρωτάθλημα της Ε.Π.Σ. Α΄ Πειραιά.

(Φ. Κεραμυδάς, προσωπική επικοινωνία, 9 Μαΐου 2023).

5.9 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΟΙΝΙΚΑΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Ο Αθλητικός Όμιλος Φοίνικας Καλλιθέας ιδρύθηκε ανεπίσημα τα προπολεμικά χρόνια, αποτελεί ένα από τα παλαιότερα ποδοσφαιρικά σωματεία και το 1947 ιδρύθηκε επίσημα με την ονομασία Ποδοσφαιρικός Όμιλος «Φοίνιξ» Καλλιθέας. Αργότερα, ακολούθησε η ένταξη του συλλόγου στην Ε.Π.Σ Αθηνών και η έναρξη της αγωνιστικής δράσης του στα πρωταθλήματα.

Από τον Φοίνικα Καλλιθέας ξεκίνησαν την καριέρα τους Καλλιθεάτες ποδοσφαιριστές, όπως ο διεθνής Στάθης Μαυρίδης που έπαιξε στον Πανιώνιο. Η ανώτερη κατηγορία που είχε αγωνιστεί ο Φοίνικας ήταν το πρωτάθλημα Δ΄ Εθνικής κατηγορίας από την περίοδο 1990-1991 έως την περίοδο 1994-1995. Από το 2008-2009 μετείχε στο πρωτάθλημα της Γ΄ κατηγορίας ανδρών της Ε.Π.Σ Αθηνών.

Μετά τον υποβιβασμό του Φοίνικα από τη Δ΄ Εθνική το 1995, η ΠΑΕ Πανιώνιος αγόρασε το σύλλογο και ο σύλλογος μετονομάστηκε σε «Πανιώνιος Αθλητικός Σύλλογος Καλλιθέας-Ν. Σμύρνης». Έτσι, για μια δεκαετία αποτέλεσε ένα είδος Β΄ ομάδας της ΠΑΕ Πανιώνιος. Στα χρόνια λειτουργίας ως Πανιώνιος Καλλιθέας το σωματείο μετείχε στις διοργανώσεις της Ε.Π.Σ Αθηνών. Από την Α΄ κατηγορία που ήταν αρχικά, υποβιβάστηκε στη Γ΄ κατηγορία το 2004. Η ΠΑΕ Πανιώνιος αποσύρθηκε από την ιδιοκτησία του συλλόγου και έτσι ο σύλλογος ανέκτησε το αρχικό του όνομα Α.Ο. Φοίνιξ Καλλιθέας.

Οι προπονήσεις των ακαδημιών πραγματοποιούνται στο γήπεδο ποδοσφαίρου του Δημοτικού Πάρκου Αθλητισμού και Αναψυχής. Έδρα του συλλόγου είναι το γήπεδο της παραλίας των Τζιτζιφιών. Στο γήπεδο της παραλίας Τζιτζιφιών, στον Δήμο Καλλιθέας πραγματοποιούνται προπονήσεις, καθώς επίσης οι αγώνες του συλλόγου στο πρωτάθλημα της Ε.Π.Σ. Αθηνών. (http://www.foinixkallitheas.gr/foinix_history.html).

5.10 ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Το 1966 έπειτα από πρωτοβουλία του Εσπέρου, που είχε ξεκινήσει από τα προηγούμενα χρόνια, πραγματοποιήθηκε η συγχώνευση των τοπικών σωματείων, των πέντε συλλόγων που είχε στο δυναμικό της η πόλη της Καλλιθέας. Συγκεκριμένα, του Ηρακλή, του Εσπέρου, της Α.Ε. Καλλιθέας, του Καλλιθαϊκού και του Πυρσού. Έτσι, στις 18 Αυγούστου του 1966 επισημοποιήθηκε η ίδρυση του νέου σωματείου «Γυμναστικός Σύλλογος Καλλιθέας». Η πρωτοβουλία των ιδρυτών πέρα από το στοιχείο της μεγάλης αγάπης για το ποδόσφαιρο, αποσκοπούσε στην ειρηνική συνύπαρξη των συλλόγων, την ηρεμία της πόλης, χωρίς τους διαχωρισμούς στα ποδοσφαιρικά δρώμενα. Η περιοχή διαφορετικά θα παρέμενε αθλητικά ανυπόληπτη, ενώ με έναν αθλητικό σύλλογο θα αποκτούσε οντότητα, δύναμη και αίγλη. Το 1964 ο δήμαρχος Γιάννης Γάλλος διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ενοποίηση των συλλόγων, ώστε να δημιουργηθεί μια ποδοσφαιρική ομάδα που θα μπορούσε να εξελιχθεί και να ανέβει ιεραρχικά τα ποδοσφαιρικά σκαλοπάτια. Τα χρώματα της ομάδας ήταν το μπλε και το λευκό και έμβλημα του μια ασπίδα αρχαίου Έλληνα πολεμιστή, τα δε πέντε κόκκινα αστέρια σε διαγώνια παράταξη, συμβόλιζαν την ενοποίηση των πέντε συλλόγων της πόλης.

Τυπικά, η ημερομηνία ίδρυσης του Γ.Σ. Καλλιθέα δηλαδή της μετονομασίας του Α.Ο. Ηρακλής, ήταν η ημερομηνία έγκρισης από το Πρωτοδικείο της τροποποίησης του καταστατικού του Ηρακλή. Συγκροτήθηκε το διοικητικό συμβούλιο της νέας ομάδας, στελεχωμένο με παράγοντες από τα σωματεία συγχώνευσης και εξελέγη πρόεδρος ο Σπύρος Κεχαγιάς. Το πρώτο Δ.Σ το οποίο ήταν 11μελές, αφού έτσι προέβλεπε το καταστατικό του Ηρακλή, το αποτέλεσαν οι: Πρόεδρος, Κερκύρας Σ. (Ηρακλής), Αντιπρόεδρος, Σταυρόπουλος Ν. (Καλλιθαϊκού), Γενικός Γραμματέας, Χριστόπουλος Ν.

(Εσπέρου), Ειδικός Γραμματέας, Αφεντουλίδης Γ. (Καλλιθαϊκού), Ταμίας, Αναγνώστου Μ. (Ηρακλή), Έφορος, Καρακασίδης Σ. (Α.Ε Καλλιθέας), Γενικός Αρχηγός, Δεδούσης Β. (Α.Ε. Καλλιθέας), σύμβουλοι οι Χιουρέας Δ. (Εσπέρου), Κεφάκης Α. (Ηρακλή), Ανδριάς Β.(Καλλιθαϊκού), Γρηγορόπουλος Γ. (Εσπέρου).

Ο Γ.Σ Καλλιθέας έπειτα από την ίδρυση του εντάχθηκε στην Ε.Π.Σ. Αθηνών και ξεκίνησε την αγωνιστική του πορεία την περίοδο 1966-1967, από την Α΄ κατηγορία της Ε.Π.Σ Αθηνών. Ο πρώτος μεγάλος σταθμός στην πορεία του «Γ.Σ Καλλιθέα» ήταν το 1969 όταν ανέβηκε στη Β΄ Εθνική. Ο αγώνας εναντίον του «Κορωπίου» στο γήπεδο της Χαλκίδας σε αγώνα παράζ για την άνοδο στην Β΄ Εθνική, έμεινε χαραγμένος στη μνήμη των Καλλιθεατών. Με νίκη 1-0 στην παράταση με γκολ του Νίκου Μαζούρη, δέκα χιλιάδες φίλαθλοι που ακολούθησαν την ομάδα τους στη Χαλκίδα, βροντοφώναξαν το «Καλλιθέα αγάπη μου» που έμεινε στα χρόνια.

Διακρίσεις της ομάδας ποδοσφαίρου

Πρωταθλήτρια Α΄ κατηγορίας ΕΠΣ Αθηνών τις περιόδους 1968-1969 και 1975-1976. Πρωταθλήτρια Γ΄ Εθνικής (άνοδος στη Β΄ Εθνική) τις περιόδους 1992-1993. Δεύτερη θέση στη Β΄ Εθνική την περίοδο 2001-2002 (άνοδος στην Α΄ Εθνική). Δεύτερη θέση στη Γ΄ Εθνική τις περιόδους 1982-1983 και 1996-1997. Από το 2002 έως το 2006 αγωνίστηκε στην Α΄ Εθνική, το 2007 υποβιβάστηκε στην Β΄ Εθνική, το 2009 υποβιβάστηκε στη Γ΄ Εθνική ενώ το 2010 επέστρεψε με άνοδο στη Β΄ Εθνική. Την περίοδο 2017-2018, ο Γ.Σ Καλλιθέας στην επέτειο των πενήντα δύο χρόνων της ίδρυσής του, αγωνίστηκε στη Β΄ Εθνική κατηγορία, οπότε και υποβιβάστηκε στην ερασιτεχνική πλέον Γ΄ Εθνική κατηγορία. Στα επαγγελματικά πρωταθλήματα της Α΄ Εθνικής και Β΄ Εθνικής κατηγορίας και της επαγγελματικής τότε Γ΄ Εθνικής, αγωνίστηκε με την επαγγελματική επωνυμία «Γ.Σ Καλλιθέα ΠΑΕ», η οποία έπαψε να υφίσταται από το 2018 και τον υποβιβασμό του Γ.Σ Καλλιθέα στο ερασιτεχνικό πρωτάθλημα της Γ΄ Εθνικής. Την αγωνιστική περίοδο 2018-2019 αγωνίστηκε στο ερασιτεχνικό πρωτάθλημα της Γ΄ Εθνικής ερασιτεχνικής κατηγορίας και το 2019-2020 τερμάτισε πρώτη, μέχρι τη στιγμή που πέτυχε την άνοδο το 2020-2021 στην football league. Ο σύλλογος δίνει έμφαση τα τελευταία χρόνια, στα τμήματα των υποδομών και έχει τμήματα ακαδημιών από Κ-8, Κ-10, Κ-12, Κ-16 έως Κ-18.

Προπονητικά γήπεδα ποδοσφαίρου είναι το γήπεδο ποδοσφαίρου στο Δημοτικό Πάρκο Αθλητισμού και Αναψυχής, όπου προπονούνται οι ακαδημίες. Η έδρα του συλλόγου

βρίσκεται στο γήπεδο της παραλίας Τζιτζιφιών, όπου πραγματοποιούνται οι προπονήσεις και οι αγώνες του συλλόγου στο πρωτάθλημα της ΕΠΣ Αθηνών.

(Προσωπικό αρχείο Γ. Παυλόπουλου & <https://www.gskallithea.gr/istoria/> & Β. Κοκαλιάρης, προσωπική επικοινωνία, 25 Μαΐου 2023)

Ενόργανη Γυμναστική

Από το 1985 διατηρεί τμήματα ενόργανης γυμναστικής και στίβου. Πρόεδρος και ιδρυτής των τμημάτων στίβου και ενόργανης αναδείχτηκε ο Νίκος Σαλευρής. Το 1987, με δήμαρχο Καλλιθέας τον Γεώργιο Ψαλιδόπουλο, αποφασίστηκε να δημιουργηθεί κάτω από τις κερκίδες του Δημοτικού Σταδίου «Γρηγόρης Λαμπράκης» αίθουσα ενόργανης γυμναστικής. Πρόεδρος του αθλητικού οργανισμού ήταν ο Γιώργος Αντωνακάκης και μέλη ο Σταύρος Καρακασίδης, ο Σαμψών Μαυρίδης, ο Λάκης Μιχαηλίδης κ.α. Για να υπάρξει αγωνιστική συμμετοχή αποφασίστηκε το τμήμα της ενόργανης γυμναστικής να παραχωρηθεί στον Γ.Σ. Καλλιθέας, με τη βοήθεια του καθηγητή Φυσικής Αγωγής Κώστα Σιούτη, ο οποίος εργαζόταν στον Αθλητικό Οργανισμό του Δήμου Καλλιθέας, που ανέλαβε καθήκοντα πρώτου προπονητή. Η αίθουσα εξοπλίστηκε πλήρως από τον δήμο με την αμέριστη στήριξη του Σταύρου Καρακασίδη. Το 1989 άρχισε η πρώτη αγωνιστική συμμετοχή με ομάδα παγκορασίδων. (Νεράτζου, Ζημονοπούλου, Φουντή, Κούτρα, Πλάντζου). Το τμήμα είχε μεγάλες επιτυχίες επί σειρά ετών και οι αθλήτριες του κέρδισαν πανελλήνια πρωταθλήματα σε όλες τις κατηγορίες παγκορασίδων, κορασίδων, νεανίδων και γυναικών. Επίσης υπήρχε και τμήμα με ομάδες αγοριών. Ο Δήμος Καλλιθέας στήριζε το σύλλογο οικονομικά, διαθέτοντας δε και προπονητές από το δυναμικό του. Επίσης τροφοδοτούσε το σύλλογο με αθλητές οι οποίοι διακρίνονταν για το ταλέντο τους, από τα τμήματα του μαζικού αθλητισμού.

Διακρίσεις της ενόργανης γυμναστικής

Τα τμήματα ενόργανης γυμναστικής του συλλόγου ανέδειξαν πρωταθλήτριες, οι οποίες διακρίθηκαν σε κορυφαίες διεθνείς διοργανώσεις. Η Μαρία Μαστρογιαννοπούλου, δεύτερη θέση στο δίζυγο, στο Πανευρωπαϊκό πρωτάθλημα Νεανίδων το 2002 στην Πάτρα. Η Βασιλική Μιλλούση, συμμετείχε στους Ολυμπιακούς αγώνες του Σίδνεϊ το 2000, στο Λονδίνο το 2012 και στο Ρίο το 2016. Ήταν παγκόσμια κυπελλούχος στη δοκό το 2013. Σε πανευρωπαϊκούς αγώνες, τελικός στη δοκό τις χρονολογίες, 2009, 2011, 2012, 2018. Σε Μεσογειακούς αγώνες, χρυσό μετάλλιο στη δοκό από την Πεκκάρα το 2009 και ασημένιο μετάλλιο από την Μερσίνη το 2013.

Μετά από κάποια αδράνεια του τμήματος, επαναλειτούργησε το 2018 με την επιστροφή του Κώστα Σιούτη (που ήταν ομοσπονδιακός προπονητής), ως τεχνικός διευθυντής. Το 2019 αναδείχθηκε πρωταθλήτρια η ομάδα κορασίδων και το 2022 αναδείχθηκε πρωταθλήτρια πάλι η ομάδα κορασίδων με πολλές ατομικές διακρίσεις. Το 2022 η Χριστίνα Βασιλοπούλου η οποία ήταν μέλος της εθνικής ομάδας, συμμετείχε στους παγκόσμιους μαθητικούς αγώνες και στο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα. Την ίδια χρονική περίοδο, η Δέσποινα Σάγκα αναδείχθηκε πρωταθλήτρια κορασίδων με πέντε χρυσά μετάλλια στο σύνθετο ατομικό, άλμα, δίζυγο, δοκό και έδαφος. Επίσης πρωταθλήτρια του Horizon Cup στη Θεσσαλονίκη και το 2023 είχε συμμετοχή στο παγκόσμιο πρωτάθλημα νεανίδων στην Antalya της Τουρκίας. Οι προπονήσεις πραγματοποιούνται, όπως προαναφέρθηκε, στην αίθουσα ενόργανης γυμναστικής που βρίσκεται κάτω από τη μεγάλη κερκίδα του Δημοτικού Σταδίου Καλλιθέας. (Κ. Σιούτης & Β. Αλιμπράντη, προσωπική επικοινωνία, 18 Μαΐου 2023).

Κλασικός Αθλητισμός

Στόχος του συλλόγου για τα τμήματα υποδομών, είναι να δοθούν τα κατάλληλα εφόδια στους αθλητές, ώστε σε βάθος χρόνου να αγωνίζονται σε υψηλό επίπεδο. Στο πανελλήνιο πρωτάθλημα παμπαίδων ο Ιορδάνης Ετζέογλου κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο στο ύψος με 1,75. Ο σύλλογος συμμετέχει σε διασυλλογικούς και περιφερειακούς αγώνες.

Οι προπονήσεις του συλλόγου για τα τμήματα του κλασικού αθλητισμού, πραγματοποιούνται στο Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας «Γρηγόρης Λαμπράκης».

(<https://www.gskallithea.gr/stibos/>).

5.11 ΠΑΕ Γ.Σ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Η ΠΑΕ Γ.Σ. Καλλιθέας συστάθηκε το 1993, προερχόμενη από τον Γ.Σ. ΚΑΛΛΙΘΕΑ. Σύμφωνα με το καταστατικό του αναφέρεται ότι: «Συνιστάται Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρία με την επωνυμία «Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρία Γυμναστικός Σύλλογος Καλλιθέα» και το διακριτό τίτλο «ΠΑΕ Γ.Σ ΚΑΛΛΙΘΕΑ». (Άρθρο 1^ο καταστατικού Σύστασης-Επωνυμία-Διακριτός Τίτλος). Αντίστοιχα, ως σκοπός της εταιρίας αναφέρεται : «Η δημιουργία, η οργάνωση και η διοίκηση επαγγελματικής ομάδας ποδοσφαίρου ανδρών. Η οργάνωση επίσημων ή φιλικών αθλητικών αγώνων επαγγελματικού χαρακτήρα της ομάδας αυτής και η συμμετοχή της σε κάθε είδους αγώνες. Η οργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν στο άθλημα του ποδοσφαίρου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, τους εκάστοτε ισχύοντες κανονισμούς, τους σκοπούς και τις αποφάσεις του οικείου επαγγελματικού συνδέσμου και της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας. Η εν γένει διαχείριση οποιονδήποτε θεμάτων αφορούν στη δραστηριότητα της αυτή. Έδρα της εταιρείας ορίζεται ο Δήμος Καλλιθέας Αττικής.» (Άρθρο 2^ο καταστατικού Ποδοσφαιρικής Ανώνυμης Εταιρείας Γυμναστικός Σύλλογος Καλλιθέα & Β. Κοκαλιάρης, προσωπική επικοινωνία, 25 Μαΐου 2023). Πρόεδρος του συλλόγου ήταν ο Νίκος Σαλευρής, ιδιοκτήτης φροντιστηρίων με επαγγελματική σταδιοδρομία γνωστός στην κοινωνία της Καλλιθέας. Ο Νίκος Σαλευρής ανέλαβε τα ηνία της ομάδας και προσπάθησε η ομάδα σαν ΠΑΕ Γ.Σ Καλλιθέα να έχει οικονομική αυτοδυναμία και άψογη διοικητική λειτουργία. Η Διοίκηση αποτελούνταν από τους: Α΄ Αντιπρόεδρος (Δημήτρης Βουδούρης), Β΄ Αντιπρόεδρος (Μπαλασόπουλος Δημήτρης), Διευθύνων Σύμβουλος (Σταύρος Καρακασίδης), Γενικός Αρχηγός (Καλλέργης Λευτέρης), Υπεύθυνος Τμημάτων Υποδομής (Παυλίδης Ιωάννης), Δημόσιες Σχέσεις (Ράντος Κωνσταντίνος), Νομικός Σύμβουλος και εκπρόσωπος στην ΕΠΟ (Πρόκος Παναγιώτης). Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου: Δημήτρης Αρώνης, Λυμπερης Πεζούλας, Κωνσταντίνος Σαλευρής, Κατσαβός Παναγιώτης, Εξαρχάκος Προκόπιος, Πάνος Χιουρέας και ο Πάνος Αμυράς υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων. Τον Σεπτέμβριο του 2022 ο σύλλογος μετονομάστηκε σε Athens Kallithea FC. Το έτος ίδρυσης του συλλόγου το 1966 και τα παραδοσιακά πέντε αστέρια που αντιπροσωπεύουν την ιδρυτική συγχώνευση του συλλόγου έχουν διατηρηθεί ως μέρος της ταυτότητας. (Β. Κοκαλιάρης, προσωπική επικοινωνία, 25

Μαΐου 2023). Έδρα του συλλόγου είναι το Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας «Γρηγόρης Λαμπράκης».

5.12 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΝΤΖΙΤΖΙΦΙΑΚΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ίδρυση του συλλόγου

Το 1977 ιδρύθηκε ο Αθλητικός Όμιλος Παντζιτζιφιακός Καλλιθέας από μια παρέα είκοσι φίλων, οι οποίοι χρόνια πριν έπαιζαν ποδόσφαιρο σε ανεξάρτητα πρωταθλήματα του τότε Αγίου Κοσμά, με σκοπό να κάνουν κάτι πιο επίσημο και να βοηθήσουν, ώστε να στρέψουν τη νεολαία των Τζιτζιφιών στον αθλητισμό. Ίδρυσαν τότε τα τμήματα μπάσκετ, ποδοσφαίρου, βόλεϊ, ενόργανης, καράτε, σκάκι, χάντμπολ, ποδηλασίας, επιτραπέζιας αντισφαίρισης και πάλης, στα οποία συμμετείχαν άνδρες και γυναίκες (εκτός του ποδοσφαίρου) αριθμώντας πάνω από 1.200 μέλη, κυρίως δημότες Καλλιθέας.

Η ομαλή λειτουργία του συλλόγου με διαρκείς επιτυχίες στο ενεργητικό του διήρκεσε μέχρι το 1989, όταν ετερογενείς παράγοντες αποδυνάμωσαν το σύλλογο, με αποτέλεσμα κάποια αθλητικά τμήματα να διαλυθούν και άλλα να συγχωνευτούν με άλλες ομάδες και συλλόγους της Καλλιθέας. Τα μόνα τμήματα που συνεχίζουν να υπάρχουν σήμερα είναι του ποδοσφαίρου, που για χρόνια αγωνιζόταν στην Β΄ Πειραιά και της πάλης, καθιστώντας τον σύλλογο πέμπτο στην Ελλάδα, με διακρίσεις σε ευρωπαϊκούς και μεσογειακούς αγώνες.

Το 2007, εντάχθηκαν στον σύλλογο άτομα προερχόμενα από την Κάρπαθο, με σκοπό την βελτίωση του ποδοσφαιρικού επιπέδου της ομάδας. Με την ένταξη νέων παιχτών από το ακριτικό νησί ο σύλλογος μετονομάστηκε σε Παντζιτζιφιακός-Κάρπαθος Α.Ο. προκειμένου να ακούγεται το όνομα του νησιού στην περιφέρεια της Αττικής. Τότε ο σύλλογος βρισκόταν σε δύσκολη κατάσταση, αφού αγωνιζόταν στην Γ΄ Πειραιά, αλλά μέσα σε τρία χρόνια κατάφερε με δύο συνεχόμενες ανόδους να ανέβει στην Α΄ Πειραιά, για πρώτη φορά στην ιστορία του συλλόγου, όπου παρέμεινε για ένα χρόνο και μετά επέστρεψε στην Β΄ κατηγορία. Το 2013 ο σύλλογος ανέβηκε εκ νέου στην Α΄ Πειραιά, όπου παρέμεινε για 2 χρόνια έως το 2019, όταν επέστρεψε στη Β΄ Πειραιά. Από το 2020 η ομάδα ανήλθε πάλι στην Α΄ Πειραιά, όπου αγωνίζεται μέχρι και σήμερα.

Όσον αφορά τις υποδομές ποδοσφαίρου του συλλόγου, αυτές δημιουργήθηκαν το 2018 εκ νέου με τμήματα από Κ8 έως Κ18, τα οποία σήμερα αριθμούν άνω των 192 παιδιών της Καλλιθέας και όλοι οι νεαροί αθλητές συμμετέχουν σε αγώνες της Ε.Π.Σ. Πειραιά, όπου κάθε χρόνο καταφέρνουν να φτάνουν σε τελικούς και να συμμετέχουν σε επίσημα τουρνουά.

με πολύ καλή παρουσία. (Το 2019 η Κ15 ήταν πρωταθλήτρια ομίλου, το 2022 η Κ18 στον τελικό με Ιονικό και η Κ12 με Ένωση Ακράτητος Ρέντη, όπου κατέκτησαν την δεύτερη θέση και το 2023 στον τελικό η Κ14 με Ελλάς Ποντίων).

Ο σύλλογος έχει σταθεροποιηθεί στην Α΄ Πειραιά τα τελευταία τρία χρόνια και πλέον στηρίζεται στα δικά του παιδιά, αλλάζοντας μάλιστα την ονομασία του σε Παντζιτζιφιακός Αθλητικός Όμιλος Καλλιθέας. Ο σύλλογος διοικείται από τον Θεόδωρο Ξανθόπουλο (πρόεδρο), Κωσταντίνο Ξανθόπουλο (γενικό γραμματέα), Αλέξανδρο Ρουμελιώτη (έφορο δημοσίων σχέσεων), Άννα Κάχρη (ειδική γραμματέα), Χριστόδουλο Σιζόπουλο (έφορος υλικού), Διονύση Παπαδούλη (ταμίας) και μέλη τους Στέλλα Βενίδου, Κωνσταντίνο Ξανθόπουλο και Σταμάτη Παππά. Ο σύλλογος κάνει βήματα πέρα από το καθαρά αγωνιστικό κομμάτι καθώς αρχίζει να συνεργάζεται με ιατρικά κέντρα και γιατρούς, αλλά και ειδικούς συμβούλους για την σωματική και ψυχική υγεία των αθλητών, με όραμα να προχωρήσει σε καινοτόμες πρωτοβουλίες για τον αθλητισμό της πόλης.

(Αρχείο Παντζιτζιφιακού Αθλητικού Ομίλου Καλλιθέας, Α. Ρουμελιώτη, προσωπική επικοινωνία, 10 Μαΐου, & <https://pantzitzifiakosfc.gr/>).

5.13 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ο Αθλητικός Σύλλογος Ολυμπιακός Καλλιθέας ιδρύθηκε το 1993, με πρωτοβουλία του σημερινού προέδρου Βασίλη Σπηλιωτόπουλου. Με την κατασκευή των αθλητικών εγκαταστάσεων από τον Δήμο Καλλιθέας, γηπέδων μίνι 5X5 ποδοσφαίρου πλησίον του ηλεκτρικού σταθμού ΗΣΑΠ Ταύρου, το σωματείο πρωταγωνίστησε με τμήματα παιδών, ειδικότερα από το 2002-2003 και 2003-2004. Ο σύλλογος διατηρεί ακαδημίες και τα τμήματα συμμετέχουν σε τοπικά πρωταθλήματα και τουρνουά.

(Β. Σπηλιωτόπουλος, προσωπική επικοινωνία, 4 Μαΐου 2023).

5.14 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ

Ο Αθλητικός Σύλλογος Πρωταθλητής ιδρύθηκε το 2001 από τον Κώστα Κουρέλη, ο οποίος ήταν πρόεδρος του Δ.Σ του συλλόγου και τον Θάνο Μαντίκο, ο οποίος ανέλαβε την οργάνωση και εκγύμναση των ακαδημιών, με ειδικότητα στα τμήματα υποδομής. Στην αρχή ξεκίνησε με μια ομάδα ακαδημίας ποδοσφαίρου και σιγά σιγά αναπτύχθηκε. Με την υπ'αρ. 8552/31-12-2001 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών ιδρύθηκε στην

Καλλιθέα αθλητικό μη κερδοσκοπικό σωματείο με την επωνυμία «Πρωταθλητής» Αθλητικός Σύλλογος Καλλιθέας ακαδημία ποδοσφαίρου, που τελεί υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού και υπάγεται στην Ε.Π.Ο. (8552/31-12-2001 απόφαση Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών).

Σκοπός του σωματείου είναι η συστηματική καλλιέργεια και ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών, η συμμετοχή σε αθλητικούς αγώνες, ειδικότερα των νέων της περιοχής της Καλλιθέας. Στόχος του σωματείου είναι να επιδιώκονται και να επιτυγχάνονται αναμετρήσεις στα πρωταθλήματα της Ε.Π.Σ. Αθηνών από τις ομάδες ποδοσφαίρου. Στις δραστηριότητες του συλλόγου περιλαμβάνονται προπονήσεις σε καθημερινή βάση, φιλικά παιχνίδια, καθώς επίσης συμμετοχή σε τοπικά πρωταθλήματα και τουρνουά. Ο σύλλογος ασχολείται με παιδιά ηλικίας έξι έως δέκα έξι ετών, τα οποία αποτελούν τον πυρήνα της ακαδημίας και χωρίζονται ανά κατηγορία projunior, junior, παιδικό, εφηβικό, ανδρικό και συμμετέχουν στα επίσημα πρωταθλήματα ποδοσφαιρικών σωματείων Σάλλας της Π.Ε.Π.Σ.Σ.

Το 2017 μετονομάστηκε σε Kallithea futsal, με αφορμή την άνοδο της ανδρικής ομάδας στην Super League ποδοσφαίρου Σάλλας, προκειμένου να ακούγεται το όνομα της Καλλιθέας (Θ. Μαντικός, προσωπική επικοινωνία, 15 Μαΐου 2023). Τα τμήματα ακαδημιών 5X5 ποδοσφαίρου, του Δήμου Καλλιθέας, προπονούνται στα γήπεδα πλησίον του σταθμού ΗΣΑΠ Τάυρου.

5.15 ΑΤΛΑΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ιστορία του συλλόγου

Ιδρύθηκε το 1930 από τον Παράσχο Μπόρα Κοτίδη που ήταν αθλητής και προπονητής του συλλόγου. Ο Κοτίδης αγωνιζόταν επαγγελματικά στα ρινγκ της εποχής αντιμετωπίζοντας άλλους επαγγελματίες παλαιστές, όπως τον περιβόητο Καρπόζηλο, τον Κλειτόμαχο κ. ά. Χαρακτηριστική ήταν η αναγγελία στην εφημερίδα ενός αγώνα ανάμεσα στον Μπόρα και στον Κλειτόμαχο: «Ο δημοφιλής Μπόρας από το 1931, οπότε εισήχθη εις την Ελλάδα η ελευθέρα πάλη, δεν έχει γνωρίσει την ήτταν, έχει δε εις το ενεργητικόν του άνω των 300 νικών επί ισχυρών παλαιμάχων και εν ενεργεία Ελλήνων παλαιστών.» (Μπαλτάς, 2021).

Ο Παράσχος Κοτίδης (Μπόρας) καταγόταν από την Κερασούντα του Πόντου και ήταν μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες στο χώρο της πάλης. Από το 1930 μέχρι το 1952 ήταν πρωταθλητής όλων των κατηγοριών στην ελεύθερη ιαπωνική πάλη, αν και το βάρος

του ήταν 70 μόλις κιλά, καθώς επικρατούσε των αντιπάλων του λόγω της καλής τεχνικής που διέθετε. Η ίδρυση του Αθλητικού και Παλαιστικού Συλλόγου Φιλάθλων Καλλιθέας, σύμφωνα με το καταστατικό του σωματείου ιδρύθηκε το 1931 με έδρα την Καλλιθέα. Σύμφωνα με το αρχείο του πρωτοδικείου Αθηνών, η αναγνώριση του συλλόγου έγινε στις 15 Μαΐου 1932. Ιδρυτικά μέλη ήταν σημαντικοί παλαιστές της εποχής, όπως ο πόντιος Μπόρας Παράσχος Κοτίδης και ο Νίκος Εμιρζάς. Σύμφωνα με το καταστατικό, ο σκοπός του συλλόγου θα επιτυγχανόταν με παλαιστικές και αθλητικές συναντήσεις, διαλέξεις περί ζητημάτων αθλητικής φύσης, εκδρομές και θεατρικές παραστάσεις. Η σφραγίδα του έφερε κυκλικά την επωνυμία του, στη μέση δύο παλαιστές και τη χρονολογία ίδρυσης του 1931. Η σημαία του συλλόγου είχε χρώμα κυανόλευκο, φέρουσα κύκλο με την επωνυμία του δύο παλαιστές και το έτος ίδρυσης. Σε περίπτωση διάλυσης του συλλόγου η περιουσία θα περιερχόταν στην κοινότητα Καλλιθέας. Η ιδρυτική του συνέλευση πραγματοποιήθηκε στις 31 Μαΐου 1931. (Καταστατικό Αθλητικού και Παλαιστικού Συλλόγου Φιλάθλων Καλλιθέας).

Το πρώτο καταστατικό του συλλόγου εγκρίθηκε το 1937, όταν έγινε και η επίσημη σύστασή του με την επωνυμία Σύλλογος Επαγγελματιών Παλαιστών του Δήμου Καλλιθέας «Ο Άτλας». (Μπαλτάς, 2021). Την προεδρία του συλλόγου ανέλαβε ο Γιώργος Κακουλίδης, οι δε συνιδρυτές του συλλόγου ήταν οι Κωτίδης Παράσχος (Μπόρας), Κακουλίδης Γεώργιος και Σεϊτανίδης Θεόδωρος. Οι πρόεδροι που πέρασαν από τον σύλλογο του Άτλα, ήταν οι Γεώργιος Κακουλίδης, Ευάγγελος Πολυμερόπουλος, Βασίλειος Δημητριάδης, Δημήτριος Ασπρογέρακας, Βύρων Καραγιάννης, Γρηγόριος Βαγιαννάτος, Αντώνιος Αποστόλου, Απόστολος Μυλωνάς, Βασίλειος Σεϊτανίδης και Άρχοντας Παπαποστόλου. Ο Άτλας ήταν ένας σύλλογος που καλλιεργούσε την ελευθέρα πάλη, ένα είδος πάλης που δεν περιλαμβανόταν στο ολυμπιακό πρόγραμμα. Το 1957 έγινε μέλος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Πάλης, καθώς οι Ολυμπιονίκες Γιώργος Ζερβίνης και Νίκος Μπίρης έπεισαν τον Μπόρα, ότι οι αθλητές του Άτλαντα έπρεπε να έχουν την ευκαιρία και τη δυνατότητα συμμετοχής και διάκρισης στους Ολυμπιακούς αγώνες. Οι αθλητές του Άτλαντα δεν θα αγωνίζονταν πλέον στην ιαπωνική πάλη, αλλά μόνο στην ερασιτεχνική πάλη που ήταν και το ένα από τα δύο στυλ πάλης στους Ολυμπιακούς αγώνες. Ο Βασίλης Δημητριάδης πρόεδρος του Άτλα, έπεισε την ομοσπονδία πάλης να διοργανώσει το πρώτο πανελλήνιο πρωτάθλημα ελευθέρας πάλης, στο οποίο συμμετείχε ο Άτλας. Μέχρι το 1957

η Ελληνική Ομοσπονδία Πάλης διοργάνωνε πανελλήνιους αγώνες μόνο στο στυλ της ελληνορωμαϊκής πάλης.

Αθλητική δράση και διακρίσεις του συλλόγου

Το 1957 κατέκτησαν μετάλλιο στο πρώτο πανελλήνιο πρωτάθλημα ελευθέρας πάλης ο Θεολόγος Ζαμινός στα 67 κιλά, ο Γιώργος Δεσκούλιδης στα 73 κιλά και ο Θανάσης (Σούλης) Τσικριάς στα 79 κιλά. Στα τέλη τις δεκαετίας του 1960 ο σύλλογος μεγάλωσε και δημιούργησε και τμήμα άρσης βαρών. Το 1974 ξεκίνησε η κυριαρχία του Άτλα στην πάλη, όταν κατέκτησε το πρώτο πανελλήνιο πρωτάθλημα ελεύθερης πάλης ανδρών. Το 1980 αναδείχθηκε πρωταθλητής στην άρση βαρών και το 1983 κέρδισε το πρωτάθλημα της ελληνορωμαϊκής πάλης. Επίσης στους παίδες και στους εφήβους κέρδισε περισσότερα από είκοσι πρωταθλήματα. Μέχρι το 1999 ο σύλλογος αναδείχθηκε πρωταθλητής Ελλάδος ανδρών στην ελευθέρη πάλη για είκοσι έξι χρόνια. Το 2009 κέρδισε πρωτάθλημα στους άνδρες, εφήβους, νέους και παίδες, με την σημαντική δουλειά των συνεχιστών Ανδρέα Σιζόπουλου, Σεραφείμ Γραμματικόπουλου, Γιάννη Βαρδή και Στηβ Μαγουλά.

Ο Άτλας, από το 1959 στεγαζόταν κάτω από τις εξέδρες του Σταδίου Καραϊσκάκης. Τη δεκαετία του 1970 πρόεδρος του Άτλα ήταν ο Δημήτρης Ασπρογέρακας, ο οποίος ήταν και μέλος της Ομοσπονδίας. Το 1979 ο σύλλογος μεταφέρθηκε από το Στάδιο Καραϊσκάκη στη μικρή εξέδρα του Σταδίου Καλλιθέας. Την χρονική περίοδο από το 1989 έως το 1993, παραχωρήθηκε οικόπεδο από το Δήμο Καλλιθέας και με την συμπαράσταση των δημάρχων Γιάννη Γάλλου, Γιώργου Ψαλιδόπουλου, Γιώργου Κυριόπουλου, το παλαιστικό τμήμα το 1993 στεγάστηκε στο κλειστό «Παράσχος Μπόρας», δίπλα στον σταθμό του ΗΣΑΠ Ταύρου. Ο δήμαρχος Γιάννης Γάλλος ήταν πάντα δίπλα στους αθλητές του Άτλα και συμμετείχε σε πολλές αποστολές στο εξωτερικό, όπως και σε αποστολές της εθνικής ομάδας. Συνεχιστές στο προπονητικό έργο του Παράσχου Μπόρα ήταν ο Παναγιώτης Κόκκινος και ο Γιώργος Δεσκούλιδης. Στην συνέχεια οι Γιώργος Πατσιανίδης, Παναγιώτης Καλαϊτζίδης, Δημήτρης Ψωμάς και Χαράλαμπος Κεσανίδης.

Ο σύλλογος ανέδειξε αθλητές, οι οποίοι διακρίθηκαν στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ένας εξ αυτών ήταν ο Γιώργος Χατζηιωαννίδης. Ο Καλλιθεάτης αθλητής εντάχθηκε στον Άτλαντα Καλλιθέας και τη δεκαετία του 70 εξελίχθηκε σε κορυφαίο Έλληνα αθλητή της ελευθέρας πάλης, με αποκορύφωμα την ανάδειξή του σε χάλκινο Ολυμπιονίκη στους Ολυμπιακούς αγώνες της Μόσχας το 1980. Ανάμεσα στους Ολυμπιονίκες ήταν και ο Χαράλαμπος Χολίδης ο οποίος κατέκτησε το χάλκινο μετάλλιο στους Ολυμπιακούς αγώνες

του Λος Άντζελες το 1984 και στους Ολυμπιακούς αγώνες της Σεούλ το 1988. Έλληνες παλαιστές που αγωνίστηκαν σε μεγάλο τελικό παγκοσμίου πρωταθλήματος ανδρών και κατέλαβαν τη δεύτερη θέση ήταν ο Γιώργος Αθανασιάδης το 1987 και το 1990. Ο Ηρακλής Δεσκούλιδης, εγγονός του Παράσχου Κοτίδη, είχε διακρίσεις σε πανευρωπαϊκά και παγκόσμια πρωταθλήματα. Βγήκε τέταρτος στο πρωτάθλημα Ευρώπης της Αθήνας το 1986, πήρε την τέταρτη θέση στο παγκόσμιο πρωτάθλημα του 1989, βγήκε έβδομος στην Ολυμπιάδα της Σεούλ, ενώ σε όλα τα πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα από το 1986 και μετά βρισκόταν μέσα στην εξάδα. Το 1991 κατέκτησε τη δεύτερη θέση στο παγκόσμιο πρωτάθλημα. Ο Ηρακλής Δεσκούλιδης ολοκλήρωσε την καριέρα του ως αθλητής της πάλης το 1993 και αμέσως μετά ανέλαβε προπονητής των εθνικών ομάδων μέχρι το 2002. Πλέον είναι πρόεδρος του συλλόγου Άτλας. Ο Άτλας παραμένει ένας από τους μεγαλύτερους συλλόγους πάλης και άρσης βαρών. Οι επιτυχίες του συλλόγου, αναδεικνύουν το έργο του συλλόγου που έχει αναλάβει μέσα στο ιστορικό γίνεσθαι του Ελληνικού αθλητισμού. (Προσωπικό αρχείο Ηρακλή Δεσκούλιδη).

5.16 ΦΙΛΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ-ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ

Ίδρυση του συλλόγου

Ο Φιλαθλητικός Σύλλογος Καλλιθέας-Μοσχάτου-Ταύρου ιδρύθηκε το 1991 από τον καθηγητή Φυσικής Αγωγής Παναγιώτη Δημάκο, ο οποίος πήρε την πρωτοβουλία να δημιουργήσει έναν σύλλογο που θα καλλιεργεί τα αθλήματα του κλασσικού αθλητισμού, της αντισφαίρισης και της ρυθμικής γυμναστικής. Ο σύλλογος έχει έδρα το Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας «Γρηγόρης Λαμπράκης» και είναι μέλος των ομοσπονδιών ΣΕΓΑΣ, ΕΦΟΑ και ΕΓΟ, έχοντας συνεχή παρουσία από το 1991 έως και σήμερα στα τμήματα που διατηρεί. Διοργανώνει αγώνες δρόμου, το Kallithea Run, το Kallithea Half Marathon από το 2017, το Kallithea Night Run από το 2016, καθώς και το Διεθνές Μίτινγκ Αλμάτων από το 2011, υπό την αιγίδα του Δήμου Καλλιθέας. Από το 2020, τα τμήματα ενόργανης και του στίβου του συλλόγου «Δας Καλλιθέας» συγχωνεύτηκαν με τον Φιλαθλητικό Σύλλογο. Ο σκοπός και η φιλοσοφία του συλλόγου εδράζονται στο ότι η φυσική δραστηριότητα που αφορά στη συμμετοχή των παιδιών στον οργανωμένο αθλητισμό, επιδρά θετικά τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία. Επίσης η ενασχόληση των παιδιών με τον αθλητισμό

αποτελεί μια σημαντική παράμετρο όχι μόνο για τη φυσική τους ανάπτυξη, αλλά και για την ολοκλήρωση των νοητικών, κοινωνικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών τους. (Π. Δημάκος, προσωπική επικοινωνία, 22 Μαΐου 2023).

Τμήματα και δράσεις του συλλόγου

Κλασικός αθλητισμός- αντισφαίριση-ρυθμική γυμναστική- ενόργανη γυμναστική

Το 1991 ο Φιλαθλητικός Σύλλογος με εμπνευστή όπως προαναφέρθηκε, τον Βαλκανιονίκη Παναγιώτη Δημάκο, δημιούργησε το τμήμα του στίβου. Ο σύλλογος ανέδειξε πρωταθλητές στο άθλημα του κλασικού αθλητισμού, στα αγωνίσματα των δρόμων, των μεσαίων και μεγάλων αποστάσεων στα 800μ.-5000μ. ενώ αθλητές του συλλόγου στις ταχύτητες και τα άλματα εκπροσώπησαν την εθνική ομάδα στίβου. Ανάμεσα στους αθλητές που έλαβαν μέρος σε παγκόσμια πρωταθλήματα και βαλκανικούς αγώνες και είχαν διεθνείς συμμετοχές ήταν ο Αλέξανδρος Θεοφάνοφ, ο οποίος υπήρξε για πολλά χρόνια πρωταθλητής Ελλάδος και βαλκανιονίκης και έλαβε μέρος στα 110 μ. με εμπόδια στο παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου στη Τζαμάικα. Ο Βάιος Καρράς πρωταθλητής Ελλάδος και πανελληνιονίκης στα 1500 μ. και 3000 μ. και με συμμετοχή στο παγκόσμιο μαθητικό πρωτάθλημα στην Κίνα, η Λαμπρινή Τσάκαλου πρωταθλήτρια και πανελληνιονίκης στο άλμα εις μήκος και το τριπλούν, και η Νένα Δεσκούλιδου στο άλμα επί κοντώ. Ο Φιλαθλητικός Σύλλογος προσπαθεί μέσα από τις δράσεις του να εξαπλώσει τον κλασικό αθλητισμό στην πόλη της Καλλιθέας διοργανώνοντας αγώνες στίβου. (<https://www.filkal.gr/tmimata/stivos>).

Το τμήμα αντισφαίρισης του Φιλαθλητικού συλλόγου ιδρύθηκε το 1993, δραστηριοποιείται στην πόλη της Καλλιθέας και κατέχει αθλητική αναγνώριση από την ΕΦΟΑ, δίνοντας δυνατότητα συμμετοχής στους αθλητές σε επίσημους αγώνες της Ομοσπονδίας. Θεωρείται από τους μοναδικούς συλλόγους μετά την ίδρυση του στον οποίο χορηγήθηκε πιστοποίηση και έγινε μέλος της Ομοσπονδίας με συνεχή δραστηριότητα, έχοντας στο ενεργητικό της διακρίσεις σε Ενωσιακά και Πανελλήνια πρωταθλήματα. Οι προπονήσεις πραγματοποιούνται στις αθλητικές εγκαταστάσεις του Δήμου, στα υπαίθρια γήπεδα αντισφαίρισης Σαλαμίνας 50. (<https://www.filkal.gr/tmimata/tenis>).

Οι Ολυμπιονίκες της ρυθμικής γυμναστικής Κλέλια και Άννη Πανταζή θέλοντας να μεταδώσουν την αγάπη τους για το άθλημα με το οποίο ασχολήθηκαν και καταξιώθηκαν, πρότειναν την δημιουργία του τμήματος της ρυθμικής γυμναστικής, το οποίο δημιουργήθηκε το 2012. Το σωματείο είναι αναγνωρισμένο από τη Γενική Γραμματεία

Αθλητισμού και την ΕΓΟ (Ελληνική Γυμναστική Ομοσπονδία) και συμμετέχει στα πρωταθλήματα της ρυθμικής της ΕΓΟ, σε όλες τις κατηγορίες (προαγωνιστικά, παγκορασίδες, κορασίδες, νεάνιδες και γυναίκες) και σε φεστιβάλ γενικής γυμναστικής. Τεχνικοί σύμβουλοι του συλλόγου είναι η Κλέλια και η Άννη Πανταζή, οι οποίες συμμετείχαν σε πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα και στους Ολυμπιακούς αγώνες. Η Κλέλια Πανταζή κατέκτησε την τρίτη θέση με χάλκινο μετάλλιο στους Ολυμπιακούς αγώνες του Σίδνεϋ το 2000 και η Άννη Πανταζή την πέμπτη θέση στους Ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας το 2004. Ο σύλλογος υποστηρίζει επίσης τις αθλήτριες της ρυθμικής των Special Olympics Hellas, προπονητικά και σε εθελοντική βάση. Οι προπονήσεις πραγματοποιούνται στο Δημοτικό γυμναστήριο "Έσπερος" σε χώρο που έχει παραχωρηθεί από το Δήμο Καλλιθέας. (Α. Πανταζή, προσωπική επικοινωνία, 22 Μαΐου 2023 & (<https://www.filkal.gr/tmimata/rythmiki-gymnastiki>)).

Τα τμήματα ενόργανης γυμναστικής, μετά τη συγχώνευση τους Δας Καλλιθέας με τον Φιλαθλητικό σύλλογο Καλλιθέας-Μοσχάτου-Ταύρου, δραστηριοποιούνται εντός του νέου πλαισίου.

Οι προπονήσεις πραγματοποιούνται στην αίθουσα ενόργανης γυμναστικής του Δημοτικού Σταδίου Καλλιθέας «Γρηγόρης Λαμπράκης». (<https://www.filkal.gr/tmimata/enorgani-gymnastiki>).

6. ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

6.1 Εισαγωγή

Οι Ναυταθλητικοί Όμιλοι Καλλιθέας είναι αναγνωρισμένα μη κερδοσκοπικά σωματεία εδώ και πολλές δεκαετίες, γνήσιοι φορείς ερασιτεχνικού ναυταθλητισμού με σημαντική καταξίωση σε όλες τις διαστάσεις του ναυταθλητισμού. Αθλητές στελεχώνουν τα αθλητικά τμήματα, δείχνοντας την αγάπη τους στο υγρό στοιχείο και αγωνίζονται στις κατηγορίες σκαφών στους θαλάσσιους στίβους. Καταξιωμένοι πρωταθλητές των Ναυταθλητικών Ομίλων της Καλλιθέας κατέκτησαν χρυσά Ολυμπιακά μετάλλια, παγκόσμια πρωταθλήματα, ευρωπαϊκά πρωταθλήματα, κύπελλα και πανελλήνιες νίκες. Οι Ναυταθλητικοί όμιλοι εγκατεστημένοι στη Ναυταθλητική μαρίνα Καλλιθέας διαθέτουν μεγάλο στόλο ναυταθλητικών σκαφών ανοικτής θαλάσσης στην Ελλάδα. Διοργανώνονται ετησίως επίσημοι αγώνες πανελλήνιοι και διεθνείς αγώνες πρωταθλημάτων, τόσο στην ιστιοπλοΐα τριγώνου αλλά και στην ιστιοπλοΐα ανοικτής θαλάσσης, προάγοντας το άθλημα της ιστιοπλοΐας και προβάλλοντας την πόλη.

6.2 ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΤΖΙΤΖΙΦΙΩΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (NOTK)

Ίδρυση του συλλόγου

Μια παρέα ανθρώπων με πρωταγωνιστή τον δημοσιογράφο Νίκο Ασημακόπουλο, τον επισημναγό της τότε Βασιλικής Αεροπορίας Νικηφόρο Κορτέτση, τον Πάνο Μαυρουδή και άλλους, οι οποίοι λάτρευαν τη θάλασσα, συνέλαβαν την ιδέα για την ίδρυση ενός ναυτικού ομίλου. Η ιδέα απέκτησε ένθερμους υποστηρικτές από διάφορα κοινωνικά στρώματα από αεροπόρους, γιατρούς, δημοσιογράφους, αλιείς, απλούς καθημερινούς ανθρώπους με αγάπη για τη θάλασσα και κατόπιν προτάσεων συναντήσεων και προβληματισμών, απευθύνθηκαν στον τότε δήμαρχο Καλλιθέας Νικόλαο Σκανδαλάκη και στον αείμνηστο Πτέραρχο Γιώργο Ιατρίδη και κατάφεραν να συγκεντρωθεί ο απαραίτητος αριθμός υπογραφών για την ίδρυση, καθώς και για τη στέγαση του Ναυταθλητικού Ομίλου Τζιτζιφίων-Καλλιθέας (NOTK). Έτσι το 1958 ιδρύθηκε ο Ναυτικός Όμιλος Τζιτζιφίων Καλλιθέας, όπως συνήθιζαν να ονομάζουν τους ομίλους εκείνη την εποχή που είχαν σχέση με τα αθλήματα της θάλασσας. Η έδρα του ομίλου ήταν στο λιμανάκι κάτω από τη βάση

«Αεροπρέσσο» της Ελληνικής (Βασιλικής τότε) Αεροπορίας, απέναντι από τον ιππόδρομο (δίπλα από το μετέπειτα Δέλτα Φαλήρου), όπου υπήρχαν κάποια μικρά σκαφάκια κυρίως των αξιωματικών Αεροπορίας. Ο όμιλος λόγω της πλούσιας και διαρκούς ναυταθλητικής δραστηριότητας του, μετονομάστηκε σε Ναυταθλητικό Όμιλο Τζιτζιφιών Καλλιθέας. (<https://www.notk.gr/history-gr.html>).

Καταστατικές διατάξεις

Με βάση το καταστατικό του σκοπός του ομίλου είναι η προαγωγή, η συστηματική διάδοση και καλλιέργεια θαλασσίων και ναυτικών αθλημάτων και η ανάπτυξη των δυνατοτήτων των αθλητών του, για τη συμμετοχή σε αθλητικούς αγώνες, προκειμένου να αναπτύξει ο σύγχρονος άνθρωπος αισθήματα για τη θάλασσα και τις ναυτικές παραδόσεις της χώρας. (Άρθρο 2 καταστατικού NOTK). Ο σύλλογος δραστηριοποιείται σε ένα μεγάλο αριθμό αθλημάτων και έχει στις τάξεις του μεγάλο αριθμό αθλητών και πρωταθλητών, όπως το ονειρεύτηκαν οι ιδρυτές του ομίλου:

«Η σύμμετρη και αρμονική ανάπτυξη των σωματικών και ψυχικών δυνάμεων και των δεξιοτήτων των μελών και η δημιουργία ισχυρών και ηθικών χαρακτήρων που να διαθέτουν αυξημένο πνεύμα αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας μεταξύ των μελών. Η παροχή κάθε βοήθειας και υπηρεσίας στα μέλη και σε τρίτους στη θάλασσα». (άρθρο 3 του καταστατικού). Ο NOTK έχει δικό του σήμα που αναρτάται υποχρεωτικά στις εγκαταστάσεις και τα σκάφη του ομίλου και των μελών του, εφόσον ελλιμενίζονται στις εγκαταστάσεις του. (<https://www.notk.gr/pdf/NOTK-ISTORIKO.pdf>).

Δραστηριότητες και διακρίσεις του συλλόγου

Ο NOTK περιλαμβάνει σχεδόν όλα τα ναυτικά αθλήματα που έχουν να κάνουν με τη θάλασσα, κυρίως Ιστιοπλοΐα Τριγώνου, Ιστιοπλοΐα Ανοικτής Θαλάσσης. Κανόε-Καγιάκ, Τεχνική Κολύμβηση και Ερασιτεχνική Αλιεία. Συμμετέχει με τους αθλητές του και τα σκάφη του σε όλους τους αγώνες και πρωταθλήματα, πανελλήνια, πανευρωπαϊκά, παγκόσμια και διεθνείς αγώνες, καθώς και στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Από την ίδρυση του έχει αναδείξει σπουδαίους αθλητές. Η κατάκτηση του χρυσού μεταλλίου από την Σοφία Μπεκατώρου, που προέρχεται από τα σπλάχνα του ομίλου στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, με πλήρωμα την Αιμιλία Τσουλφά στο άθλημα της ιστιοπλοΐας σκαφών 470 γυναικών, το χάλκινο μετάλλιο κατά τους Ολυμπιακούς αγώνες του Πεκίνου το 2008

από την Σοφία Μπεκατώρου, την Σοφία Παπαδοπούλου γέννημα θρέμμα Καλλιθεάτισσα, από τα σπάργανα του ομίλου και την Βιργινία Κραβαριώτη στο άθλημα της ιστιοπλοΐας στην κατηγορία Yngling γυναικών, αποτελούν μεγάλες διακρίσεις των αθλητών του συλλόγου. Ακολούθησαν διακρίσεις το 2009 στα σκάφη τύπου 420 στο Παγκόσμιο πρωτάθλημα με πλήρωμα τους αθλητές Αντώνη Τσιμπουκέλλη και Νίκο Κορόνη και του αθλητή Βύρωνα Κοκκαλάκη με την κατάκτηση του αργυρού μεταλλίου στο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα σκαφών RSX το 2010. Ο Γιώργος Καραδήμας κατέκτησε χρυσό μετάλλιο στους Βαλκανικούς αγώνες το 2011 στην κατηγορία σκαφών Optimist, στο Ιζμίτ (Νικομήδεια) της Τουρκίας. Στο άθλημα επίσης του Κανόε-Καγιάκ οι συμμετοχές και οι διακρίσεις είναι σημαντικές. Ο NOTK διοργανώνει επίσης αγώνες ανοικτής θαλάσσης. Το 1982 διοργανώθηκε για πρώτη φορά ο αγώνας ΚΟΡΦΟΣ (τρίημερος) ο οποίος από το 1989 φέρει το όνομα του εμπνευστή του, πρώην προέδρου του ομίλου Νάσου Κοσμόπουλου. Το 1985 διοργανώθηκε για πρώτη φορά ο αγώνας ΠΟΡΟΣ (τρίημερος) στη μνήμη του ιστιοπλόου Μάκη Γκρίτζαλη. Από το 1995 διοργανώνει τον Διεθνή Αγώνα «Κυκλάδες» (Cyclades Regatta). Ο NOTK από το 1962 έτος ίδρυσης της ιστιοπλοΐας τριγώνου, αποτελεί «φυτώριο» νέων αθλητών. Ο Όμιλος έχει διοργανώσει σημαντικούς ιστιοπλοϊκούς αγώνες τριγώνου, ύστερα από αναθέσεις της Ε.Ι.Ο και σε συλλογικό επίπεδο. Επίσης στις διοργανώσεις συγκαταλέγονται οι διεθνείς αγώνες Athens Eurolymp στις κατηγορίες Fin, Laser, Ynling και 470 ανδρών και γυναικών. Το 2008 διοργανώθηκε το παγκόσμιο πρωτάθλημα σκαφών 420 ανδρών και γυναικών. Λειτουργεί σχολή εκμάθησης ιστιοπλοΐας για άτομα με αναπηρία (Α.ΜΕ.Α) από το 2009. Ο όμιλος το 2000 κατείχε τον μεγαλύτερο στόλο ναυταθλητικών σκαφών και το 2003 είχε τον μεγαλύτερο αριθμό καταμετρημένων αγωνιστικών σκαφών στην περιοχή του Σαρωνικού. Όπως προαναφέρθηκε η έδρα και οι εγκαταστάσεις του NOTK βρίσκονται στο Φαληρικό Όρμο, στη Ναυταθλητική Μαρίνα Καλλιθέας-Τζιτζιφιών. (Σ. Παπαδοπούλου, προσωπική επικοινωνία, 2 Ιουνίου 2023). (<https://www.notk.gr/history-gr.html>).

6.3 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΑΘΛΗΜΑΤΩΝ ΤΖΙΤΖΙΦΙΩΝ-ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (ΣΕΑΝΑΤΚ)

Ίδρυση του συλλόγου

Το σωματείο ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1982, από μια ομάδα ανθρώπων οι οποίοι αγαπούσαν τη θάλασσα και το ναυταθλητισμό και μάζευαν χρήματα προκειμένου να αποκτήσουν το πρώτο σκαφάκι κατηγορίας optimist. Το σωματείο έχει το όνομα Σύλλογος Ερασιτεχνών Αλιέων και Ναυταθλητικών Αθλημάτων Τζιτζιφιών-Καλλιθέας (ΣΕΑΝΑΤΚ). Η έδρα και οι εγκαταστάσεις του συλλόγου από την ίδρυση του βρίσκονται στον Φαληρικό Όρμο, στην παραλία της Καλλιθέας στις Τζιτζιφιές.

Τα πρώτα ιδρυτικά μέλη του συλλόγου ήταν οι Μιχαήλ Λυκουρόπουλος (Πρόεδρος), Σπύρος Αυλωνίτης (Αντιπρόεδρος), Νικόλαος Γκούφας (Γενικός Γραμματέας), Σταύρος Ασλανίδης (Ταμίας) και (Μέλη) Παναγιώτης Μακρίδης, Δημοσθένης Πατρίκιος, Σταμάτης Τράκος. (<https://www.seanatk.gr/index.php/about/hist>).

Καταστατικό

Το καταστατικό του σωματείου του Συλλόγου Ερασιτεχνών Αλιέων και Ναυταθλητικών Αθλημάτων Τζιτζιφιών-Καλλιθέας αναγνωρίστηκε με την με αριθμό 686/1982 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και καταχωρίστηκε στα βιβλία σωματείων του ιδίου Πρωτοδικείου με αριθμό 11011/17-6-82, και τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμό 3720/84 απόφαση του ιδίου δικαστηρίου, που καταχωρίστηκε στα ως άνω βιβλία με αριθμό 11022/11-1-85, και με την υπ' αριθμό 3733/1993 απόφαση του ιδίου δικαστηρίου που καταχωρίστηκε στα ως άνω βιβλία με αριθμό 11022/23-11-93. (Καταστατικό ΣΕΑΝΑΤΚ). Σκοπός του συλλόγου είναι η ανάπτυξη η καλλιέργεια και διάδοση του ναυταθλητισμού και γενικά του αθλητικού πνεύματος, μέσα από την λειτουργία των σχολών εκμάθησης των ναυτικών αθλημάτων, της άθλησης των μελών και των αθλητών του συλλόγου. Η συνένωση και σύσφιξη των σχέσεων όσων ασχολούνται με οποιοδήποτε τρόπο και από οποιαδήποτε θέση με το ναυταθλητισμό. Η πνευματική και ηθική εξύψωση των μελών και των αθλητών καθώς και η καλλιέργεια πνεύματος αλληλεγγύης και συνεργασίας. (Άρθρο 2^ο καταστατικού ΣΕΑΝΑΤΚ). Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από τον πρόεδρο, αντιπρόεδρο- έφορο Τριγώνου, γενικό γραμματέα, ειδικό γραμματέα, ταμία, και έφορο

Ιστιοπλοΐας, έφορο δημοσίων σχέσεων, έφορο υλικού-λιμένος. (Άρθρο 14^ο καταστατικού ΣΕΑΝΑΤΚ).

Το 1985 η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού αναγνώρισε τη δραστηριότητα του συλλόγου και έγινε μέλος της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας, της Ελληνικής Ομοσπονδίας Υποβρύχιας Αθλητικής Αλιείας και Τεχνικής Κολύμβησης, της Ελληνικής Κωπηλατικής Ομοσπονδίας Φιλάθλων Ναυτικών Σωματείων και της Ελληνικής Ομοσπονδίας Κανόε-Καγιάκ. (<https://www.seanatk.gr/>). (Καταστατικό ΣΕΑΝΑΤΚ).

Αθλητική Δράση

Οι αθλητές του συλλόγου συμμετέχουν στα περιφερειακά και πανελλήνια πρωταθλήματα, καθώς και σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς αγώνες και επίσης συμμετέχουν στην εθνική ομάδα ιστιοπλοΐας. Η αθλητική δραστηριότητα περιλαμβάνει αγώνες Ιστιοπλοΐας Ανοικτής Θαλάσσης, αγώνες Ανοικτής Θαλάσσης, Ιστιοπλοΐα Ολυμπιακού Τριγώνου, Αθλητική Αλιεία, Ιστιοπλοΐα Ολυμπιακού Τριγώνου για ενήλικες. Ο ΣΕΑΝΑΤΚ οργανώνει αγώνες και γενικότερα εκδηλώσεις ναυταθλητισμού και παίρνει μέρος στις διάφορες ναυταθλητικές και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ο σύλλογος διοργανώνει αγώνες ανοικτής θάλασσας, συμμετέχοντας στο πρωτάθλημα περιφέρειας Σαρωνικού, στο κύπελλο ΣΕΑΝΑΤΚ (Κασίδι), Τρίγωνο ΣΕΑΝΑΤΚ (Ολυμπιακό Τρίγωνο), Φιλανθρωπικού σκοπού (νησίδα Λητώ), Μιχάλη Λυκουρόπουλου (Λαγούσες) και των Μεθάνων.

Υποστηρίζει τις κλάσεις J24 και Platu 25 οι οποίες προσφέρουν πολλά στην ανάπτυξη της αγωνιστικής ιστιοπλοΐας.

Έχει οργανώσει και συνδιοργανώσει πανελλήνια πρωταθλήματα στους οποίους συμμετείχαν σκάφη και μέλη του. (<https://www.seanatk.gr/index.php/about/actions>).

6.4 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΟΤΕ

Ίδρυση του συλλόγου ΣΠΠ-ΟΤΕ

Ο σύλλογος Ιστιοπλόων του Προσωπικού ΟΤΕ (ΣΠΠ-ΟΤΕ) δημιουργήθηκε το 1991 ύστερα από πρωτοβουλία υπαλλήλων και στελεχών του ΟΤΕ, ιδιαίτερα από τον Σταύρο Παπαδέα ο οποίος υπήρξε πρόεδρος του ΣΠΠ-ΟΤΕ μέχρι και το 2017. Μετά την αποχώρηση του το διοικητικό συμβούλιο τον ανακήρυξε επίτιμο πρόεδρο του συλλόγου για την πολύτιμη προσφορά του. Με απόφαση του Πρωτοδικείου Πειραιά το 1991 εγκρίθηκε η ιδρυτική πράξη του συλλόγου και αναγνωρίστηκε ως σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Αργότερα αναγνωρίστηκε από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού ως φίλαθλο αθλητικό σωματείο με απόφαση του Υφυπουργού Αθλητισμού. Την ίδια χρονιά έγινε τακτικό μέλος της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας.

Σκοπός του συλλόγου είναι η μετάδοση της αγάπης για την θάλασσα μέσα από την ιστιοπλοΐα, τα ναυτικά αθλήματα τη διάδοση των ναυτικών αθλημάτων, την άθληση των μελών και την ψυχαγωγία σύμφωνα με τις αρχές του φίλαθλου πνεύματος. Ο ΣΠΙ-ΟΤΕ είναι διοργανωτής του ετήσιου διασυλλογικού αγώνα ανοικτής θαλάσσης με την επωνυμία «Κύπελλο τηλεπικοινωνιών», που διοργανώνεται τον Οκτώβριο κάθε χρόνο. Τα αθλητικά σκάφη που εκπροσωπούν τον ΣΠΙ-ΟΤΕ συμμετέχουν από το 1991 συνεχώς στα Ράλλυ Αιγαίου-Κυκλάδων, σε αγώνες μικρών και μεγάλων αποστάσεων, που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας. Το πρώτο εντευκτήριο λειτούργησε το 1991 μέσα στο χώρο του Ασυρμάτου του ΟΤΕ στη Βάρη. Από το 2007 λειτουργεί στις εγκαταστάσεις της Ναυταθλητικής Μαρίνας Καλλιθέας. Ο σύλλογος διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο περιλαμβάνει τους πρόεδρο, αντιπρόεδρο, γενικό γραμματέα, ειδικό γραμματέα, ταμία, έφορο ιστιοπλοΐας, αναπληρωτή έφορο ιστιοπλοΐας, υπεύθυνο δημοσίων σχέσεων. (<http://www.sipote.gr>).

6.5 ΙΣΤΙΟΠΛΟΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΔΕΗ

Ίδρυση του συλλόγου

Ο όμιλος ιδρύθηκε το 1982 από εργαζομένους της ΔΕΗ, οι οποίοι ήταν λάτρεις της ιστιοπλοΐας. Αναγνωρίστηκε με την απόφαση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού ως φίλαθλο αθλητικό σωματείο με την επωνυμία Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Προσωπικού ΔΕΗ. Μέσα από την αθλητική δραστηριότητα του ομίλου αναδείχτηκαν Ολυμπιονίκες, όπως ο Αιμίλιος Παπαθανασίου και ο Νικόλαος Πατεράκης, οι παγκόσμιοι πρωταθλητές Χρήστος Μαυρίδης και Νόνικα Οικονομοπούλου και οι Πανελληνιονίκες Χαράλαμπος Χατζηθάνας, Νίκο Δαμιανός, Σπύρος Κωνσταντινίδης, Μαρία Οικονομοπούλου και Μάνος Αδαμάκης. Έδρα του συλλόγου είναι η Ναυταθλητική Μαρίνα Καλλιθέας. (<https://www.iop-dei.gr/2012-05-21-07-30-36/history>).

6.6 ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΙΡΗΝΗΣ-ΦΙΛΙΑΣ- ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (Ν.Α.Ο.Ε.Φ.Κ)

Ο Ναυτικός Όμιλος Μοσχάτου όπως ονομάστηκε στην αρχή δημιουργήθηκε από μια ναυτική παρέα που αγαπούσε τη θάλασσα. Στη σημερινή του μορφή έφθασε με τον τίτλο «Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Ειρήνης Φιλίας Καλλιθέας», εξαιτίας του χώρου που τον φιλοξένησε αρχικά και του χώρου που τον φιλοξενεί σήμερα.

Σύμφωνα με το καταστατικό του, το σωματείο ιδρύθηκε αρχικά ως Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Μοσχάτου και καταχωρήθηκε στο βιβλίο του Πρωτοδικείου Αθηνών, με αριθμό 17186/1990, δυνάμει της υπ' αριθ. 4197/1989 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Εν συνεχεία, η επωνυμία του άλλαξε σε Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Ειρήνης-Φιλίας και μεταφέρθηκε η έδρα του στην περιοχή του Σταδίου Ειρήνης-Φιλίας. Η τροποποίηση αυτή εγκρίθηκε δυνάμει της απόφασης του Πρωτοδικείου Πειραιά υπ' αριθ. 3288/1990. Με την υπ' αριθμ. 23/2020 διαταγή του Ειρηνοδικείου Πειραιώς έγινε νέα τροποποίηση του καταστατικού, με την οποία μεταξύ άλλων άλλαξε η έδρα του ομίλου. Η έδρα του σωματείου είναι στην Καλλιθέα Αττικής, η δε επωνυμία του «Ναυτικός Αθλητικός Όμιλος Ειρήνης Φιλίας-Καλλιθέας». (www.naoefk.gr/omilos).

Σκοπός του ομίλου είναι η διάδοση, η ανάπτυξη και η καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος γενικά και ιδιαίτερα του ναυταθλητισμού. Οι δραστηριότητες του ομίλου διευρύνονται με την διοργάνωση αγώνων ιστιοπλοΐας τριγώνου και ανοικτής θάλασσας. Από το 2002 καθιερώθηκε ο αγώνας της Επιδάουρου, ενώ από το 2009 συνδιοργανώνει με τον ΙΟΠ-ΔΕΗ τον αγώνα «Αγκίστρι», που πραγματοποιείται στα μέσα Σεπτεμβρίου και συμπεριλαμβάνεται στο «Κύπελλο Καλλιθέας». (<https://www.naoefk.gr/agwnes>).

6.7 ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΌΜΙΛΟΣ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ (Ν.Ο.Ν.Κ.Ε.Κ)

Ο όμιλος ιδρύθηκε το 1978 από παλαιά μέλη που κατοικούσαν στο Ελληνικό και εγκαταστάθηκε σε χώρο που παραχωρήθηκε από το ΕΑΚΝ Αγίου Κοσμά. Αναγνωρίστηκε με την επωνυμία «Ναυτικός Όμιλος Νέου Κάβου Ελληνικού» με την 962/79 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Ο όμιλος μετά από τις κατεδαφίσεις που πραγματοποιήθηκαν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, εγκαταστάθηκε στη Ναυταθλητική Μαρίνα του Δέλτα Φαλήρου μαζί με τους ομίλους της Καλλιθέας, με την ονομασία «Ναυτικός Όμιλος Ναυταθλητικού Κέντρου Καλλιθέας» και έδρα τη Ναυταθλητική μαρίνα Καλλιθέας. Σκοπός του ομίλου είναι η μετάδοση της αγάπης για τη θάλασσα και ιδίως της ιστιοπλοΐας, η κοινωνικοποίηση και ψυχαγωγία των μελών του. (<https://nonke.gr/history/>).

6.8 ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΟ78

Ο σύλλογος ΝΟ78 ιδρύθηκε το 2018 από Καλλιθεάτες. Η αγάπη τους και το μεράκι για τη θάλασσα και το πανί και η θέληση να μεταδώσουν την ναυτική παράδοση και την κουλτούρα του αθλητισμού, δημιούργησαν τον Ναυταθλητικό Όμιλο ΝΟ78. Στόχος του ομίλου είναι να διοργανώνει αγώνες και να διδάσκει ιστιοπλοΐα ανοικτής θαλάσσης. Είναι αναγνωρισμένος από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Ο όμιλος έχει στο δυναμικό του στόλο από πέντε αγωνιστικά σκάφη τύπου Platu 25 και ένα αγωνιστικό σκάφος τύπου Mumm 36.

Αθλητική δράση και διοργανώσεις του ομίλου

Αθλητές του ομίλου την περίοδο 2022-2023, συμμετείχαν σε τρεις διοργανώσεις του εξωτερικού. Ο ΝΟ78 διοργανώνει με επιτυχία τη ρεγκάτα παραδοσιακών σκαφών «Ωκεανίδα». Διοργάνωσε διεθνή αγώνα Platu 25, με συμμετοχές από τέσσερις χώρες και διασυλλογικό αγώνα j24. Πραγματοποιήθηκε επέκταση των εγκαταστάσεων του ομίλου, καθώς προστέθηκαν στο στόλο του ομίλου δύο σκάφη τύπου Platu 25. Τον Σεπτέμβριο του 2022 συμμετείχαν δύο πληρώματα του ομίλου στο Platu 25 Gold Cup, Anzio Italy με την κατάκτηση έκτης και δέκατης θέσης στη γενική κατάταξη μετά από οκτώ ιστιοδρομίες. Τον Οκτώβριο του 2022 διοργανώθηκε η Ρεγκάτα παραδοσιακών σκαφών «Ωκεανίδα» με τη συμμετοχή σαράντα τριών παραδοσιακών σκαφών. Η διοργάνωση διεξήχθη με επιτυχία με

παράλληλες δράσεις στην Ναυταθλητική Μαρίνα Καλλιθέας, με την υποστήριξη συνεργαζόμενων φορέων. Τον Φεβρουάριο του 2023 συμμετείχε στο Platus Winter Series, Anzio με τη συμμετοχή ενός πληρώματος στον δεύτερο από τους τέσσερις αγώνες του ιταλικού σερκουί Platu 25 και κατέκτησε την τρίτη θέση στη γενική κατάταξη και τον Μάρτιο του 2023, με τη συμμετοχή δύο πληρωμάτων στον τελευταίο από τους τέσσερις αγώνες του ιταλικού σερκουί Platu 25. Τον Μάρτιο του 2023, διοργανώθηκε από το NO78 ο διεθνούς αγώνας Greek Platu 25 Gold Series, με τη συμμετοχή έξι πληρωμάτων τεσσάρων χωρών και την κατάκτηση της δεύτερης και τρίτης θέσης στη γενική κατάταξη από τους αθλητές του ομίλου. Ο αγώνας μεταδόθηκε σε live streaming στο κανάλι της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας στο YouTube. Έδρα του ομίλου είναι η Ναυταθλητική Μαρίνα Καλλιθέας. (Σ. Νούτσος, προσωπική επικοινωνία, 9 Ιουνίου 2023).

6.9 ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΑΥΤΟΠΡΟΣΚΟΠΙΚΟ ΝΑΥΤΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΕΛΤΑ ΦΑΛΗΡΟΥ (ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ)-ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

Το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων (Σ.Ε.Π.) αποτελεί τη μόνη αναγνωρισμένη προσκοπική οργάνωση στην Ελλάδα. Ιδρύθηκε από τον Αθανάσιο Λευκαδίτη το 1910. Είναι ιδρυτικό μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού της προσκοπικής κίνησης που συστήθηκε το 1920. Ο προσκοπισμός αποτελεί τη μεγαλύτερη εθελοντική κίνηση στη Ελλάδα και στον κόσμο εδώ και εκατό χρόνια. Η κύρια ενασχόληση του είναι η συμβολή στην διαπαιδαγώγηση του παιδιού, με σκοπό την απόκτηση εμπειριών, γνώσεων και εφοδίων, αξιοποίηση των σωματικών, συναισθηματικών κοινωνικών και πνευματικών ικανοτήτων, για μια ασφαλή και επιτυχής πορεία στην κοινωνία.

Το έκτο σύστημα Ναυτοπροσκόπων Καλλιθέας ιδρύθηκε το 1945 από βαθμοφόρους του πρώτου συστήματος Ναυτοπροσκόπων Καλλιθέας. Πολλές οικογένειες εμπιστεύθηκαν τα παιδιά τους για να διδαχθούν το προσκοπικό παιχνίδι, σε όλη τη διάρκεια των χρόνων παρουσίας των ναυτοπροσκόπων. Επάνω στις τρεις ναυτοπροσκοπικές λέμβους «Ναυτίλος» έπαιζαν και εκπαιδεύτηκαν αρκετά παιδιά της Καλλιθέας και εξοικειώθηκαν με το υγρό στοιχείο. (Φ. Τιμοθέου, προσωπική επικοινωνία, 8 Ιουνίου 2023).

7. ΛΟΙΠΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

7.1 Εισαγωγή

Οι αθλητικοί σύλλογοι της Καλλιθέας δραστηριοποιούνται στην επικράτεια του δήμου, διαγράφοντας τη δική τους πορεία στα αθλητικά δρώμενα της πόλης. Συμμετέχουν σε αγώνες, κερδίζοντας και ενισχύοντας την αθλητική τους προβολή, προσφέροντας παράλληλα στους δημότες την ευκαιρία να ασχοληθούν με αθλήματα όπως το τζούντο, το taekwondo, η σκοποβολή, το σκάκι, οι ανατολικές πολεμικές τέχνες. Οι σύλλογοι αναπτύσσονται στο δήμο της Καλλιθέας με ιδιωτική πρωτοβουλία, αλλά έχουν ως στόχο τη διάδοση του αθλητισμού, παρέχοντας ευκαιρίες αναψυχής στους κατοίκους της πόλης.

7.2 ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΖΕΥΣ

Η Σκοπευτική λέσχη ιδρύθηκε το 1999 από τον πρόεδρο Βασίλειο Τσαχάκη και τα μέλη του Διοικητικού συλλόγου «Ζευς», οι οποίοι είχαν μοναδικό στόχο την προώθηση του αθλήματος της σκοποβολής. Με προσωπική εργασία κατάφεραν να δημιουργήσουν τη δική τους σκοπευτική λέσχη, με πάνω από 100 μέλη σε όλες τις κατηγορίες των ολυμπιακών και μη αγωνισμάτων της σκοποβολής. Ξεκίνησε με ιδιωτική πρωτοβουλία, ένας μη κερδοσκοπικός σύλλογος για να καλύψει τις ανάγκες του αθλήματος και θεωρείται η μοναδική λέσχη με ιδιωτικό σκοπευτήριο, με τις νέες εγκαταστάσεις που εγκαινιάστηκαν το 2016. Αποτέλεσε ένας από τους πολυνίκες συλλόγους σε όλες τις κατηγορίες των αθλημάτων της σκοποβολής. Συμβάλλει στην ανάπτυξη του αθλήματος με αρωγό την Σκοπευτική Ομοσπονδία, η οποία είναι χορηγός και έχει παραστεί στις ανάγκες του συλλόγου. Ο σκοπευτικός σύλλογος ειδικεύεται στα αθλήματα σταθερού στόχου με έμφαση στα Ολυμπιακά αγωνίσματα, όπως το αεροβόλο όπλο, πιστόλια, τουφέκια σταθερού στόχου στα 10m. Θεωρείται η μοναδική λέσχη στην Ελλάδα με ιδιωτικό σκοπευτήριο και είναι από τα σωματεία με τα περισσότερα ενεργά μέλη στο άθλημα της σκοποβολής.

Διακρίσεις του συλλόγου

Η Σκοπευτική λέσχη έχει κερδίσει 15 πανελλήνια πρωταθλήματα ως ομάδα, και κατάφερε να συγκεντρώσει την υψηλότερη θέση στο βαθμολογικό πίνακα των αγωνισμάτων του πιστολιού πανελλαδικά. Μέλη της εθνικής ομάδας διακρίθηκαν σε πανελλήνιους αγώνες με επιτυχία σε πρώτες, δεύτερες και τρίτες θέσεις. Επίσης σε πρωταθλήματα κέντρου και εποχικά κύπελλα που διοργανώνονται από την Σκοπευτική Ομοσπονδία Ελλάδος. Σε ατομικό επίπεδο υπάρχουν σκοπευτές που έχουν επιτύχει πανελλήνιο ρεκόρ. Αγώνες σκοποβολής διοργανώθηκαν στις 25 και 26 Ιανουαρίου την χρονολογία 1997, κλείνοντας 100 χρόνια από τους Α΄ Ολυμπιακούς αγώνες σκοποβολής που διοργανώθηκαν στο σκοπευτήριο της Καλλιθέας το 1896. (<https://www.zeus-shooting.gr/lesxi/> & Κ. Μαστραντώνης, προσωπική επικοινωνία, 23 Μαΐου 2023).

7.3 ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ο Σκακιστικός Όμιλος Καλλιθέας είναι από τα παλαιότερα και πιο ιστορικά σκακιστικά σωματεία στην Ελλάδα. Οι σκακιστές της Καλλιθέας συζητούσαν να ιδρύσουν ένα σκακιστικό σύλλογο, ένα σκακιστικό όμιλο και όταν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και προϋποθέσεις, ο σύλλογος εντάχθηκε στα μητρώα της ΕΣΟ το 1955. Το αθλητικό σωματείο με την επωνυμία Σκακιστικός Όμιλος Καλλιθέας, σύμφωνα με το καταστατικό που θα αναφέρεται ως Σωματείο ή ΣΟΚ με έδρα την Καλλιθέα ιδρύθηκε το 1955. (<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/>).

Σκοπός του σωματείου είναι η διάδοση του πνευματικού αθλήματος του σκακιού. Επιδίωξη και επιτυχία του σκοπού του σωματείου είναι η εκμάθηση στα μέλη του ΣΟΚ ο σωστός τρόπος του παιχνιδιού στο σκάκι η τέλεση των αγώνων με συμμετοχή των μελών του, αλλά και άλλων σκακιστών, η αθλοθέτηση και η απονομή των διπλωμάτων και βραβείων, οι διαλέξεις για την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα οφέλη από την απασχόληση με το σκάκι και άλλο πρόσφορο και νόμιμο μέσον.

Ο ΣΟΚ έχει αναγνωριστεί από το 1976 ως αθλητικό σωματείο από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και τηρεί πάντοτε όλες τις προϋποθέσεις που απορρέουν και διατηρούν την αναγνώριση αυτή. (Άρθρο 2^ο καταστατικού Σκακιστικού Ομίλου Καλλιθέας & <https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/katastat99/>).

Αθλητική δράση του συλλόγου

Ο πρώτος πανελλήνιος τίτλος που κατέκτησε ο σύλλογος ήταν το πρώτο κύπελλο Ελλάδος που διοργανώθηκε το 1971. Νικήτρια ομάς των διασυλλογικών αγώνων δια το «Κύπελλον Ελλάδος 1971» ανεδείχθη η ισχυρά ομάδα του «Σκακιστικού Ομίλου Καλλιθέας» Αθηνών.

Η εν λόγω διοργάνωσις διεξήχθη εφέτος δια πρώτη φοράν. (<https://kallitheachess.wordpress.com/2009/04/25/cup71/>). Πρωταθλητής Ελλάδας το 1979. Πρωταθλητές Α΄ Εθνικής το 1980. (<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/ae8n80/>). Η ομάδα του ΣΟΚ τερμάτισε με διαφορά 13 βαθμών από τη δεύτερη ΕΣ Θεσσαλονίκης, αλλά πρωτεύσει και στην (ανεπίσημη) ξεχωριστή βαθμολογία ανδρών και η εφηβική του ομάδα βρέθηκε στην τρίτη θέση. Πρωταθλητές Α΄ Εθνικής το 1982. (<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/ae8n82/>). Το πρωτάθλημα της Α΄ Εθνικής έγινε και το 1982 με το σύστημα Βορείου και Νοτίου ομίλου με τελικό "όμιλο πουλ των 4" όπου συμμετείχαν οι δύο πρώτοι κάθε ομίλου και το μεταξύ τους παιχνίδι από τους ομίλους "μετρούσε" ως το πρώτο του τελικού ομίλου. Πρωταθλητής Ελλάδας 1983. Κυπελλούχος Ελλάδας 1984. Πρωταθλητές Α΄ Εθνικής 1985. Το πρωτάθλημα της Α΄ Εθνικής έγινε και το 1985 σε προκριματική φάση με Βόρειο και Νότιο όμιλο (η Καλλιθέα βρέθηκε και πάλι στον Βόρειο) και τελικό νοκάουτ μπαράζ. Η σύνθεση ήταν 6 άνδρες, 3 έφηβοι, 1 γυναίκα και η βαθμολογία τους ομαδικούς πόντους. Πρωταθλητής Ελλάδας 1988. Πρωταθλητής Β΄ Εθνικής 2003. Ο ΣΟ Καλλιθέας πρωταθλητής Β΄ Εθνικής το 2007. Νικηφόρα πορεία του ΣΟ Καλλιθέας στη Β΄ Εθνική του 2007. Με την πορεία αυτή ο ΣΟΚ επέστρεψε στην Α΄ Εθνική όπου αγωνίστηκε το 2008.

Οι αγώνες έγιναν με νέο σύστημα αγώνων με συμμετοχή 20 ομάδων στην Καλλιθέα στις αρχές Ιουλίου του 2008. (<https://kalchess07a.wordpress.com/>).

7.4 ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ»

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 2000. Έχει ειδική αθλητική αναγνώριση από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού στο άθλημα της ρυθμικής και ενόργανης γυμναστικής. Συμμετέχει σε γυμναστράδες στα επίσημα πρωταθλήματα, σε περιφερειακούς, πανελλήνιους και διασυλλογικούς αγώνες στο αγώνισμα της ρυθμικής γυμναστικής. (<https://www.athlitikidrasi.gr/>).

7.5 Α.Γ.Σ ΤΖΙΖΙΦΙΩΝ

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 1996 είναι αναγνωρισμένος από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και την Ελληνική Ομοσπονδία taekwondo, το άθλημα που διδάσκεται στο σύλλογο. Συμμετέχει σε αναπτυξιακά πρωταθλήματα στην κατηγορία των παμπαίδων, σε διασυλλογικούς αγώνες και πανελλήνια πρωταθλήματα. Προπονητής είναι ο Παλαιολόγος Μιχάλης και πρόεδρος η Δούκα Ιωάννα. (<https://hapkidonet.gr/foreis/ags-tzizifion/>).

7.6 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Ο Αθλητικός Σύλλογος Ανατολικών Πολεμικών Τεχνών λειτούργησε από το 1980, με δάσκαλο τον Γιώργο Γιδάκο και στη συνέχεια τον γιο του Νικόλαο Γιδάκο και διδάσκει το καράτε, την πυγμαχία και το kick boxing. Ο σύλλογος είναι εγγεγραμμένος στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και στην Ελληνική Ομοσπονδία Καράτε. Συμμετέχει σε πανελλήνιους αγώνες που διοργανώνει η ομοσπονδία καράτε. (Προσωπική επικοινωνία με μέλη της διοίκησης του συλλόγου).

7.7 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ «ΤΟ ΓΕΡΑΚΙ»

Ο αθλητικός σύλλογος λειτουργεί από το 2007 και διδάσκει την τέχνη του καράτε και του wado ryu. Συμμετέχει σε αγώνες πανελλήνιους, σε τουρνουά, είναι εγγεγραμμένος σύλλογος στην Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και στην Ελληνική ομοσπονδία καράτε. (Μαρία Κασσάρ, προσωπική επικοινωνία, 14 Ιουνίου 2023).

7.8 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΛΙΣΣΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ-ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ

Ο Αθλητικός όμιλος Ιλισσός Καλλιθέας ιδρύθηκε το 2012 και δραστηριοποιήθηκε το 2014. Καλλιεργεί το άθλημα της επιτραπέζιας αντισφαίρισης είναι αναγνωρισμένος από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και είναι εγγεγραμμένο μέλος της Ελληνικής Γυμναστικής Ομοσπονδίας (Ε.Γ.Ο) και της Ελληνικής Φίλαθλης Ομοσπονδίας Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης (Ε.Φ.Ο.ΕΠ.Α). (<https://www.aoik.gr/audio/aboutus/>).

7.9 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΘΕΑΓΕΝΗΣ»

Ο αθλητικός σύλλογος ιδρύθηκε το 2008 και δραστηριοποιείται στο άθλημα του taekwondo. Ο σύλλογος συμμετέχει σε επίσημες διοργανώσεις του ΕΛΟΚ, σε παγκόσμια και πανελλήνια πρωταθλήματα σε διεθνείς αγώνες σε όλες τις ηλικιακές κατηγορίες παιδών, κορασίδων, εφήβων, νεανίδων, νέων. Στελεχώνει την εθνική ομάδα σε παγκόσμια και πανελλήνια πρωταθλήματα. Προπονητής είναι ο καθηγητής Φυσικής Αγωγής Γεώργιος Τάγκας. (<https://www.sportshunter.gr/co/s-theagenis-tae-kwon/pygmachia-s-theagenis/>).

7.10 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΘΗΣΕΑΣ»

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 2003 και διδάσκεται το άθλημα του taekwondo και hapkido. Είναι αναγνωρισμένος σύλλογος από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και την Ελληνική Ομοσπονδία taekwondo. Έχει διακρίσεις σε πανελλήνια, διεθνή και διασυλλογικά πρωταθλήματα και κύπελλα. (<https://el-gr.facebook.com/people/Αθλητικός-Σύλλογος-Θησεας-2003-Καλλιθέας>).

7.11 ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΜΙΛΛΑ» ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 2015. Ο γυμναστικός σύλλογος υλοποιεί προγράμματα στην ενόργανη γυμναστική τραμπολίνο. Έχει σκοπό την εκμάθηση και καλλιέργεια αυτών των αθλημάτων και στόχο την ανάπτυξη της πολιτιστικής, μορφωτικής, καλλιτεχνικής δραστηριότητας και του φίλαθλου πνεύματος. Ο σύλλογος είναι αναγνωρισμένος από την

Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και την Ελληνική Γυμναστική Ομοσπονδία, συμμετέχει σε εκδηλώσεις και γυμναστράδες, σε διαγωνιστικά φεστιβάλ γυμναστικής, έχει κατακτήσει χρυσά μετάλλια και το ειδικό βραβείο καλύτερης ομάδας με στοιχεία ενόργανης γυμναστικής. (<https://www.hobbyfestival.gr/the-hobby-festival-happenings-4/the-hobby-festival-happenings-program/the-hobby-festival-happenings-program-gymnastikos-sylogos-amilla-kallitheas>).

7.12 ΤΖΟΥΝΤΟ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 2007. Ο αθλητικός σύλλογος Τζούντο Καλλιθέας είναι αναγνωρισμένος από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και μέλος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Τζούντο. Προπονητής του συλλόγου είναι ο Γεώργιος Βασιλακόπουλος (<https://gimnastirio.gr/judo-kallitheas/>).

7.13 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ SHAOLIN WU GONG

«ΦΙΛΙ-ΓΕΡΑΝΟΣ»

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 2001 και διδάσκει την πολεμική τέχνη στην παραδοσιακή της μορφή, μέσα από πληθώρα ασκήσεων και τεχνικών. Μια τέχνη που προσφέρει σωματικά οφέλη και τεχνικές αυτοάμυνας. Διδάσκεται το παραδοσιακό Σαολίν Γου Γκόνγκ και Κούνγκ Φου. Είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Σαολίν της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ασαολίν, του Ελληνικού πολιτιστικού κέντρου Σαολίν της Ελληνικής Ομοσπονδίας πολεμικών τεχνών και της ομοσπονδίας Wushu Kung Fu. (<https://shaolin-kallitheas.business.site/>).

7.14 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΥΝΤΩΡ

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 2003 και διδάσκεται σε αυτόν το taekwondo και το hapkido. Είναι αναγνωρισμένος από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και την Ελληνική Ομοσπονδία taekwondo. Συμμετέχει σε διασυλλογικούς, πανελλήνιους και διεθνείς αγώνες, με διακρίσεις αθλητών. Προπονητής του συλλόγου είναι ο Δημήτρης Θεμιστοκλέους. (Δ. Θεμιστοκλέους, προσωπική επικοινωνία, 15 Ιουνίου 2023).

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να αναδειχθεί η ιστορία του σωματειακού αθλητισμού στο δήμο της Καλλιθέας κατά τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς και ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην στήριξη και εξέλιξή του. Ολοκληρώνοντας τη μελέτη διαπιστώνουμε την ύπαρξη ενός σημαντικού αριθμού αθλητικών ομίλων και σωματείων, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η τοπική κοινωνία της Καλλιθέας αποτέλεσε διαχρονική μήτρα ανάπτυξης αθλητικής σωματειακής δράσης. Μέσα από την αναδρομή στην ιστορία της πόλης αναδείχθηκε η πορεία συλλογικής οργάνωσης των πρώτων οικιστών της και τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν και επηρέασαν την εξέλιξη του αθλητισμού. Διαπιστώνουμε ότι το προσφυγικό στοιχείο ήταν πρωτοπόρο και πολλοί αθλητές που προέρχονταν από αυτή την πληθυσμιακή ομάδα, κατάφεραν να αναδειχθούν στο αθλητικό προσκήνιο μέσα από τους συλλόγους τους. Η καταγραφή των συλλόγων της Καλλιθέας ανέδειξε τη μακρά και σημαντική τους ιστορία. Πολλοί εξ αυτών ιδρύθηκαν κάτω από δύσκολες συνθήκες, όταν ο αθλητισμός βρισκόταν σε εμβρυώδη κατάσταση και στηριζόταν κυρίως στο μεράκι των ανθρώπων. Τα σωματεία του Μεσοπολέμου και της μεταπολεμικής περιόδου έδιναν διεξόδους για άθληση και εκτόνωση και συνεισέφεραν στη μαζικοποίηση του αθλητισμού, κυρίως μέσα από λαϊκά αθλήματα όπως ήταν το ποδόσφαιρο. Οι χώροι άθλησης ήταν περιορισμένοι, οι δε οικονομικές δυνατότητες μικρές, λόγω της καχεκτικής κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης. Η παρουσία εμπνευσμένων παραγόντων και μελών των σωματείων ήταν καταλυτική για την ίδρυση και την ανάπτυξη των σωματείων. Η αθλητική δραστηριότητα των σωματείων των προσφύγων και αργότερα των εσωτερικών μεταναστών της Καλλιθέας, συνέβαλε στην προσπάθεια διαμόρφωσης θετικής εικόνας των νέων κατοίκων της πόλης. Ο αθλητισμός υπήρξε για τα μέλη των λαϊκών τάξεων της Καλλιθέας μέσο κοινωνικής καταξίωσης. Η σχετική έρευνα στηρίχθηκε στα διαθέσιμα αρχεία των συλλόγων, ως τεκμήρια για την εξελικτική πορεία τους μέσα στα χρόνια και την ανάπτυξη τους, και σε προσωπικές μαρτυρίες και συλλογές ανθρώπων που είχαν την ανάγκη να διατηρήσουν την ιστορία των συλλόγων τους. Μέσα από την έρευνά μας το αθλητικό σωματείο αναδεικνύεται ως το κύτταρο του αθλητισμού, η δε τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί αρωγός και λειτουργεί ως το προστατευτικό κέλυφος των αθλητικών συλλόγων. Σε αυτή τη μελέτη παρουσιάζεται το σύνολο των αθλητικών σωματείων της πόλης που λειτούργησαν την περίοδο της Μεταπολίτευσης, οι

δραστηριότητες που αναπτύσσουν, η κοινωνική προέλευση των αθλητών τους, καθώς επίσης των ιδρυτών μελών και των παραγόντων, δίνοντας έτσι το κοινωνικό και πολιτισμικό στίγμα της πόλης. Ο δήμος Καλλιθέας μέσα από τη θεσμική εποπτεία των εκπροσώπων της δημοτικής αρχής και τις υποδομές που παρείχε, αποτέλεσε τον δεύτερο πυλώνα του αθλητισμού της Καλλιθέας. Μέσα από την παρούσα έρευνα αναδεικνύεται ένα μοντέλο αθλητικής ανάπτυξης του δήμου, στο οποίο κεντρικό ρόλο έχει ο δημοτικός Αθλητικός Οργανισμός. Ο οργανισμός βρίσκεται σε επαφή και συνεργασία με τους αθλητικούς συλλόγους και παρέχει την στήριξη του. Παραχωρεί στα αθλητικά σωματεία τις αθλητικές εγκαταστάσεις χωρίς οικονομική επιβάρυνση και προσπαθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο να διευκολύνει το έργο τους. Η αθλητική εγκατάσταση του Δημοτικού Σταδίου 'Γρηγόρης Λαμπράκης' φιλοξενεί τις ομάδες των συλλόγων στον κλασικό αθλητισμό, στην ρυθμική ενόργανη γυμναστική, αλλά και την επαγγελματική ποδοσφαιρική ομάδα της Καλλιθέας. Οι υποδομές του τοπικού δήμου περιλαμβάνουν επίσης το γυμναστήριο της πάλης του «Ατλα». Η αθλητική εγκατάσταση του γυμναστηρίου «Εσπερος» φιλοξενεί επίσης πολλά σωματεία, τα οποία καλλιεργούν τα αθλήματα καλαθοσφαίρισης, πετοσφαίρισης και χειροσφαίρισης, τα οποία πραγματοποιούν προπονήσεις αλλά και αγώνες. Το γήπεδο ποδοσφαίρου στην παραλία Τζίτζιφιών αποτελεί επίσης την έδρα των ποδοσφαιρικών σωματείων για τη διεξαγωγή των προπονήσεων και αγώνων, το γήπεδο ποδοσφαίρου στο Δημοτικό Πάρκο Αθλητισμού και Αναψυχής φιλοξενεί το φυτώριο και τις ακαδημίες των ομάδων. Τα υπαίθρια γήπεδα και τα γήπεδα ποδοσφαίρου 5Χ5 προσφέρουν τη δυνατότητα στα σωματεία να φιλοξενούν σχετικές δράσεις. Μεγάλο και σημαντικό κομμάτι της αθλητικής δράσης στο δήμο αποτελούν και τα ναυταθλητικά σωματεία, τα οποία καλλιεργούν το άθλημα τους, και καταφέρνουν να έχουν τη δική τους βάση στην Ναυταθλητική μαρίνα της Καλλιθέας. Η τοπική αρχή συνεργάζεται με τα αθλητικά σωματεία, τα οποία συνεισφέρουν στη διάδοση του αθλητισμού και προσπαθούν μέσα από τις υποδομές να καλλιεργούν το φυτώριο νέων αθλητών. Ο ρόλος του δημοτικού οργανισμού είναι να φροντίζει και να ενισχύει την καλύτερη λειτουργία και υλοποίηση των προγραμμάτων και να διευκολύνει τα αθλητικά σωματεία σε σχέση με τα προπονητικά τους προγράμματα και τους αγώνες που διεξάγουν. Συμβάλλει στις αθλητικές εκδηλώσεις αυτών με επιχορήγηση μεταλλίων και κυπέλλων, ώστε να ενισχύονται οι εκδηλώσεις από την χορήγηση της τοπικής αρχής. Εν κατακλείδι, μέσα από την παρούσα εργασία αναδεικνύεται το μοντέλο αθλητισμού της Καλλιθέας, το

οποίο αναπτύχθηκε κατά τη Μεταπολίτευση και συγκροτείται από τα αθλητικά σωματεία της Καλλιθέας, τα οποία αποτελούν τα κύτταρα του τοπικού αθλητισμού και την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία συνεισφέρει με την παροχή αθλητικών υποδομών και υποστηρίζει με κάθε δυνατό τρόπο, στην ανάπτυξη του αθλητισμού των τοπικών σωματείων, μέσα από τον δημοτικό Αθλητικό Οργανισμό. Η εργασία αυτή φιλοδοξούμε να αποτελέσει πηγή πληροφοριών, για όσους μελετούν τον τοπικό σωματειακό αθλητισμό στην Ελλάδα και την σχέση του με την τοπική αυτοδιοίκηση και τους δημοτικούς Αθλητικούς Οργανισμούς.

Βιβλιογραφία

Αυγερινός, Α., Κυπραίος, Γ. (2013). *Ο αθλητισμός ως θεσμός*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επιστημονικών βιβλίων και Περιοδικών.

Αποστολίδου Β. (2003). *Μεταπολεμική λογοτεχνία, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα -Τα Νέα, τ 9.

Γαργαλιάνος, Δ. , Γκανάτσος, Γ. (2007). *Ο Αθλητισμός Στην Τοπική Αυτοδιοίκηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Χαραλάμπους Καλλιόπη.

Ζαϊμάκης, Γ. (2010) *Εργοτέλης (1929-2009). Ψηφίδες της αθλητικής και κοινωνικής ιστορίας ενός φιλοπρόδου σωματείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Ζαϊμάκης, Γ. (2012) *Δίκτυα αστικής κοινωνικότητας και σωματειακός αθλητισμός στο Ηράκλειο της Κρήτης (1898-1940)*. Στο *Κρητικά Χρονικά* (Ετήσια έκδοση της εταιρίας Κρητικών Μελετών).

Ζαϊμάκης, Γ. (2020). *Ζητήματα της μεθοδολογίας και έρευνας στη μελέτη του αθλητισμού. Διδακτικό υλικό Θεματικής Ενότητας Κοινωνιολογία και Ανθρωπολογία του Αθλητισμού (ΑΣΚ51)*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Ζέρβα, Γ. (1989). *Ψυχολογία Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Αθήνα: Copyright 1986: Γιάννης Ζέρβας.

Θεοδωρικάκος, Π. (2011). *Πολιτικές επιρροές στα προγράμματα τοπικής αυτοδιοίκησης για την άσκηση -άθληση για όλους, μετά τη μεταπολίτευση*. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σχολή Επιστημών Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής, Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού, Σπάρτη.

Ιωσηφίδου, Α. (2022). *Αθλητισμός και τοπική Αυτοδιοίκηση: Η περίπτωση του Αθλητικού Οργανισμού του Δήμου Καλλιθέας (1992-2019)*. Διπλωματική εργασία, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Αθλητικές σπουδές: Κοινωνιολογία, Ιστορία, Ανθρωπολογία, ΕΑΠ, Πάτρα.

Κουλούρη, Χ. (1997) *Αθλητισμός και όψεις της αστικής κοινωνικότητας: Γυμναστικά και αθλητικά σωματεία (1870-1922)* Αθήνα: Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας (Ι.Α.Ε.Ν).

Κουφός, Α. (2020). *Ζητήματα εργατικού δικαίου στον αθλητισμό. Τμήμα Νομικής: Αστικό, Αστικό Δικονομικό και Εργατικό Δίκαιο*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Λερίου, Α., Μουρουγκλού, Α. (2006). Αναδρομή στην Ιστορία της Καλλιθέας. Εκδοτική επιμέλεια σχεδιασμός; Δημήτρης Λούκας, *Καλλιθέα. Όψεις και Ιστορία του Δήμου και της Πόλης* (σσ 47, 322-323) Αθήνα: Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Καλλιθέας-Εκδόσεις Αλέξανδρος.

Μπαλάσκα, Π. (2013) *Αθλητισμός αναψυχής σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Παράγοντες ανάπτυξης και στρατηγικές προώθησης των προγραμμάτων*. (Αδημοσίευτη Διδακτορική διατριβή). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.

Μπαλτάς, Α. (2021). *Προσφυγικά αθλητικά σωματεία στον Μεσοπόλεμο 1922-1940*. Γλύφα Βαρθολομίου Ηλείας; Εκδόσεις Μπαλτά.

Παναγιωτόπουλος, Γ. (2023). *Δράσεις και Πολιτικές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον Αθλητισμό: Η περίπτωση του Δήμου Αγίας Βαρβάρας*. (Μεταπτυχιακή εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.

Παναγιωτοπούλου, Ε. (2014). *Αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία του αθλητικού τμήματος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης Α' βαθμού*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σπάρτη.

Παναγιωτόπουλος, Π. Δ. (2005). *Αθλητικό δίκαιο τόμος Α΄ Συστηματική θεμελίωση, εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.

Παπαδομανωλάκη, Ε. (2014). *Η διαχείριση της τοπικής αυτοδιοίκησης και οι πολιτικές αύξησης των ευκαιριών για σωματική δραστηριότητα των πολιτών: Η περίπτωση του αθλητικού οργανισμού η "Άρτεμις" του Δήμου Σπατών-Αρτέμιδος*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σπάρτη.

Παπάζογλου, Χ. (2000). *Η Καλλιθέα του χθες και του σήμερα. Καλλιθέας: Έρευνα Καλλιθέας*. Επιμέλεια, Έκδοση: Χρήστος Παπάζογλου, Ιανουάριος 2000.

Παναθητικός Όμιλος Καλλιθέας Έσπερος. *60 χρόνια ιστορίας 1943- 2003*. (2003). Εκδότης: Έσπερος, Καλλιθέα.

Σπανού, Α. (2004). *Αθλητισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, μελέτη περίπτωσης του Δήμου Στροβόλου*. (Πτυχιακή εργασία), Σχολή Τμήμα διοίκησης μονάδων τοπικής αυτοδιοίκησης ΤΕΙ Καλαμάτας, Κύπρος.

Σταμουλά, Σ. (2023). *Πολιτιστικοί σύλλογοι, παραδοσιακοί χοροί και συσσωματώσεις στο Δήμο Κοζάνης από το 2020 έως και σήμερα*. (Μεταπτυχιακή εργασία). ΕΑΠ, Πάτρα.

Στέλλα, Α. (2016). *Συνθήκες και προϋποθέσεις του αθλητισμού στην Τοπική Αυτοδιοίκηση*, (Διπλωματική εργασία). Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Σπάρτη.

Τριανταφυλλίδης, Τ. (1972). *Άστυ Καλλιθέας, ιστορία, λεύκωμα, οδηγός 1884-1972*. Εκδότης: Καλλιθέα, Εφημερίδα Έκδοσις. Καλλιθέα.

Ψαλιδόπουλος, Θ. (2003). *Κείμενα για την πόλη και τον πολιτισμό*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλέξανδρος.

Ψήμμα, Ε. (2020). *Παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία και την ανάπτυξη των αθλητικών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης*. (Διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Σπάρτη.

Χιουρέας, Τ. (2003). *Κοινωνικές Συνθήκες και Αθλητισμός. Παναθηναϊκός Όμιλος Καλλιθέας 60 χρόνια Προσφοράς στον Αθλητισμό και τον Πολιτισμό της Πόλης*. Καλλιθέα, Δημιουργικό-Παραγωγή Έκδοσης: GOLEMA.

Νόμος 2725/1999 (Νέος νόμος για τον αθλητισμό) *Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός*. ΦΕΚ 121, Αθήνα: Εθνικό τυπογραφείο.

Πηγές:

Απόφαση Γενικής Γραμματείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής Αριθμ. 8549/2011 «Συγχώνευση σε ένα ΝΠΔΔ υπό την επωνυμία του ΝΠΔΔ «Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης Γιάννης Γάλλος» των ΝΠΔΔ « Για τον αθλητισμό και τα Σπορ» και «Δημοτικοί Σταθμοί Δήμου Καλλιθέας». Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ Β 502/1 Απριλίου 2011.

Βασιλικό Διάταγμα «Ίδρυση ΝΠΔΔ Δημοτικό Στάδιο Καλλιθέας», Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ΦΕΚ Α 226/8 Δεκεμβρίου 1961.

ΝΠΔΔ «Για τον Αθλητισμό και τα Σπορ» διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 137 Κώδικα νομοθεσίας περί Δήμων και Κοινοτήτων του νόμου 1065/81 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

ΦΕΚ 211/Α/24-12-1999, Άρθρο 102, παρ.1 Σύνταγμα της Ελλάδος (1999).

Ηλεκτρονικές πηγές:

(https://kallithea.gr/?page_id=17309)

(<https://mikrasiatis.gr/i-stegasi-ton-prosfygon-stin-kallithea/>)

(<https://mikrasiatis.gr/i-stegasi-ton-prosfygon-stin-kallithea/>)

(<https://www.maxmag.gr/agnosti-ellada/kallithea-attikis/>)

(<https://www.aetoskallitheasbc.gr/σωματείο>).

(<https://www.aetoskallitheasbc.gr/ακαδημία/φιλοσοφία>).

(<http://www.ikaroskallitheas.gr/ο-σύλλογος/ιστορικό>).

(http://www.foinixkallitheas.gr/foinix_history.html).

(<https://www.gskallithea.gr/istoria/>).

(<https://pantzitzifiakosfc.gr/>).

(<https://www.filkal.gr/tmimata/stivos>).

(<https://www.filkal.gr/tmimata/tenis>).

(<https://www.filkal.gr/tmimata/rythmiki-gymnastiki>).

(<https://www.filkal.gr/tmimata/enorgani-gymnastiki>).

(<https://www.notk.gr/history-gr.html>).

(<https://www.notk.gr/pdf/NOTK-ISTORIKO.pdf>).

(<https://www.notk.gr/history-gr.html>).

(<https://www.seanatk.gr/index.php/about/hist>).

(<https://www.seanatk.gr/>).

(<https://www.seanatk.gr/index.php/about/actions>).

(<http://www.sipote.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE>

[%BF%CF%83-%CE%B9%CE%B4%CF%81%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%83-c-](http://www.sipote.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%83-%CE%B9%CE%B4%CF%81%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%83-c-27_28.html?sess=3j0l3tlf945fod1qg1f5c84m7)

[27_28.html?sess=3j0l3tlf945fod1qg1f5c84m7](http://www.sipote.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%83-%CE%B9%CE%B4%CF%81%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%83-c-27_28.html?sess=3j0l3tlf945fod1qg1f5c84m7)

[.html?sess=3j0l3tlf945fod1qg1f5c84m7](http://www.sipote.gr/%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%83-%CE%B9%CE%B4%CF%81%CF%85%CF%83%CE%B7-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%83-c-27_28.html?sess=3j0l3tlf945fod1qg1f5c84m7)).

(<https://www.iop-dei.gr/2012-05-21-07-30-36/history>).

(<https://www.iop-dei.gr/2012-05-21-07-30-36/history>).

(www.naoefk.gr/omilos).

(<https://www.naoefk.gr/agwnes>).

(<https://nonke.gr/history/>).

(<https://www.zeus-shooting.gr/lesxi/>).

(<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/>).

(<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/katastat99/>).

(<https://kallitheachess.wordpress.com/2009/04/25/cup71/>).

(<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/ae8n80/>).

(<https://kallitheachess.wordpress.com/about-sok/ae8n82/>).

(<https://kalchess07a.wordpress.com/>).

(<https://www.athlitikidrasi.gr/>).

(<https://hapkidonet.gr/foreis/ags-tzitzifion/>).

(<https://www.aoik.gr/audio/aboutus/>).

(<https://www.sportshunter.gr/co/s-theagenis-tae-kwon/pygmachia-s-theagenis/>).

(https://m.facebook.com/A%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%A3%CF%8D%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%82-%CE%98%CE%B7%CF%83%CE%B5%CE%B1%CF%82-2003-%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%82-181408492064430/videos/%CE%B1%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%83-%CF%83%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%83-%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B5%CE%B1%CF%83-2003-%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%83-taekwondo-hapkido-iaido/245987933380342/?locale=el_GR&_rdr&wtsid=rdr_0W8KsmHQzPxtQLeqZ).

(<https://www.hobbyfestival.gr/the-hobby-festival-happenings-4/the-hobby-festival-happenings-program/the-hobby-festival-happenings-program-gymnastikos-syllogos-amilla-kallitheas>).

(<https://gimnastirio.gr/judo-kallitheas/>).

(<https://shaolin-kallitheas.business.site/>).

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.